

นิตราศหนองคายน

โดย

หลวงพัฒนพงศ์ภักดี (ทิม สุขยางค์)

พิมพ์ในโรงพิมพ์ราชทานเพลิงศพ

รองอำมาตย์โท ขุนสันตทิวุฒิ (สวน สันตทิวุฒิ)

อดีตนายช่างหัวหน้ากอง กองการโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ

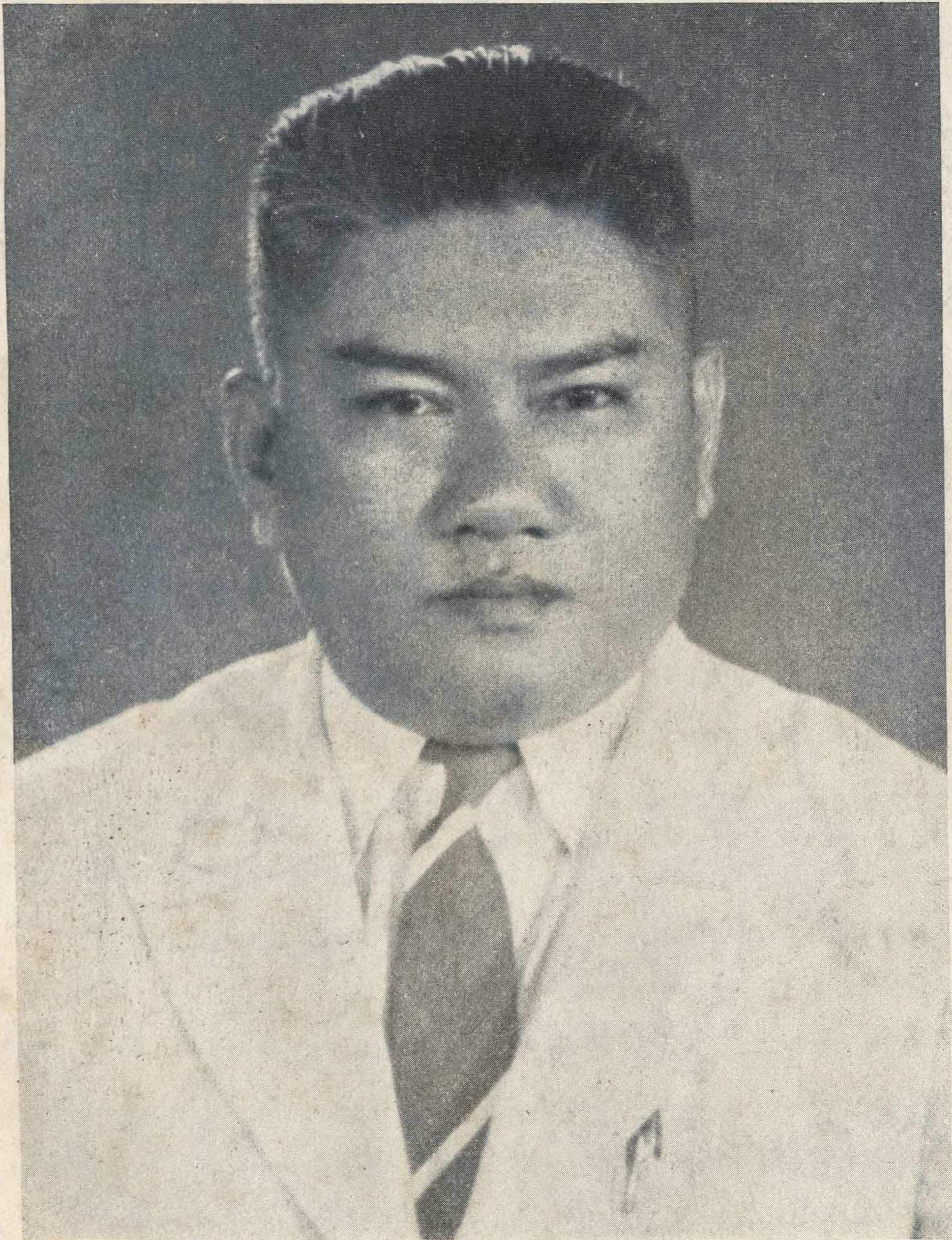
ณ ฌาปนสถาน "สันตทิวุฒิ"

วัดมหาพฤฒาราม

TUDC

16/05/2563

วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

TUDC/ 16/05/2563
รองอำมาตย์โท ชุนสันต์ดุฒิวิทย์ (สวน สันต์ดุฒิ)

ถ่ายภาพเมื่อ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

0

ประวัติ

รองอำมาตย์โท ขุนสันตดวุมิวิถิ (สวน สันตดวุมิ)

(อดีตนายช่างหัวหน้ากอง กองการโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ)

ขุนสันตดวุมิ เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๓ ตรงกับวันพุธ ในบริเวณวังสวนดุสิต ท่านบิดาชื่อนายจางานานาญทวดาว (ทัต) มารดาชื่อนางสาว... เมื่อนั้นขุนสันตดวุมิ เกิดครบถ้วนตามกำหนดท่านบิดาชื่อนายจางานานาญทวดาว ผู้บิดารับราชการประจำอยู่ในวังสวนดุสิต เมื่อได้บุตรชายเป็นคนแรกจึงได้ตั้งชื่อบุตรของท่านว่า "สวนดุสิต" ตามความพอใจของท่าน ทงนคงประสงค์ให้เป็นมงคลนาม ตรงกับพระราชพงศาวดารที่ได้อบรมราชการอยู่นั้นได้ ต่อมาเมื่อขุนสันตดวุมิ เติบโตขึ้นใคร ๆ ทั่วทุกมุมเมืองเรียกชื่อนี้ว่า "สวน" พยางค์เดียว โดยคิดคำว่า "ดุสิต" ออกเสียง ซึ่งเป็นการด่าว่าในภาษาไทยเราที่มักไม่นิยมเรียกใครเต็มชื่อ คงเรียกแต่ว่า "สวน" คำเดียว โดยเหตุนี้ชื่อเดิมของท่านจึงได้เปลี่ยนว่า "สวน สันตดวุมิ" ตลอดมา

ต่อมาเมื่อขุนสันตดวุมิ อายุได้ ๘ ปี ก็ได้เริ่มเข้ารับการศึกษาวิชาชั้นต้นในโรงเรียนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ จนสอบได้ชั้นประถมปีที่ ๓ แล้วจึงได้ย้ายมาเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมวัดสามจีน (วัดไตรมิตร) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๒ เรียนอยู่ที่วัดสามจีนจนสอบได้ชั้นมัธยมปีที่ ๒ ได้ย้ายเข้ามาเข้าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เรียนอยู่ในโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จนถึง พ.ศ. ๒๔๕๘ สอบได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ จึงได้ออกมาเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ศึกษาอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับประกาศนียบัตรวิศวกรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ ครั้นแล้วได้ออกจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาเข้า

โรงเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๔ และสอบได้เป็นนายดาบ จนถึงกำหนด
เกณฑ์รับราชการทหาร ได้เข้ารับราชการทหารประจำสังกัด ทหารราบที่ ๓ ได้รับการ
ปลดประจำการเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖

หลังจากได้รับการปลดประจำการจากราชการทหารแล้วในปีนั้น ชุนด์นัท-
คุณวุฒิ ก็ได้สมัครเข้ารับราชการในกรมศุขาภิบาล กระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่ง
พนักงานผกหัด เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ทำราชการอยู่ในตำแหน่งพนักงาน
ผกหัดอยู่ ๒ ปี จนถึงวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ จึงได้เดือนชนเบนช่างเขียนชน ๑
และต่อมาได้เดือนชนเบนช่างเชอร์เวชัน ๑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘
ชุนด์นัทคุณวุฒิ ได้อุปสมบท ณ วัดมหาพฤฒาราม ๑ พรรษา เมื่อตักขบตแดง
ก็ได้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม และได้ทำราชการอยู่ในตำแหน่งช่างเชอร์เวชัน
มาออกหลายปี ทางราชการได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนกรมศุขาภิบาล เป็นกรม
นคราทรแล้ว ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นกรมโยธาเทศบาล สังกัดกระทรวงมหาดไทย ชุน
ด์นัทคุณวุฒิ จึงได้รับการโอนบรรจุเข้ารับราชการในกองช่างนคราทร กรมโยธา
เทศบาล

ชุนด์นัทคุณวุฒิ ได้รับราชการมาด้วยดีตามความรู้ความสามารถและอดุสาหะ
วริยะ ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นตามลำดับ จนได้รับยศเบนรองอำมาตย์โท เมื่อ
วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒ และต่อมาอีกสองปี ก็ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
เป็น "ชุนด์นัทคุณวุฒิ" เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ตรงกับคราวเฉลิม
พระชนมพรรษาารชกาลที่ ๗ ต่อมาหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว พ.ศ. ๒๔๗๘
ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการเทศบาล สำนักงานเทศบาลนครกรุงเทพ ก็ได้ตั้งขึ้น
และในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ทางกรมโยธาเทศบาลนครกรุงเทพได้ตั้งกองการโยธาชนและได้มีการ
โอนข้าราชการในกองช่างนคราทร กรมโยธาเทศบาล มาทำงานในกองการโยธาเทศบาล

นครกรุงเทพ ชุนด์นทควมวถ จึงได้ย้ายมาทำราชการอยู่ในกองการโยธาตั้งแต่นั้นมา และได้ดำรงอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าแผนกก่อสร้าง ได้เดือนชนเบนชาราชการชนโท เมื่อ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒

อ้งงานในแผนกก่อสร้าง กองการโยชานมหนาททาการก่อสร้าง และบูรณะ ถนนหนทางในเขตเทศบาลนครกรุงเทพ โดยเฉพาะ ฉะนงนับเป็นโอกาสให้ชุนด์นทควมวถ ได้ใช้ความรู้ความดำมารถปฏิบตราชการมาด้วยดี ด้วยความตั้งใจจดเจนตัม ตามราชทินนามที่ได้รับ ความดำมารถในการงานด้านถนนและทางนับได้ว่า ชุนด์นทควมวถ มีความรู้และความชำนาญงานในด้านมาก ซึ่งในยุคของสมัยการเทศบาลน เทบจะกล่าวได้ว่า ถนนหนทางในพระนครที่ปรากฏความเรียบร้อยยอเยยทุกถนน ได้ผ่านการควบคุมดูแลของท่านมาทางน ชุนด์นทควมวถ ได้รับการเดือนชนเบนชาราชการชนเอก ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายช่างหัวหน้ากอง กองการโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๒ และได้ดำรงอยู่ในตำแหน่งนเบนชนด์สุดท้าย ในเวตราชการมาถึงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ จึงได้ถึงแก่กรรมลงด้วยโรค มะเร็งในปอด ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ รวมเวดาอยู่ในราชการได้ ๓๐ ปีพอดี และได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้ดังต่อไปนี้ :-

- พ.ศ. ๒๔๘๐ เบญจมาภรณ์ ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๘๑ จตุรภรณ์ ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๘๒ ตริตาภรณ์ มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๘๓ รัตนภรณ์ ร. ๘
- พ.ศ. ๒๔๘๔ ตริตาภรณ์ ช้างเผือก

ในหน้าที่ราชการ ชุนด์นทควมวถ ได้ปฏิบัติมาเป็นอย่างดี มิได้มีข้อบกพร่อง เป็นผู้เสียใจตนเอง มั่นใจในงานที่ใดกระทำ เสมอเสมอคอบหน้า และได้นำเพญคนให้

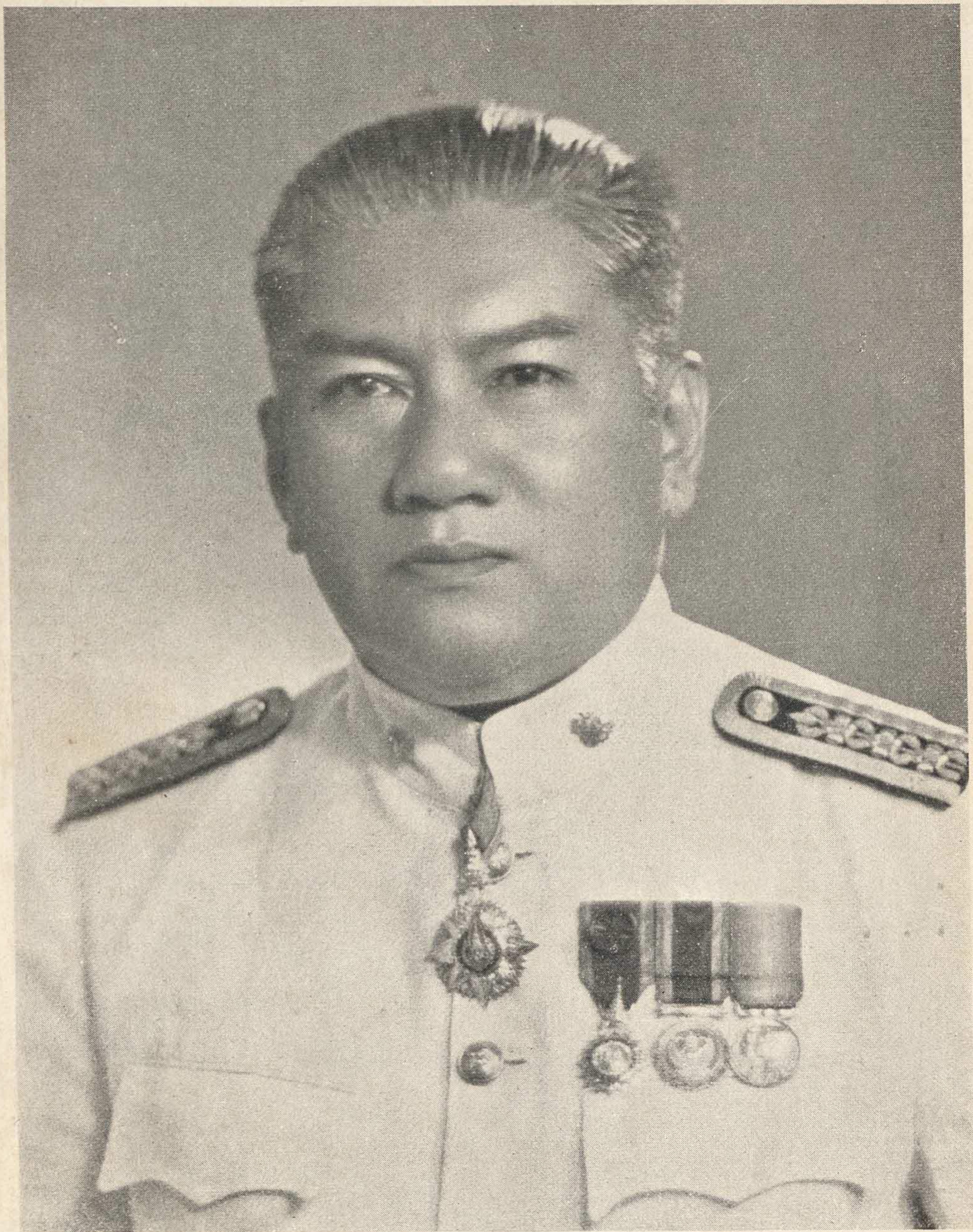
เป็นประโยชน์แก่ทางราชการอยู่ตลอดเวลา เมื่อได้ถึงแก่กรรมลง จึงเป็นที่น่าเสียดาย
อย่างยิ่ง

ขุนต้นทศคุณวุฒิ เป็นผู้มอปลัดยใจคอเยือกเย็น สุขุม โอบอ้อมอารี และมาก
ด้วยความกรุณาปรานีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ทักท้วงชี้แจงข้อบกพร่องในหมู่ช่างด้วยกัน
และเป็นที่เคารพนับถือรักใคร่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่ง ขุนต้นทศคุณวุฒิ ชอบ
การกีฬาทุกชนิด แต่ไม่ชอบการพนัน และไม่เคยมุ่งเล่นการพนันเลย ในระยะหลัง ๆ นี้
นิยมปลูกกุดด้วยไม้เป็นงานอดิเรก และพอใจพักผ่อนเพลิดเพลินอยู่กับบ้าน ทำบุญทำทาน
บ้างบางครั้งคราว บำเพ็ญตนอยู่ในลักษณะของพุทธศาสนิกชนที่ดี ได้เคยช่วยเหลือ
จัดการทำถนนในวัดดงครกท่า จังหวัดชลบุรี และถนนบริเวณวัดมหาพฤตมาราม จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา โดยทุนทรัพย์ส่วนตัวของท่านเอง ทั้งได้เคยเป็นประธานจัดการงานกุศลของ
กองการโยธา มาหลายปีด้วยกัน นับว่าเป็นผู้เต็มใจได้ศรัทธาในการศานต์นาอย่างยิ่งผู้หนึ่ง
ขุนต้นทศคุณวุฒิ บวชเป็นครั้งแรกประมาณในราวกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยแพทย์ได้ตรวจ
พบว่าเบวมะเร็งในปอด ได้ไปพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลอยู่หลายเดือน จนอาการค่อย
ทุเลาขึ้น จึงได้กลับมารักษาตัวอยู่ที่บ้าน ตำบลหลังวัดมหาพฤตมาราม ต่อมาอาการ
ของโรคได้กำเริบขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จึงต้องกลับเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
ได้รับการรักษามาอีกประมาณเดือนเศษ ๆ อาการของโรคไม่ดีขึ้น จนถึงก่อนรุ่งเช้า
วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ จึงได้ถึงแก่กรรมโดยสงบ นับอายุได้ ๕๕ ปี

ขุนต้นทศคุณวุฒิ ได้ทำการสมรสกับ คุณนายแก้วดี สุภาพสตรีชาวเชียงใหม่
เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ มีบุตรด้วยกันทั้งหมดรวม ๘ คน แต่เหลือมีชีวิตได้เพียงคนเดียว
จนเติบโตเพียง ๖ คน คือ

๑. นายวิชัย ดันทดภูมิ
๒. นางสมจิตร สิงหะ (ภรรยา นายสุนทร สิงหะ)
๓. นายไพบุตย์ ดันทดภูมิ (ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุได้ ๒๓ ปี)
๔. นายวิฑูรย์ ดันทดภูมิ
๕. นายวรช ดันทดภูมิ
๖. เด็กหญิงอุทัยวรรณ ดันทดภูมิ

ขุนดันทดภูมิวงศ เป็นหัวหน้าครอบครัวทบทเบณฑรทโครชองบุตรภรรยา ได้เคยดู
ให้การศึกษากับบุตรทุกคนเป็นอย่างดี ทั้งได้โอบอ้อมอารีแก่ผู้รวมในครอบครัวทุกคน
เมื่อได้ถึงแก่กรรมลงไปแล้ว เป็นเหตุแห่งความวิปโยคผู้ทุกคนในครอบครัวตลอดจนผู้
รวมราชการและทรูจกคุณเคย ทุกคนเลี่ยใจอย่างสุดซง.

รองอำมาตย์โท ขุนสนั่นท้าวภูมิวิถิ (ส่วน สนั่นท้าวภูมิ)
อดีตนายช่างหัวหน้ากอง กองการโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ
๕ ๖
ถ่ายภาพตงที่สุด พ.ศ. ๒๔๗๕

๑ อาดยทุกขเทาพา
วารองอาดย ทวเฮย ฯ

๑ ผองโยธาทวถวน
ทวนรำดักไม่วาย
ชดเนตรหงเบนด้าย
อาบอยู่ในอกเฝ้า

๑ เหนอยุหดดหดแท้
เคยนงประจำกอง ฯ
เหมอนรมพฤษ โพิชทอง
อย้อยู่จ้จากปม

๑ เบนมงชองตุกแกว
มิงแห่งมตรจคบน
มิงแห่งศษยตุตตุร
มิงแห่งกอง ฯ กอปรเกอ

๑ งานใดถึงยุงแท้
ยากงายมิไตง่า
เหนอยเห็นคบบมค้ำ
ไยยะเยือกเย็นไว้

๑ นาคาคกทวหนา

หญิงชาย
คู่เค้รา
ทวมเนตร เทยวนา
หงนาคาพรู ฯ

เทยวผอง โยธาเฮย
แกยม
เยนทว แท่นา
ปวคราวฤตผอง ฯ

เมยชวญ
ปลอบเออ
เด็ญยง
กัจกาวรดไทด ฯ

ทำนทำ
เงอนไว
ปรีปาก
ร้องรวโรยแรง ฯ

๑ คัดแบ่งคุเขตทง

บาททอถทางคน

ครอกชอย รกด์บ้น

ทำทอถายนาหน้า

๑ ช่างชยนแคววคคองแท

จงพระราชทานจค

“ร.อ.ท. ชนตันทค

ตมตงชอไซแตรง

๑ อาตยทนกรคคชย

ตบโดกยงอาวรน

อาตยคคชว

ชวคตบตบหนา

๑ โขเอยมจจุราชราย

โยเนพาเงาเงง

คนคตคควรง

โคตชวตทตบเรน

๑ โรคภยพยาชราย

กนเกาตามชอบใจ

เกดแกเจบตายโคร

ตคโคกมียากเศว

คคองถน

ยาเทา

ชยายชยบ

เหอดแหงหายพถน ๑

ทานถนค

ชอแจง

วฒว — ถ ” นน

ตคชงตรงใจ ๑

โคจร

กุนว

ยงกตบ เหนนา

ตบตหนเดย ๑

เหอดทง

จบเพน

คูโดก

รคดแตวหตุตโกถ ๑

เหอดอกระไร

ชยากเงา

รทว 16/05/2563

ตคใหหางโกถ ๑

๑ ขาดยระดักไธ
ผอง ๗ เทวษทวักุณ
ศิษย์แฉะมิตรประยูร
เค็ร่าดัดกรันทตให้

๑ บุญญาภาพเพยง
นำทำนทวหนากอง
ยังทพยวมานครอง
ได้พยด้ช ฌ เบองโน้น

ขาดร
คร่าไค้
วงศัญาค
ระดกแฉวทวนหา ๗

พรผอง ๗
เกิดโพ้น
ด้จรรคภาค
แฉฉฉ ฉฉฉ ฉฉฉ
แฉฉฉฉฉฉฉ—ฉฉฉ ฉฉฉ ๗

“ผองกองการโยธา”

๒๐ เมษายน ๒๔๕๘

พิจิตร พนพนิช
ประพันธ์บท

“ ทำความดีนั้นจึงทำเกิด แต่ลืออย่าทำให้เด่น
ถ้าลือทำเด่นมากเกินไป ย่อมเป็นที่เขม่น
ต่อคนอื่นที่เขาไม่ชอบ ดังนั้น ถ้าจะทำดีก็ให้ดีเสมอตัว
แม้แต่ตัวเองยังมีคนตบตา เขานึกว่าอ้วไม่รู้
แล้วอย่างลือทำไมเขาจะไขว้ลือไม่ได้ ”

เหตุนั้น . . . . . “ ท่านขุนสันตควัฒวิธ ” อันเป็น
เดิมอนหนักมธุรสที่ปรมาตมในจิตใจ ในขณะที่พวกเรามา สวดดี คำดำราญ,
สวดพร พรหมสัมผัสนว, เอกธรรมา สวดกษณ ขาพเจ้า และศวกทานนายช่างหัวหน้า
กอง หนงตมกนเดกนอยทสนามหญ่าในวงกรมหวดงตั้งหวกรมเกรียงไกร สะพาน
ขาว เมื่อหตายบมาเดว

คำพูดเหตุนั้นจะมีความหมายอย่างไร แค่นั้น ขาพเจ้าก็หยงรูไมได้ เพราะขาพเจ้า
มากตวยบุญญาเขดา แต่วรุตกว่าในนาเสียงนนเคมไปตวยความเมตตาปรานตอผูทอยุได
บงคบบัญชาของทาน หตาย ๆ คนเคยกถ่าวว่า ถ้าใครถูกทานนายช่างหัวหน้ากองต ด
เหมอนจะชวยไปตอดตบ นน เบนทรุกนทวาทานเบนตมความเยอกเยนดีชุม ไมม
อกรรมนรายเขาครอบงำ ใจตอย่างไร ก็อย่างนน

ส่วนความดีในด้านการงาน ขาพเจ้าเองเป็นผู้อยและยังเด็กตอการรวมงานกับ
ทาน จะไม่น่ามากถ่าว เพราะผลงานททานได้กระทำไวด่วนนยอมเบนตมกษพยานและ
อนตมรณตอบคคตมรณตม หตง ๆ ไปชวพรนตม

ดังนั้น เมื่อตมตมตมทานไป ก็ยอมยงความอาตมตมคคตมทเควพ — รัก ทาน
จากไปเดว จากไปไม่มวนกตบ แตคความดีของทานมิได้คบไปตวย ขอวิญญาณอัน
บรวเจตจงไปสู่วิมานแมน ๆ

๘
พรหมจารชน

ข้าพเจ้ายังจำได้ดี — และจำได้อยู่เสมอแม่จนบัดนี้, เจ้าครูของวณน ๓ วัน
ศักราช ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๖ ตรงกับศกพระจันทร์เพ็ญเต็มดวงกลาง
เดือนเจ็ดในโอกาสแห่งวิสาขบูชา บรรยากาศช่างเต็มไปด้วยความอบอุ่นและซึ้งซา
อย่างบอกไม่ถูก ใครเลยจะคิดบ้างว่า — มนเบญจอรุณของทวารทหน้าความเคี้ยว
ระเทือนใจอย่างฉกรรจ์มาสู่พวกเรา — ชาวกองการโยธาทางผอง

ความรู้สึกของข้าพเจ้าซาบไปชั่วขณะหนึ่ง — หนึ่งและนาน, ทนทนได้รับคำ
บอกเล่าจากมิตรใกล้ชิดคนหนึ่งว่า ท่านขุนต้นทตดูภูมิวิธ — นายช่างหัวหน้ากองการโยธา
ต้นตมเดี่ยวแดงเมือกคอรุ่งนเอง

ถูกแล้ว! — มฤตยูผู้หฤโหดไม่เคยละเว้นและให้ความปรานแก่ชีวิตของสัตว์
สัตว์ใด ๆ ทั้งสิ้น จะเบนไปได้หรือ! ก็เมื่อวณนเองพวกเรายิ่งได้รับข่าวอันเบน
ที่น่าอัศจรรย์ยิ่งว่า อากาของทานตชนแดงนนา..... ข้าพเจ้าเกิดความคิดที่จะ
ขออนถามมิตรผู้นั้น แต่ก็ไม่อาจพูดออกมาได้ เพราะความคึดอกดวงหนึ่งซึ่งคึดตามมาใน
ฉับพลันเตือนให้สำนึกได้ว่า ผู้บอกเล่าคงจะไม่กล้านาเรื่องราวที่ไร้ดารตถเสนนมาพูดเด่น
กับข้าพเจ้าแน่

ความตื้นตันใจในการทตของตัญญูเดี่ยวบุคคลผู้ซึ่งมีความเป็น “ผู้ใหญ่เยี่ยงพรหม”
อยู่ในดวงใจอย่างแท้จริง ท่านผู้นั้นพรหมจารชน — เบนรมโพธิรมไตรของผู้อยู่ได้บังคับ
บัญญัติทางทอยู่ใกล้ชิดและห่างไกล ทวมนทชนมาเคมอก ข้าพเจ้าได้แต่เพียงเปรยออก
มาเบา ๆ ว่า “แล้วพวกเราจะทำอย่างไรกันต่อไปล่ะ —!” เท่านั้นเอง

ท่านผู้อ่านที่เคารพ ขอได้โปรดกรุณาอภัยด้วยเถิด ถ้าหากการเขียนเรื่องนี้จะ
 ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายแฉะรำคาญใจแก่ท่านอยู่บ้าง เพราะว่าเบเนเรองที่ได้อ่านจน
 สำหรับบุคคลที่ชาวเขารักและให้ความเคารพด้วยใจภักดี โดยเหตุที่วาทอนว่ากรรมดา
 บุคคลด้ามชัยชนทุกถวนน ย่อมหาได้ไม่ง่ายนัก ที่เราจะได้ประสบบพบเห็นท่านผู้ทรงไว้ซึ่ง
 พรหมวิหารธรรม ดังตนอยู่ในลักษณะพรหมจารีชน โดยแท้ -----

ข้าพเจ้าขอจำแนกมูลกรรมของเบเนเรองเป็น ๓ วาระ

ปฐมกาล เบองแรกที่ท่าน - ชนชั้นที่ดุดมวิเศษเป็นคองเขาโรงพยาบาลจุฬา-
 ดงกรรมเพื่อบริการผ่าตัดและดองเยอตาที่ฝาฟางแฉะมดมว เพราะการตราครุฑคองงาน
 หนักทมิโอกาสได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอ พวกเราทุกคนก็ไต่แต่เฝ้าเร่งจนแฉะคนทผาน
 ไปเพื่อการกตบมาของท่านด้วยใจระทึก แต่แฉะในที่สุดด้วยความดำมารถของนายแพทย์
 ของสถานพยาบาลแห่งนี้ ชวระยะเวลายาวนาน - ท่านก็ได้ออกจากสถานพยาบาลดังกล่าว
 ด้วยดวงตาที่มความแจ่มใสชัดเจนกว่าเดิม กตบมาเบเนม่งขวัญแฉะแรงใจเพื่องาน
 ของพวกเราต่อไปอีก

มัชฌิมกาล เหมือนนอกศักรกรรมแต่ปางบรรพคตตามมา โอกาสที่พวกเราจะได้รับ
 ความอบอุ่นในอ้อมแขนแห่งความเมตตากรุณาของท่านมีอยู่ไม่นานเท่าใดนัก ท่านก็ต้อง
 จากพวกเราเข้าสู่โรงพยาบาลศิริราชอีกวาระหนึ่งเบเนค่างบดอง โดยสมมุฐานของโรคที่
 ชณะนนแม่แต่คตท่านเองหรือคณนายผู้เบเนขวัญใจก็ไม่อาจทราบได้ แต่แฉะเด่มอน
 ด้ายฟ้าฟาดเปรียงดงท่ามกตางดวงใจของคณทเบเนห้วงแฉะรักเคารพท่านทุกคน เมอความ
 เห็นของบรรดาพยาบาลผู้ทรงคุณุณแห่งศิริราชพยาบาลดัดคตคตองคองกนว่า ท่านเบเน
 แคนเซอร์ โปปอด - โรคร้ายทมิโอกาสหายไคเบเนดงนนอย หดงจากทไคผานการ

วเคราะห์แฉะจนจดยมาหลายครั้งหลายหนแล้ว และกตด้วยความเอาใจใส่ของนายแพทย์
 ที่ได้พยายามรักษาและเยียวยาจนอาการของโรคดังกล่าวค่อยทุเลาเบาบางลง ท่านจึงได้
 ออกจากสถานพยาบาลแห่งนกดบปาน ภายหลังที่ไดพานกอยเป็นเวลาแรมเดือน ถูกตะ—
 ขาวนยอมเบนเต็มอนยาหอมทช โดมใจพวกเราทงหลายทอตุล้าหเฝ้าตงตาคอย เพราะ
 เหตุว่าใน ระยะเวลาที่ร้ายในด้านกรงานได้เริ่ม โบก โบยและกระหน่ำซาเต็มต่อฐานะ
 ตำแหน่งหน้าทของท่าน อย่างเกือบจะกล่าวได้ว่า เป็นการซาเต็มและจงใจให้ร้ายของ
 ผู้ทกาดงหลงใหลในอำนาจอย่างไม่ดื่มตาด โดกแต่ฝ่ายเดียว

อย่างไรก็ดี ขาพเจามความมั่นใจเชอถอกค่างเพยของคน โบราณอยู่บทหนึ่งทว่า
 “อน้วาคนตจรง ๆ นน ย่อมตกน้าไม่ไหตคักไฟไม่ไหม้” และกตด้วยความเชอมนตอหตก
 การอนนเอง ในที่สุดคนทตจรง ๆ ของพวกเรากฝานพนมรลุ่มของชวตทเกิดชนใน
 ระยะเวลาตงกถาวนไปไดตวยต ท่านได้พยายามพ่นฝ่าอุปถรรคเอาชนะบคคตทตรางตวเบน
 คตจรงต่อทาทง ๆ ทอยู่ในฐานะผู้มอานาจเหนือกว่าทาท ดวยตกษณะของพรหมจารชน
 โดยความไม่โกรชตอบ — ไม่พยาบาทตอบ — และไม่มีอาชชาติตอบ

อวสานกาล แต่แฉะชวระยะเวลาเพียงเดกนอยเทานน ทาทกตองจากพวก
 เรากตบเข้าดู โรงพยาบาดจพาดงกรณอกกรงหนงควย โรควถประล้าทอนล้บเนองมาจาก
 แคนเชอรในปอด — โรคเกาทยงคองเรอรองอยู่ และเพยงระยะเวลาราวเดือนเค้ชเทานน
 ทาทนได้กตบมารบการรรักษาพยาบาด ณ สถานพยาบาดแห่งน พดนชาวรายททุก ๆ คน
 ไม่ได้คาคคตแฉะคานงถง กจจใจมมาล้พวกเรารวกับทาทนบทกแรงคินของกระแฉ่นา
 ทไหตบาเกินกาดงคานทาทนพทตายตง ล้ควล้ยทนายแพทยจะเยยวยาได้ ชวตชองทาท
 กพดนประล้บพบจตจบคามวณเวลาตงกถาวชางคนนเอง 16/05/2009 ทงความวป โยคอาตุรไว้ให้
 แก่ครอบครัวแฉะมวตมตกรกับผู้อยู่ในร่มไทโรไบบุญแห่งความเมตตาอารอย่างล้คทจระราพน

ท่านได้จากพวกเราไปแต่ด้วยดีคฤภาพ แต่ตั้งทวารกอยเบองหลังชวดของท่านก็ออก
กิตติคุณและความดีงามนานปการทได้หลังออกมาจากหน้าใจบริสุทธิ วัตถุชวดของท่าน —
ชุนด์นทคฤมวถ ได้ตั้งตั้งแต่วตามอายุชยแห่งพรหมตชต แต่มรรควถททานตั้งนทต
จัดเจนและกันต์วางวางไว้ ยังกงขารกงอยคกับนาม “ตั้งนทคฤมวถ” ชวนรนคร.

“รูปี ชีรติ มจจانی นามโคตตี น ชีรติ”

รูปนชชของตั้งรพต์ควดยอมตั้งญต์ตาย แต่ชอตั้งยงแต่ววงค์ตั้งกุด หาตั้งอมตั้งตายไม่

ประนอม ปั้นกัจฉี

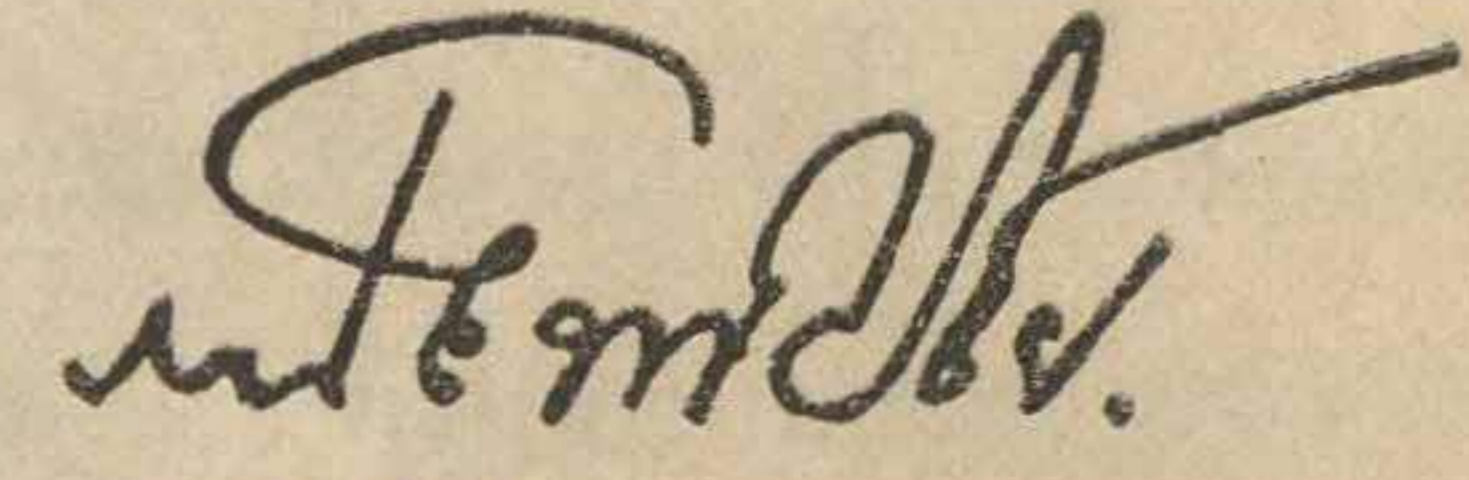
๑ มีนาคม ๒๕๕๘

คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ ร่องอำมาตย์โท ชุนด์นทตฤมวดี (ส่วน ดันตฤมวดี)
อดีตนายช่างหัวหน้ากองการโยธาเทศบาล นครกรุงเทพ ฯ กองการโยธาเทศบาลนคร
กรุงเทพ ฯ ซึ่งกำหนดงานในวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ เมรุวัดมหาพฤฒาราม
เจ้าภาพได้มาแสดงความจำนงต่อหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ขออนุญาตจัดพิมพ์
หนังสือเรื่องนรภาพของนาย หดวงพัฒน์พงศ์ภักดี (ทิม สี่ขยางค์) เป็นผู้แต่ง หอสมุด
แห่งชาติได้ตนอบบซึ่งเบ็ดสมุดข่อยมาเก็บรักษาไว้นานแล้ว เพิ่งจะมีโอกาสได้ตรวจชำระ
แก้ไขทำเชิงอรรถคาถาบทบัญญัติไว้มอบถวายหนังสือเรื่องนรภาพของนายแม่ด้านวน
กตอนจะไม่ดีไฟเพราะหนักคิด แต่มเกร็ดความรเกยวกับภมคาศาสตร์ ความเบเนอัย และการ
เคดอณฑพในสมัยคณรชกาดท ๕ อยมมาก แต่เนื่องจกนรภาพเรองน เกิดเบเนคคชนเกยว
กบผแตงไดแตงเตมขอความทเบเนการเดี่ยหายแกผอน กรมศิลปากรจึงไดคตขอความ
นน ๆ ออก และเพอให้ทราบความเบเนมาของหนังสือเรองน โดยละเอียด จึงได้นำประวค
หดวงพัฒน์พงศ์ภักดี ซึ่งดมเตจกรมพระยาดารงราชานุภาพทรงนพนชมาพิมพ์ไวชางคณ
ของหนังสือเดมนวดวย

กรมศิลปากรขออโนมทนากศตบญุราศ์ทกษณานปทาน ซึ่งเจ้าภาพได้บำเพญ
และไดให้พิมพ์หนังสือแจกเบเนวทยาทาน ขอคุศตผตบญุทงปวงจงเบเนบจจยให้
ชุนด์นทตฤมวดี ผู้วายชนม์ จงประดบแต่ความดีชตามคอรแกคควดัยในสมัยปรายภพ
จงทุกประการเทอญ.

พ. อ.

ประวัติหลวงพัฒนพงศ์ภักดี

นายทิม (ด้ชยางค์) เกิดในรัชกาลที่ ๓ เมื่อ ณ วันอาทิตย์ เดือน ๒ ขึ้น
๓ ค่ำ บรมเมฆพศก จุลศักราช ๑๒๐๕ พ.ศ. ๒๓๕๐ ตระกูลเบนพอกา จอดแพอยู่
หน้าวัดราชบูรณะในกรุงเทพฯ บิดาฝากตัวอยู่กับเจ้าพระยามหินทรศักดิธำรง แต่ยังเป็น
พระยาบวรรัตนราชพดตก เมื่อในรัชกาลที่ ๔ นายทิมบวชเป็นพระภิกษุอยู่วัดราชบูรณะ
๓ พรรษา ได้ศึกษากระบวนหนังสือไทยในเวดดาเมอบวช ครั้นบรมเมฆโทศก พ.ศ. ๒๔๓๓
ในรัชกาลที่ ๕ นายทิมลาสิกขาบท มาเป็นทนายอยู่กับเจ้าพระยามหินทรศักดิธำรงเมื่อเป็น
พระยาราชธำรง เจ้าพระยามหินทรศักดิธำรงใช้ดีชอบใจจึงใช้เป็นคนใกล้ชิดคิด
ความแต่ครั้งนั้น ครั้นถึงบดินทร์ศก พ.ศ. ๒๔๓๘ เจ้าพระยามหินทรศักดิธำรงได้เป็น
แม่ทัพคุมกองทัพกรุงเทพฯ ทพ ๓ ซึ่งจะยกไปรบฮ่อที่เมืองหนองคาย เอนายทิมเป็น
ทนายไปด้วย

กองทัพกรุงเทพฯ ยกขึ้นไปปราบฮ่อคราวนั้น ๒ ทพ ทพเจ้าพระยามหินทร
ยกออกจากกรุงเทพฯ เดือน ๓๐ กำหนดจะไปชนบทที่เมืองสระบุรี เดินไปทางเมืองนคร
ราชสีมา กองทัพเจ้าพระยาภูธราภัย ทดมุหนายก ออกจากกรุงเทพฯ เดือน ๓๓ ไป
ชนบทที่เมืองนครราชสีมา เดินไปทางเมืองหลวงพระบาง ส่วนกองทัพเจ้าพระยามหินทร
เมื่อยกขึ้นไปถึงหาดพระยาทศ แขวงเมืองสระบุรี ชนคองพักอยู่ยังไม่ยกขึ้นไปเมืองนคร
ราชสีมา ข้างกรุงเทพฯ เหว่งรดไหยก เจ้าพระยามหินทรฯ บอกขัตของลงมาว่าหนทาง
ในดงพระยาไฟฝนตกน้ำยังท่วม เดินกองทัพไปเกรงไฟจะเปนอันตราย แต่เว่งรด
ตอบโต้กันอยู่อย่างนั้น จนทางข้างเมืองหนองคาย พระยามหาอำมาตย์ (ชน กัตยานมิตร)
ซึ่งเป็นชาวดองออกไปตั้งลี้กเดชอยู่ในมณฑลร้อยเอ็ด คุมกองทัพเมืองนครราชสีมา
พร้อมด้วยพระยานครราชสีมา (กาจ สังห์เด็น) แต่ยังเป็นพระยาปลัด กับพระยกกระบัตร
เมืองนครราชสีมา ยกไปตีพวกฮ่อ ได้รบกันที่เมืองเวียงจันทน์ ตีพวกฮ่อแตกพ่ายถอยกลับ

ไปตั้งอยู่เมืองเซียงขวางในแขวงพวน ในเวดากองทัพเจ้าพระยามหินทรฯ ยงตั้งอยู่ที่หาด
 พระยาทศ เมื่อใดทราบข่าวหมายว่าจะไม่คองยกขึ้นไป แต่ฝ่ายข้างกรุงเทพฯ เห็นว่า
 พวกอ้อยยังไม่หมดกำลัง อาจจะกลับมารบกันได้อีก จึงส่งให้กองทัพเจ้าพระยามหินทรฯ
 ยกขึ้นไป โดยยกเดินบกแต่แก่งคอย เมื่อ ณ วันที่ ๕ เดือน ๑๒ แรม ๕ ค่ำ ไปตั้งเมือง
 นครราชสีมา เมื่อ ณ วันที่ ๓ เดือนธันวาคม ๑ ปกนศักราช พ.ศ. ๒๔๓๘ ไปตั้ง
 พกกองทัพรอดำรงจากกรุงเทพฯ ออกยกคองหนึ่งจนเดือน ๕ ได้รบทองตราให้ยกขึ้นไป
 เมืองหนองคาย จึงเดินกองทัพจากเมืองนครราชสีมาไปทางเมืองพมาย เมืองพุทไธสง
 ดวยถึงฤดูแดงจืด จะเดินทางโคกหวดซึ่งเบนทางตรงกันดารนาเสียแล้ว ในระหว่าง
 เวदानนกองทัพเจ้าพระยาภูธราภัย ได้ตั้งมอทำการปราบปรามพวกอ้อยที่เมืองพวนแล้ว
 ไม่จาเบนจะคองกองทัพถึง ๒ ทพ เมื่อเจ้าพระยามหินทรฯ ยกไปถึงเมืองพุทไธสง ได้
 รบทองตราสั่งให้เจ้าพระยามหินทรฯ จัดกำลังในกองทัพแบ่งไปตั้งมทบกองทัพเจ้าพระยา
 ภูธราภัย นอกนั้นให้เจ้าพระยามหินทรฯ คมกตบังคับมากรุงเทพฯ เจ้าพระยามหินทรฯ
 จึงยกกตบมาจากเมืองพุทไธสง หยคพทเมืองนครราชสีมาหนอยหนึ่งแล้วเดินทัพกตบ
 ทางดงพระยาภดาง มาดงเรอททาเรอพระพุทธรบาท กตบถึงกรุงเทพฯ เมื่อเดือน ๕ ปีชวด
 อัฐศก พ.ศ. ๒๔๓๘ รวมเวลาดังแต่ยกกองทัพไปจนกตบ ๘ เดือน

เมื่อไปทัพคราวนั้น ทดวงพฒนพงศ์ภักคยงเบนนายทมเบนทนายหงหนาแคว
 และชนทายข้างคตคองเจ้าพระยามหินทรฯ คตคองทางทงซาไปแฉะซากดบ เบนผุมความ
 ดำารถในการแต่งบทกตบ จึงเบนผุแต่งนราคา เรียกว่านราคาหนองคาย แต่ความท
 แต่งกดาวเกินนราคาไป ดวยกองทัพเจ้าพระยามหินทรฯ ยกไปคราวนั้น พอยกไปได้หนอย
 หนึ่งกเกิดความไม่พอใจต่าง ๆ ดงแต่คองถงเถียงโตแยงกับกรุงเทพฯ ดวยเรอแรงให้
 ยกทัพ คตคองจนทคตความว่า การทเตรียมจะไปทำมูอนทาดำเรจเดี่ยวกอน การทยกไป
 เบนอนยกไปเปด่า ผลของความแค้นทงปวงไปปรากฏอยู่ในนราคาหนองคาย ทนายทม

แต่ง กตาว โดยตรงบ้าง เป็นทางกระเดียดเดียดบ้าง ถ้าหากแต่งอ่านกันเด่นแฉวงหนักทั้ง
เดี่ย หรือเพียงแต่เก็บไว้ ก็เห็นจะไม่เกิดความ แต่หนังสืออนนราศ์หนองคายนได้ดงพมพ
ออกโฆษณา เมื่อบชาดลัมฤทธิศก พ.ศ. ๒๔๒๓ ต้มเตจเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์
ซึ่งเบบประธานในการจัดทพครงนน จึงถอวาเบบการหมนประมาท กราบบังคมทูล ฯ

ขอให้ชำระตงโทษผู้แต่งตามพระราชกำหนดกฎหมาย

เมื่อจะแต่งประวตคน ชาวเจาไดเอาหนังสืออนนราศ์หนองคายนซึ่งได้ขอต้นฉบับจาก
หตวงพฒนพงศ์ภกคต มาคดไว้ในหอพระลัมต ฯ ไม่ชามานัก มาอ่านตรวจดูโดยละเอียด
เห็นวาคความทกตาวในหนังสืออนนราศ์หนองคายน มทรายแรงแฉวเบบฐานหมนประมาท
ทดาบแฉง แมมผู้ใดแต่งเชนนนอกโฆษณาในเวดาบัจจบนนชนน ก็เห็นจะมีโทษตาม
ประมวตกฎหมายอาญา แต่เมื่ออ่านแฉวถคคตเห็นว่าใช้วิธีคนเชนนนายทมทนาย แม
ชำนานูในการแต่งบทกตอนจะด้ามารถหรือจะกตาวกตาวความดงเชนนนได้ ตามความท
ชาวเจาทราบ ถงเมื่อชำระกนครงนน ความเข้าใจเบบอย่างทวา แต่นายทมให้การยนยน
วาแต่งดวบญญาความคคตของตนเอง แฉวปฏิได้ชวาไม่ได้มีผู้หนึ่งผู้ใดแนะนำดงด้อนให้
แต่ง ยอมรบฉตแต่ผู้เดียว เมื่อพิจารณาได้ความเพียงเทานน ถูกชนจคคตด้นให้จากก
นายทมผู้แต่ง แฉวให้ทาดาบหนังสืออนนราศ์หนองคายนทพมพ โฆษณาเดี่ย นายทมคองคคต
คูกอย ๘ เดือน พระบาทลัมเตจพระเจ้าอยุ่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ยกโทษพระราชทาน จึงได้พ้นจากเวรจา เมื่อพ้นโทษแฉว ก็กตบไปอยูกบเจ้าพระยา
มหินทร ฯ ตามเดิม พอการดงบงเบงแฉว เจาพระยามหินทร ฯ ตงให้เบบชนจบ
พตรกษ ชนหมนประทอน ในกรมพระลัมต และให้วากางานในบ้านต่างหูด่างตาทวไป
หนังสือชงหตวงพฒนพงศ์ ฯ แต่ง เมื่อเบบชนจบพตรกษอยูนน เบบหนังสือ
บทละครเบบพน แต่งให้เจ้าพระยามหินทร ฯ เด่นละครโดยมาก พอใจเอาเรองเกาทม
อยแฉว คอ เรองราชาธราช แฉวเรองด้ามกก เบบคน มาแบดงเบบบทละครเบบคอนน
บทละครทหตวงพฒนพงศ์ ฯ แต่ง ลับได้จนวนนเรองดงน คอ:—

๑. พระอภัยมณี
๒. ราชาราช
๓. ดกษณวงศ์
๔. ทนวงศ์
๕. ยกษยักษา
๖. ด้ามก
๗. จักรแก้ว
๘. ชนช่างชนแผน คอนตัน
๙. อามหะชัน
๑๐. บวยหิงเหดา
๑๑. ดิ่งทไทรภพ
๑๒. ด้ามฤค
๑๓. มณัฎร์ยง
๑๔. พระเจาควอองหงนางชนก
๑๕. ทงพวงมาดยเจก
๑๖. ด้รวงค์พรทเมศ
๑๗. วงค์เทอวราช

กลอนอ่าน คือ:-

๑๘. มณีนพรัตน
๑๙. กายนคร
๒๐. นัทรด้ามชัน (ดูภาษิตคำกลอน)
๒๑. พระศัรสุรียน
๒๒. นร่าคหนองกาย

TUDC

16/05/2563

นอกจากนยงมกดอนแตะ โคงเบตเตตตอกหลายเรื่อง ดังเกิดตามอำนาจ
 หนึ่งต่อทหวองพฒนพงค์ ฯ แตะตอกความกตัญญูเบนธรรมวดล้าคณูกวออย่างอน เมอมา
 พเคราะห์ตตามเรื่องราวในประทกเห็นประพฤตกรรมะชอนนมนคงคอเจ้าพระยามหินทรฯ
 ฝายเจ้าพระยามหินทรฯ ก็ไต่ถ้องคุณคอบแทน แมตลัดเมอบวดยอาการมาก จวนจะถึง
 อดัญกรรม พระบาทลัมเตจพระจุดจอมเกดตาเจ้าอยู่หัวเล็ดจไปเยี่ยม ก็ไต่กราบบงคมทุด
 ฝาก ขอพระบารมปกเกดฯ เบนทพงแกทหวองพฒนพงค์ ฯ โดยเฉพา

ตงเตเจ้าพระยามหินทรฯ ถึงอดัญกรรมแตะ ทหวองพฒนพงค์ ฯ แตะยเบนชน
 จบพดรกษ ก็ออกจากรมพระลัรวัด มาลัมครเบนชาอยู่ในพระเจาดุกเชอ ซึ่งเบน
 ทदानเจ้าพระยามหินทรฯ คอ พระองคเจ้าจชารตนราชกุมาร แตะพระองคเจ้าเพญพฒน
 พงค์ ซึ่งไต่ทรงรบพระลัพรวณบุญเบนกรมหมนพชยมหินทโรดม รบทาการเก็บผด
 ประโยชน์ในพระองคถวายตอดตมา เมอความทราบถึงพระบาทลัมเตจพระพุทชเจ้าทหวอง
 ทรงพระราชดำริเห็นว่าเบนญมความกตัญญู แตะทรงระดกถึงทเจ้าพระยามหินทรฯ ไต่
 กราบบงคมทุดฝากไว้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกดฯ พระราชทานลัญญาบัตรเบนทหวอง
 พฒนพงค์ภกต มั่งกตในกรมพระคดงชางท เมอ ๓๓ มกราคม บวออกอัฐคก

พ.ศ. ๒๔๓๘

ตอมาเมอกรมหมนพชยมหินทโรดมล้นพระชนมแตะ ตามความทซาพเจ้าทราบ
 ทหวองพฒนพงค์ภกตทหมดความชวณชวายในการแต่งหนังสือ คงทาการเฉพาหน้าทเก็บ
 ผดประโยชน์ถวาย ไปพยายามมุ่งหมายแต่ทจะไห้บุตรชายไต่เดาเรียนหมความรฐบราช-
 การล้นองพระเศชพระคุณล้นไป

มาถึง ๓๘ กนยายน บัเกาะลัปคคก พ.ศ. ๒๔๕๘ ทหวองพฒนพงค์ภกต
 บวดยเบนโรคตมด้วยหัวใจพิการ แก่พันคราว ๑ แตะ ครนถึงวท ๕ ตุลาคม โรคตม
 นนเกดชนเบนบัจจับน แก่ไขไม้ทนแตะเวदानนพระผดุงล้าครค้ำดตวรรษบทรกยงไปราชการ

อยู่ในมณฑลอุดรฯ หดวงพัฒนพงศ์ภักดีถึงแก่กรรมในเวด้า ๑๓ ทุ่ม คณวาท ๕ ตุลาคม
นน อายุได้ ๖๘ ปี

หวดวงพัฒนพงศ์ภักดีมภรรยา ชื่อ เต็งยม อยู่เป็นคู่ผัวตวเมียตวยกนมาตงแต่
ยังเป็นนายทมิ จนหวดวงพัฒนพงศ์ฯ ถึงแก่กรรม มีบุตรชายยังมตวอยู่ ๒ คน คนใหญ่
ชื่อนายสรเสรีญ คนเล็กชื่อนายดำโรช ได้โอกาสออกไปเรียนวิชาในยุโรปทั้ง ๒ คน
นายสรเสรีญบุตรคนใหญ่เรียนวิชานิตร์ศาสตร์ในเมืองอังกฤษแะอเมริกา มีความรู้
สอบได้ได้ ได้กตบเขามาบ้านเมือง เมื่อปีมะแมพศก พ.ศ. ๒๔๕๐ รับราชการใน
กรมคลอง กรมทาง ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเบณฑุณ แะเดือนเบณฑดวงตงศาคร
ศาสตร์ ในรัชกาลที่ ๕ แะเดือนเบณฑดวงตงศาครศาสตร์ ในรัชกาลปัจจุบัน ทนตา
บิดาได้เห็น บदनรับราชการในตำแหน่งเจ้ากรมทางอยู่ในกระทรวงคมนาคม ด้วยนาย
ดำโรชบุตรคนเล็กยังเรียนวิชาอยู่ต่างประเทศในบदन ควรนับว่าหวดวงพัฒนพงศ์ภักดี
ได้ช่วยชวณชวายอุปการะบุตรของตน ให้ตั้งฐานะเป็นอภิชาติบุตรด้วงศ์ด้กุดต่อไปได้
ตงปรารภณา เพราะฉะนั้น หดวงพัฒนพงศ์ภักดี ชอว่าได้ตะ โดกน ไปโดยปราศจากความ
ห่วงใยด้วยประการทงปวง.

คำขอร้อง

หอพระสมุทวชิรญาณ
วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕

หมายเหตุ:— บุตรทงด้องชองหวดวงพัฒนพงศ์ภักดีน ตอมาได้เดือนบรธา
คักคิดเบณฑพระยาดำรงศาครศาสตร์ดกษณ แะพระดำโรชรัตนมมณกตามดาตบ แะบदनได้
ถึงแก่กรรมแะทงด้องคน.

“ผลอันเกิดจากวิหยาทาน ซึ่งกองการโยธาได้บำเพ็ญ
กุศลในครั้ง^{นี้} ขอจงเป็นประโยชน์สุขในสัมปรายภพ
แก่ท่านผู้รจนานิราศหนองคาย ด้วยเทอญ”

ฉลองกองการโยธา

๒๐ มี.ค. ๒๕

นิราศหนองคาย

หลวงพัฒนพงศ์ภักดี (ทิม สุขยางค์) แต่ง

๑ จะเริ่มเรื่องเมืองหนองคายจดหมายเหตุ
บังเกิดพวกชายช้อมากอศความ
ซึ่งเจ้าเมืองเขตชนบทตะวันออก
ในเขตแดนหนองคายเมืองรายเรียง
ว่าดวงพวกชายช้อทรตักษณ
เที่ยวรบปลดชนทรพยจบประชา

๑ ส้มเต๋จพระปรมินทรบิดนทรเดช
ตั้งบเรองเมืองบนกระมดมัว
ด้วยไพร่บ้านพดเมืองจะเคองชุน
เชิญส้มเต๋จเจ้าพระยาปรักษาพด
เห็นแต่เจ้าพระยามหนทรเคาชดตอ (๑)
พอจะเบนแม่ทพรบราชการ
แถวจุดพระยา, พระ, หดวงทงปวงอก
ตั้งเกณท์เดชด่มนกรรจพนทนาย
เกณท์เดชทาด์ทงทมคาคว
ผูกเบนมุดนายวุนวายครน
ว่าตวทาด์หตบดหนไม่อย
ทตวทาด์หนจรงวงตระกาย

ในแดนเขตเขอนคุงกรุงดยาม
ทำสงครามกับดาวพวกชาวเวียง
กแต่งบอกเขยพดตยตยชอเต๋ยง
เมืองโกตเคยงบอกบนกระชนมา
ประมาณล็กด้ามพนตวณกตนกด
ดาวระอามีได้อาจชยาดกกด
ซึ่งปกเกศร์มเกดตาเจ้าอยู่หัว
ศึกพนพวราชฎรประเทศในเขตคณ
ทรงการญราชฎรคตมอณณ
พวมตวพนชพงค์พระวงค์วาน
เบนเนอหนอพงค์เผาเหตาทหาร
ทราคาญชุนของเมืองหนองคาย
ให้เบนบกชายชวาทพหนาหตย
ทงเดชจายตามกรมระตมกน
คณงนวยนายหมวดเรงกวดชน
บางไซบญญาหตอกบอกอบาย
ชางเจ้าหมเกาะตวจำนำใจหาย
ทาวนวยยบเบนเต๋ยเงินทอง

(๑) คุราชละเอียคในประวัติหลวงพัฒนพงศ์

16/05/2563

เกณฑ์ชนหมนชนใหม่ในเบยหวด
 ท่านนายเวรเกณฑ์กวอดเต็มหมวดคอง
 เหล่าพวกชนหมนไพร่ต้องไปทพ
 ด้จางคนแทนตัวกวอดไพร่

๑ ฉนจาวางหางมตรชนษฐินาฏ
 แด้นถวดจันดาตวยอาวรณ์
 กางกรประคองกอดแม่ยอดรัก
 นกกนำใจหายเดี่ยตายนวด
 แด้นดงดาร์แต่พรจะอยเดี่ยว
 พงอยกนตวยพดักัดเดือน
 ครนเห็นนองนองเนตรตั้งเวชจิต
 จะบอกบ้วยเดี่ยให้มากไม่ยากไป
 นายมกจควรคิดเอาตัวรอด
 ต้องจำใจจาวางหางพฐ
 อยารองให้จะเป็นนางจงดร้างโคก
 แม้นตงใจไวทำไม่รำค

๑ ถงวันพฐเดือนดับแรมแปดคำ
 ณ บักญดปตศกจะยกไป
 นำตาไหลพราก ๆ ออกจากห้อง
 คอยแข่งชนผนอรมนตกรรมทรวง
 ท่านกราอวยชยให้เบนด์ช
 ด้วด้มชยพนภยชน

ชนหมนตดเกณฑ์ตามด้ามเอาด้อง
 เอาชาวชองเงินตราบุญญาต
 ทมทรพยพอจะจ่ายไม่หน่ายหนี
 ทเงินมเขาไม่อยากจะจากร

หวนด้วาทดวยจะวางหางด้ม
 ด้ท่อนถอนถุขยอาดยครวญ
 พดักตรด้วถนอยถะหอยหวน
 ดวยจาดถนจากนางไปหางเรือน
 นกเฉดยวอาดยใครจะเหมอน
 จะจากเพอนพดักัดแทบขาดใจ
 นกหวนคิดว่าจะเบอนเชอนโกด
 กถวจะไม่เป็นธรรมกตัญญ
 คนจะยอนคอนชอดได้ออดด้
 จงเชญอยู่ให้เบนด์ชด้นุกด
 อยาวโยคนกนองจะหมองศร์
 นนแต่มีความชอบนชอบใจ

เบนวันอำมฤต โชค โฉดกใหญ่
 จำกรรไโดโดมดาดุคาควง
 เหล็ดยวคูน้องใจหายไม่วายห้วง
 แดวเดยดวงอาดาแม่อาพด้น
 อยามทกชอนตรายทางผายผน
 เมอกถบพนจงเบนด์ชด้นทุกชรชย

16/05/2563

ดงจากเรือนเบอนัดแม่คูน
 ดัดระกหักใจอาดยวณ
 มาครหนังสือถึงบ้านเจ้าคุณ
 ฉนวนพกตรเขาฝานาตานอง
 แล่นกระหนงถึงมตรพศวาด
 คอยแข็งชนกตนาตาหักอารมณ์
 คนพร้อมพรงนงรอนหาหอใหญ่
 บางชนเด็บบยงดงเรือเกดอนาคาด
 ของเจ้าคุณชนเนองทงเครื่องใช้
 เกนจะพรพรรณนาเหตอคาด
 เครื่องอาวุธดำรพดทานจคชอ
 ชอเดื่อหมวกแจกจ่ายเบนหัดายพน
 ดงทนชอของมบญชเด็รจ
 เครื่องหนาไมเครื่องมอชอเขามา
 แดะทันทาแหวนเพชรดีบเข็ดวง
 ที่ไมคดยอหยอนเขารอนราญ
 ทงเดื่อผาดำรพดทานจคครบ
 เขาตชาศกแยกให้แตกชอ

ถอนละอน โหยให้ฤทัยถอน
 ฝนใจจรรบเคินเมินไม่มอง
 กาดงวณผู้คนเขาชนของ
 ใจดยองยงดัดตระทระทม
 ใจจะขาดดงด้วยร้างห่างคุดม
 ครนวายตรมแเดวมางคอยพงการ
 ทงพวกไพร่เหต่าพหตพดทหาร
 ทงชาวดำรชาวตากแเดะหมากพด
 คนชนไมหยคหยอนรองออนห
 เครื่องคาวหวานมอยูกมากครน
 ดวนเครื่องมอรบทพคชบชน
 ดวนแพรพรรณดักหัดาดสะอาดตา
 ดักรอยเจดดีบชงกยงกวา
 ทงมดพราจอบเด็ยมกเตรียมการ
 หวงใจจงแจกจ่ายนายทหาร
 ไครทำการศักดำเรจบาเห็นจมอ
 ถ้าไครรบจริง ๆ ไม่วงคอ
 จดเอาชอแเดวจะได้ให้รางวัล

๑ ครนบายดาม โมงถวนจะจวนฤกษ์

พอดมเตจเจ้าพระยา^(๑) ท่านมาพดณ
 พร้อมดมณพราหมณา ไหราคำดำตร

เอ็กเกริกไพร่นายเตรียมผายฝน
 เจ้าคุณนหนออกมารบคานบกาย
 ๖ 6/05/2563 ๕
 นงเกดอนกาดเคยงชานนประมาณหตาย

(๑) สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นประธานการจัดทัพครั้งนั้น

พนกงานตงเตยงไวเวียงราย
 เจ้าคุณแม่ทพคานบหม่มส้มเค็จ
 ดั่งพทชมนตชดอาบปราบดังคราม
 พระสงฆ์องค์ส้มตวงค์พุทโธ
 เดียงฆ้องชยदनตของกองกงวาน
 พระครูโหรอวยชัยให้เดชะ
 พรอมควยเหตเจ้าพระยาดาประตง

๑ ฝ่ายเจ้าคุณแม่ทพครนั้ดรวพเดรั้จ

ออกมางคอยฤกษ์เบกบานใจ
 ทานส้มเค็จเจ้าพระยาคอยหาฤกษ์
 ดั่งยงทรงรถหมคมดทิน
 ส้มเค็จท่านชานไชบอกไตฤกษ์
 กโหรองเอาชัยปราบไฟ
 ผพายพดโหรองกองดะเทอน
 เรอกระบวนด่อนแข่งพายแยงกัน
 ทงดองฟากเรอคดอดจอดเบนหม
 หลามคดอดจอดเบนแพออกแจจน
 คเรือแพแเออคดั่งคหาย
 กตวจะกตกนชวางทางชดชาร

๑ ครนถงคานักแพแदैได้ว

ปางพระจอมจักรพรรดิษตรา
 เสด็จชุนนางแเวดตอมอชยพรอมพรง

ทอาบด้ายชดชารเบญจางาม
 แดวกเดรั้จดีเบญจาหน้าดนาม
 ชนเหยียบไมชมนามคั้ครูปาด
 ชยันโตด้าเนียงเดียงประดาน
 โหรจารยพราหมณเคาะบณเทาะวตง
 พราหมณะผู้เฒ่ากเบาด้งช
 ชุนนางงัดอนอวยพรชัย ฯ

หม่มส้มเค็จเจ้าพระยาอชฌมาด้ย
 ฉนพกศรไปฝ่ายบูรพาทางนาคิน
 พอเมฆเดกคุดมด้มถวด
 ทางกั้ณบริบรรณเพมพนด
 แดวให้เบกฆ้องชยไตคัก
 ทานแม่ทพจรดดงเรือพदन
 เดรั้จคดาเคดอนกองทพคคชน
 เดียงด้นนเบนดะดอกกระนออกชด
 ดวนคนคุดกองทพเรอดั้บด้น
 หลิงช่ายบนคดงคอยุด้าราย
 ไม้อาจพายออกมาคดหน้านาน
 หดบหนชานเขาจอดคดอดมา ฯ

พวคชางในนงอยคดหนกหนา
 เด็คจมาคอยรยกองทพเอง
 ดงทงนบกนกกนบคเกง

ทอดพระเนตรเรือแพทรวงแดง
 เรือแจวคุณจอตเดยบประเทยบตา
 แดงถวายบังคมราบดงกราบกราน
 กรงกษัตริย์จุมเจมเจดมพกตร
 เบนตั้งชเวยนชายเรียกทกษณา
 ดวยฉนมมาหน้าแครทามแม่ทพ
 เบนเหตุให้ทกษณ์ร่างดงบางเบา
 ทานเจ้าคุณแม่ทพคานบหอม
 เล็ดจทรงตั้งชด์รรเลวีญเจวีญพร
 ทองคำทาคตบระยบย้อย
 พระจอมนาถมีพระราช โองการ
 ฉนดงชอเขียนไว้ในคตบ
 ถวายคานบชาทาบาเรือ
 ครนเรือออกประศุณานาคคตอย
 คนในเรือรบพดางตางวางพาย

๑ ครนดวงพัน โขณฑวารักษ์ชานให้

เอ็กเกร็กเร่งมาในสำคร
 เหลดาคณดูเรือจอตคตอตทว
 ที่สาวแท่แดงแต่โกตหน้าไคร้ โดม
 พวกคนดูถงวาทมตักถ
 บางคนให้วแดงช่วยอำนาจพร

เตียงแซเซ่งแตรฝรั่งกองกงวาน
 ถวายคานบหอมจอมตถาน
 ตามโบราณประเพณีทมา
 ทรงตั้งชทกษณาวฏคอกคตภา
 เบนภาษาไพรีคิดโดยจิตเตา
 ครนไทรบนาตั้งชไมนังเหงา
 แดียงเมาไคกรกหนักอวรณ์
 ฝายพระจอมบพิตรอดิศร์
 แดงกราบกรหยาบนาพิกามาประทาน
 ทงสำดร์อยด้ามกษัตริย์จตประดาน
 ว่าชองนันทาไว้จะให้เธอ
 เจ้าคุณรับได้ชองประคองเด่นอ
 เล็ดจเผยอเรือออกบอกภพาย
 พระตั้งชคอยประนามนตพตทงหตาย
 นอมถวายบังคมประนมกร ฯ
 เตียงกอง โกตาหตพตตตอน
 เรอกระฉอนนากระฉอกคตอกโครม
 ถวนแดงควอวอดประกวต โนม
 ฉนทงวง โนมหักใจอาดยวอน
 เห็นเจ้าคุณให้วคานบตตบตตอน
 ประนมกรหยาจอตคตอตมา ฯ

๑ ถึงตาหนักแพวงหนานาควาตรง

ชยันโตอวยชัยในนาวา
 พระวงหนานหนักได้จรดจรบ
 พรอมเด่นาชาชวยนรายนเรยง
 ทานเจ้าคุณแม่ทพคานบหมอม
 พระกายไทยใจทหารชาญสงคราม
 พอกะระบวงควดวงมาเดยดับ
 ดั่งเกิดดมพระพายพัดชายธง
 เรือเขยอนเคอนผพายทงชายชวา
 พอเรือไฟพระสุนทรธาแดนมาทั้น
 หนักดังลยจะเบินไครทไไหนหนอ
 ดั่งเกิดโตแตกมต้นนมอ
 เพราะนมมอทานมต้นนมถวน
 คุมเรือไฟโตแดนตามเขามา
 โยงเรือแม่ทพกบเรือบตร
 เรือนายทพนายกองเนองนองไป

๑ ครนถงวดเขมาภิตาราม

ด้วยกลางคัน ไทรมให้กรรโตจร
 พอดมเตจเจ้าพาจากรนค^(๑)
 ขนมาดังกองทัพดวยฉบบพดน
 ด้ดจดังลยงทงงเกง

มพระดังขประนามนคบบนคาธา
 จอดอยหนาคาหนักแพแซด้าเนยง
 ดังกองทัพนราหนาเฉดยง
 บางอยเคยงพระองคผู้ทรงนาม
 รองพระจอมจุดจกรหดกด์ยาม
 พระพกตรงามส่งาชูดรพงค์
 เรือกองทพเซ่งแซแฉะระหง
 นิมคมงคดเด็คประเดรีฐูกรัน
 พระสุรยาเบยงบายตงผายผน
 เห็นควทนายน โยกแฉว โบกมือ
 แฉงควบ่อ โบกมือผบบอกนบถอ
 นคกงคอเจ้าคุณพระสุนทรธา
 นวชควนเคตชคชางหคถชวา
 ผพายควาเชอกผกเรือแดนเหตอใจ
 เรือไฟนุดแดนลวใจหิวไหว
 เรือกถไฟจุงมาในด้าคร

ประทับตามฤกษ์กำหนดให้งคก่อน
 กพอผอนแรมกระบวนอยถวนกน
 ดงเรือกถไฟเดก ๆ ทงน
 มาถึงทนรอกจกรหยุดพักคอย
 ผพายเวงตงขอไมทอลอย

(๑) สมเด็จเจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงษ์ ต้นสกุล จักรพันธ์

พ่อจวนถนงรอรานากา คอย
 เจ้าคุณนอมบงคมกมคานบ
 พระทศิมพระกรณประจำ
 เจ้าคุณนอมคานบรบตั้งของ
 แดงเอียนนอรรกตรัดเสร็จดำเรจการ

๑ ฝ่ายข้างพวกกองทัพนั้นจับ

บ้างหุงข้าวเผาปลาตากกันอยู่น
 เจ้าคุณท่านอาศัยในศาลา
 กระจกเงาวิเศษให้วารณ
 ปานฉะนแกลงพระโทยหวน
 แดงอกพอรวารณดงศ์รตรง
 แดงนี้ตายด้ายด้าวทอนาจิต
 ครนยงคตจตุตรมอารมณตรอม
 ขงพมาจากนางแตร์างเปตา
 คิดหนักหน่วงห้วงสรวาทไม้คตาดคตาย
 แดงอวารณนอนผดอดละเมอม่อย
 จวนแจงแดงศ์รดูรยา
 เด็จเด็จพะโภชนากรยาหาร
 กณนาได้กเหมอนกนนาคณตม

๒ ครนเช่าตอง โมงครنگมมม

ฝพายเตรียมนาวาประคาคง
 ครนเจ้าคุณดงเรอนงเหนอเบา

เรือเบียงคตอยหันเรยงให้เอียงตา
 ต้มเตจรบขมยมนคมชชา
 หยับเปิดบานชองทองคามาประทาน
 ต้มเตจพรอองอวยชัยทรงไชชวน
 ไม้ชานานกตบหงคณวงพดน

๓ บางชนบ่นบกรายเทยวผายผ

บางคนหันเขาไตรมไม้นอน
 ฉนรกษาอยู่ในเรือองเห็นอหมอน
 อระรอนรณญจวนทวนคณง
 จจะรณญจวนหรือว่าไม้อาดยถึง
 นอนราฟงถึงแม่ดงพวงพะยอม
 ใโຍยามเเคยเคยชิตแนบถนอม
 ประหังจอมเซาที่บดงกับกาย
 หัวใจเฝ้าเคยงประโดมแม่โดมตาย
 โศกไม่วายเฝ้าเฝ้าอกรเราอา
 พ่อเดอนคตอยดาวเคดอนเดอนเวหา
 คณนทราโทยให้ฤทัยตรม
 ทงควาหวานกตาดนรตขม
 ดวยอารมณหวงรกกนกรง

๔ ดำเรจจได้รจตมอารมณหวง

จอดคอยพงดนหมองตามองเมยง
 ฝพายเกาะให้ชานประคานแดง

TUDC

16/05/2563

จะ โศกเศร้าว่าเหวอยู่เอกา
 ใ้อาดัยใจหายไม่วาย โศก
 ใ้อยามรักหนักจิตเหมือนตติถาก
 ยิงหวน ๆ ห่วงให้ฤทัย โหย
 เมื่อดองแดั่งด้รียงด้องดงมา
 หวนคะนองถมตรพิศวาด
 กำเรบ โรค โศกร้างไม่บางเบา
 คอยแขงชนผนอวามณทตรมตรก
 คงได้กตบยด โฉมประ โฉมเดียม
 พอหดบผอยมอยพนคณด์วาง
 พออมหน้าดำเรจเดร์จด์บาย
 พอได้ฤกษ์แถวบอกอกอนาวา
 ไม่เห็นใครมีทุกขด์นุกครน
 เรอดะตวปดวเดอยมาเรอยร
 แถวผนชมฟากชายวายนาคา

๑ มาถึงเกาะบางปอนทินกร

เห็นรวงขวางขวาดังเงา
 ทานเจ้าคุณแม่ทพบงคบดั่ง
 ทานจตุรปเทยนถวายอยรายเรียง
 แถวบอกอกอนาวาจากหนาวง
 ไม่เดยวดดถงวดชมพดพดน
 เจ้าคุณกจาเนยรชูปเทยนจุด

อนิจจาแถ่นดั่งเวชนาเนตรพราว
 บงเกิดโรคร่างงามเมื่อยามหนาว
 ไม่มีคราวถมมิตรยดตติตา
 อระ ไรยร่วงทรบดงบปผา
 เกดร์ดำโรชร่วงเหมือนทรวงเรา
 ใจจะขาดเดี่ยเพราะทรวงงงวงเหงา
 ยพเขวอจะมิได้เห็นใจเรียม
 ครนกก ๆ แถวคอยววยจคอายเหมยม
 ไม่ทันเตรียมอย่าเพื่อตรอมจะ ผอมตาย
 ดกดูบดางหน้าพดนไม่ทันด้าย
 เหตาผพายเตรียมตวพรอมทวกน
 เดียงเฮ้อ่าปรตเปรมเกษมด์นค
 จวงกระชนตงขอไม่รอร่า
 ชมวถชดมารคข้างฟากชวา
 ครนนาวาแถ่นดั่งวงครรโตเดย ๆ

กาดงรอนแถ่งแถดพนแถดผย
 นาชมเซยคกตงเบนววงเวียง
 จอดหนาวงชนบุชาหนาเฉดียง
 หนงประเนียงนอมประนมบงคมคต
 ดคบคงดวยพหตพดชนช
 กเห่นเรือประทบกกบคะพาน
 บุชาพุทชรูปใหญ่โพวิหาร

ดวยวดชุมพดนมมานาน
 ดวยเจ้าพระยาภคตาโหมเต้าโดมไฟ
 แดวยกพดเกรยวกรูเซาธุวาม
 จบเจ้าแผ่นดินใต้ให้ประหาร
 กไตซงัดมบคกษตรา
 ทรงนามท้าวพระเจ้าปราสาททอง
 มพระราชศรัทธาบุญญาวยง
 เด็จพระราชศรัทธาเบนนาราม
 เดิมทนใต้ประชุมชมนุมคน
 ครงกรงเกายอยยบอปรา
 โบสถ์พังโครมโทรมทรุดซารดตาม
 ครนแผ่นดินพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 แดวเดยทรงตั้งสถาปนาการ
 แดวบนรูปจอมปราศรัยปราสาททอง
 ยนอยหน้าอโบสถ์ปรากฏมี
 ครนดำเรจเด็จนบเคารพพระ
 เจ้าคุณให้ร้องบอกออกนภาวา
 เหล่าฝูงชนชาวบ้านดะดานหัน
 เรอไม่พายคตายคดาดักดาเดยว
 ฝพายไม่รอรามาตะบิง
 แวะเรอเรยงเคยงจอดคตอดไป
 ทานจุดชูปเทียนชุนนบุชา

แดกอนกาดกรงเกามเคาคความ
 ชุมนมไววดนทัดนาม
 ทาดังครามกบกษตรยชตทยา
 ครนัดมการมั่งมาดปวารณา
 จงราชาภิเศกเบนนเอกองค
 ใต้ครอบครองรววงตงประดังค
 เด็จทรงตั้งวางวิหารมชานชด
 ประทานนามโดยวิเศษตามเหตุผล
 ชอชมพदनกายาราม
 ชงวดวาพงดงเบนนดงหนาม
 ใต้แจ้งความเริ่มรแต่โบราณ
 มาตั้งวางรววงนวดราชฐาน
 พระวิหารให้คงดำรงดี
 ดุเรองรอนงามงคดักดศรั
 ทกวนนคนผยงบุชา
 กเดยดะผายผนจตหรรษา
 ให้ล้ามดาบอกยาวเดยงกราวเกรยว
 บางหดบดวงแคไม่แดเหตุยว
 ปะกเดยวจอดชบหดบแคไทด
 บรรตุงงหน้าวดไปรดศัตวใหญ่
 เจ้าคุณให้จอดบระทบกับตะพาน
 นอมค้ราหนวงมพดหดบประดาน

พวกไพร่พลเรงรชนด้าราญ
 วกนามนตได้บนศัรชะทว
 ทโก่งเขายาแยแแต่บกดาย
 รบรตมาถงวดพะเนงเซง
 เจาคณชนบกพตณไปวันทา
 จตุรปเทยนบปผาบชาพระ
 ขออารกษศกคตตทชดถตทวง
 จงพทกษรกษาโยธาทพ
 ชง โพยภยขออย่าเพยรมาเบยนบอน
 เจาคณเดร์จบุชาดตากถบ
 ทานเจาคณเมตดาประชาชน
 แจกเงินให้คนละเฟื่องนงเอนงนบ
 บางคนออกจาวาโร
 เจาคณตงนาวาเดร์จคดาเคตตอน
 ตรีถวมาในวณชตชาร

๑ ถังวงจันทรเกษมจตเปรมปรา
 เรอเจาคณจอตเดยบประเทยบดา

๑ ครนรุ่งแแต่งดีรยาเวดาด้าย
 ถวนแแต่งตวเตมยศบทจร
 ชมนมทศาด้าใหญ่หนาวง
 คอยเจาคณแม่ทพรบบญชา
 เจาพระยาแม่ทพประตบกาย

ใจเบิกบานยนิตทตบาย
 บ้างดูบควอากนถันทงททาย
 ให้ความหายดบดอຍาฎกา
 พอราเรงคกคกเบนหนกหนา
 พระปฏิมาองค์ใหญ่ด้วยใจจง
 การวะขอความตามประดังค
 ดิงในองค์พระปฏิมากร
 ทคิงคบพรอมหนามาตตอน
 จงถาวรดัดวัดตทวทกควคน
 ผู้คนคบตองชางหวางถน
 ทยากจณผู้ใหญ่เด็กเจกคนไซ
 คนทรบไทยทานประมาณไซ
 รัตพิไซชนะหมักศรพาด
 เรอเขยอนเบนตะดอกกระตอกนนาน
 บ้ายประมาณห้าโมงเคษดังเกตจ่า

แวงนาวาพกผอนจอตชอนด้า
 เวดาคาแรมทพตางทตบนอน

เหตาควนายคกคบตตบตตอน
 หมนกรเกตตอกถนตางคนมา
 มาพรอมพรงนงรายทงช่ายชวา
 16/05/2563
 ทบรตาควนายนงรายเรยง
 เดร์จณผายชนมานงยงเดดยง

ดูกทพคานบยอมอยู่พร้อมเพรียง
 ท่านเจ้าคุณแม่ทัพชัยโอษฐ์
 แดวชกชวณไปวัดนมัสการ
 เขาในวงชนยงพระมนเทียร
 จดชูปเทียนทงคชนบุชา
 ขอกจากวงไปยังพระอาวาส
 ท่านเจ้าคุณคานบอภวนท
 วาวดนของพระบาทปราดำททอง
 ครงแผนดินกรงเกาเบนเคาคความ
 เมอเมืองเดี่ยวแกพมาพากนชด
 วดดัดกทกฟงออกนงนง
 ครนแผนดินพระจอมเกดาเจ้าอยู่ทง
 เด็ดจมาบารุงผดงการ
 เจ้าคุณเด็กรจูชาดตากดบ
 ดูกทพนายกองนงคอยฟงคความ
 บางรอกทกชชอชวคอเจ้าคุณ
 ชอเบกชวรดารพอคอกกาดง
 จงผนผนหนหน้าปรกษาเรื่อง
 เพราะได้แจ้งกจจาเวดาวาน
 ท่านเจ้าคุณชกทนชอชวรดาร
 ทงชองคาวเนอเคมกเคมค

วัด

๑๒

คอยฟงเดี่ยวท่านอยู่คชนบาน
 ภิปรายโปรดทกทายนายทหาร
 พระวิหารเด่นาดนเของยาตรา
 แดวนอมเค็ยรอกภวนทควยทรรษา
 พระมหาทนงในวงจันทร
 นามเด่นาดนงามเด็คคเค็ดนิน
 ชูปเทียนนจุดถวายเป็นบายคความ
 เบนเจ้าของดรางไวในดยาม
 แจงเหตุตาม โดยเรอกรงเมืองกรง
 เขาไฟจุดดอกทองแดวถดง
 แดครงกรงรางรามาชานาน
 ศรทชาทวบพตรประดิษฐาน
 พระวิหารเด่นาดนดะอาดงาม
 ชนประทบบนค้ำดาหน้าดนาม
 อยออกหตามค้ำดาทหน้าวง
 วาดนทนจวนจะอดชวหมคถง
 เจ้าคุณฟงชอคาคตราคาญ
 ควยวาเมอองนคองเดกเบกชวรดาร
 กรมการเขาว่าตราไมมี
 แจกทหารกตวยไซให้ออกหว
 แจกโยชกของทพรบทุกคณ

16/05/2563

๑ ครนควาบายชายแต่งพระสุริเยศ

คางดงเรือทกดำประจำพด
เจ้าคุณดงนาวาททนาง
นายน้อยจบกระบองดนมองรว
ของดงเลี้ยงแซชรองกองกงวาน
ถูกทพนายกองหนไมพนเพอ

๑ มาประเศยวเศยวประเทศัษะรวอ

ฝพายชงคองขอไมรพาย
บางดาดเศยวพนกระชนเหตม
ทตรงศัษะรวอเศยงจอยแจ
เรอกแดงเศยงดวมมาดวดบ
ไมแรงรวอนอฮนลัศัษะรวน

๑ พอถงวัดทองใหญ่อยูในยาน

เรอกองทพคบบคองประดงกน
ในวัดทองชองชวมนาทวมหมต
ไมมทหงชวากอเศาเพดง
พดนกรคองนอฮนอยูในเรือ
อิกศาตาใหญกวางชางตะพาน
เศศควนอยูในเรือเหตอเทวศ
เบนทกชลงชนษฐายิงฮาวรณ
ไมรวบเศอนไตจะไดกดับ

ดักไมองเศษเศะอะเศยวมพหต

บางเศยวมคณคอยพงระวงศว
พรอมดะพรงฝพายชวยชวาทว
ใหรูทวนคบบอกกนออกเรือ
ใหประดานดามดางาเหตอ
ดวนลัศัษะรวอเศศมยศัหมตทกนนาย

ศูปรวตปรอนาไหตเศยวใจหาย

บางเศยทายเรือประประเทเศเพ
เรือไมแพดมแพรงพรายกระดายเศ
ชวยกนแกทวเรือนาเหตอทน
เศศพยบมคกดุมชอมฝน
เหตไพรวตคอยลบายรวบพายพดน

มนามบานพระนอนพกผอนผน

แรมอยนนอกคนคางรนแรง
นาไมดคกาดงดนชนจนเหตง
ฮาศัยเพิงโบสถ์ใหญพอไดการ
คนทเหตอฮาศัยในวิหาร
เหตาทหารชอนชบชนหตมนอน
นองนาเศศทรโหยใหฤทัยดอน
เพราะพิจรจากเจาจะเนานาน
ดวยไปทพจบบคกทฮักหาญ

กว่าจะถึงรพเจ้าเรจการ
ครวญ ๆ หวนละหอยพอมอยหุดบ
กำสรดเด่นแห่นหวงแม่ดวงจันทร์

๑ ครนรุงแจ่งแต่งทองส่องสว่าง
เจ้าคุณตั้งไหบอกออกกระบวน
พอนาวาคตาเคตอนเชยอน โยก
นาวาเรอยเฉอยมาในสำคร
ถึงนาวนวนปะประทะคง
ผพายจนาาเบนฟองทงส่องแค้น

๑ ถึงเมืองสระบุรีเรอเรียบ
เขาปลุกตงหตงเตนเห็นแต่ไก่อ
ค่างมุงมาดพอลงหาดพระยาทศ
พระรัยงจวนจะดับบรรพตา
ทศาดาทานาดากระแต่
ชอนกนชงเรอนทมระเบียง
ค่างคนค่างกจองปองทอย
พอกพกฟงองกายววยระกา
ทตางนายผายผนไมทนเพื่อน
หาไม้ไต้ทำหตงคาประดำจน
ท่านเจ้าคุณใจดีอาร์เหตอ
ทาเหยบบปลุกไวมไมนยม
ทาเหยบบปลุกไวกาธาหตง

ดีดประมาณเหตอเดหคระเนวน
ชกหงบ ๆ กตบคนดีดกตงกตง
โือกวนจะไต้พบประดบหวด ฯ

ค้อยดูบดางพกตราวิญญาทวน
เวดาจวนจะรุงฟงอมพร
ชก ไบกรวรวปลดวดตอน
กรบรอนเรอมาไมราแรม
เรอหนฟุงชามบากไปฟากแหตม
ไมพรอมแพรมพรอมพรังฟายตงใจ ฯ

เห็นทาเหยบบรายเรยงเคยงไต้ว
พดไฟเรยงคตววยปรดา
บ้ายกาหนดดี โมง ไปรงเวหา
แต่นาวาจอดเรยบประเทยบเรยง
เรอนเบนแพจอดชมนมบางทมเถยง
ชนชองเรยงเขาไปวางค่างประจา
ถึงกอนคุดเดอกโตเมอไก่อคตา
ไมตองทาเรอนรานบววยการคน
ไมมเรอนทพานกพกพทต
พอบงฝนบงฟาเบนทาตม
คิตแผเผอไฟเรเทแต่ประถม
16/05/2563
คววยอาร์มณเอนคหม่นกกร
พรอมทอนงทอเคยงเรยงตตอน

กัก

๕ ๒ ๕ ๒
 รบรตมาถงวดดัมหะ
 ๕ ๒ ๕ ๕ ๕
 ทงหวเมืองเบนการวงชานชน
 ๕ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เรอเจ้าคุณแม่ทพจอกกบทา
 ๒ ๕
 ดวนด์วมเดือก้าซาบดาบดะพาย
 ๕
 ค่างคนเข้าไปในวิหาร
 ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕
 แดวรบนาพระพพณด์ศยา
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ทานเจ้าพระยาแม่ทพกตบทาเนียบ
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 จอดประทบกบทาเวดามว
 ๒ ๒ ๒ ๒
 เวดาคายาของครน็ดองทุม
 ๒ ๒ ๒ ๒
 พวกทหารนงยามคองตามไฟ
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ทานเจ้าคุณแม่ทพกาชบดง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เหล่าทหารหอกหวดาวแดงาวพดอง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ดวยเรายกโยชามาจากถน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เผอพวกฮ้อตอเขามาด้ระบร
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ๐ ครนจวนแจ้งแจ้งด้ตด้บเขด
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ทหารเบาชดยนรวรกวดองชย
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ครนรุ่งแจ้งด้รยาทองฟ้าพน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ด้สำหรับรบชนนางไซ้ต่างแพ
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พวกนายกองนายทพคานบหม
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 คอยด้ตบตบพงจะด้งงาน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เจ้าพระยาแม่ทพชยบโษชู้
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พวกเรามาพร้อมพรงหรืออย่างไร
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พวกนายทพนายกองด้หนองเวียน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พรอมดวยพระหวงยนแดหมนชน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 คอยคานบรบเจ้าคุณอยเรยงราย
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เยองยาคตราพรอมพรงคนทงทตาย
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ทควนายคอยด้ตบรบบญา
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พงโองการพรอมกนดวยทรรษา
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ตามคาวาบรรณด้บาบาคว
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เรตประเทยบแกทายแดวบายหว
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 แดด้ดวจวนค้ายูว่าไร
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 แตรกรมเบาด้ยงด้าเนยงได้
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เขาพนได้เรยงรายเบนทตายกอง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ให้ประจุนประนงนงจคจอง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พวกกองตรวจถอของกระแตก
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ประมาทหมนแดวกเห็นจะเบนผ
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 จะด้ยทยอยยบทงทพชย
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ออกองเขดเบาแตรด้ยงแซ่ได้
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 พงด้ยงไฟเวระวงเวงดวยเพดงแตร
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เจ้าคุณชนทาเนียบหน้าทากระแล้
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 อยุรมแมนาวนชดชาร
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 มาพรงพรอมนงเรยงเคยงชานน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 จะมีการเหตุผดดวยกตใด
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ภิปรายโปรดไต่ถามความด้งด้ย
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ใครบวยไซ้ทบรตามาดวยกน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 นอมจาเนยรแจ้งจรงทกด้งด้รพ

๕๐ คนกองทัพยศจรรยา
 ท่านเจ้าคุณแจ้งความตามระบอบ
 ตามตำราหมอดวงแก่แก้อบจน
 แฉกให้อนุญาตประกาศตั้ง
 เพราะใจท่านอารมเมตตา
 ถึงเที่ยงนางกตางคนคนคนหลับ
 ตั้งให้ปลูกทุกครั้งเหมือนดังเคย
 ด้วยดวงทูนยาดำรองกว่าต้องซึ่ง
 ด้วยจงหวังตั้งใจจะให้ท่าน
 แฉกตั้งการขนชานาญภักดีทุก
 ใครเป็นโรคหรือหนวดหรือหางเรือ
 ตั้งแต่นั้นท่านกนงคอยฟังทว
 นายพักเที่ยวทุกหมวดคอยตรวจตรา
 คนมากหายตายน้อยนับศกถวน
 พวกกองทัพหายพันต่างชั้นช
 เมื่อยอดพักคอยททาพระยาทศ
 ครนจะยกทัพไปกลัวไพร่พล
 เจ้าคุณสืบสวนกระยะทาง
 ให้รู้ที่สำคญ โดยมีนคง
 ให้พระรัตนกาศประกาศถาม
 เขาว่ามรคาพระยาไฟ
 ทงเบน โคนเบนหดมคมตอด

เกิดปัจจุบัน โรคร้ายเป็นหลายคน
 จึงประกอบยาตะดาเยกรธายฝน
 ท่านตั้งหนังสือปรุงบำรุงยา
 ว่าที่หัดใครบ่ป่วยใช้ให้มาทา
 ตรักษาเบบชระไม่ตะเคย
 คนกองทัพป่วยไข้มิได้เคย
 ไม่เสียบบอกรเราเอาอาการ
 ยาฝรั่งมากมายหลายขนาน
 คิดเตรียมการถ้าใครบ่ป่วยได้อวยเออ
 เทยตรวจทุกเวลาย่าได้เผดอ
 ให้ดอกเตอร์พักปรุงบำรุงยา
 ใครยังชวใครจะหนักที่รักษา
 ตามบัญญัติมิได้เวนเช่าเย็นดู
 นายพักสวนดอบตรวจทุกหมวดหม
 ดวนแตรจกบุญคุณทุกคน
 คองรองตชಾಯฤดฝน
 จะปบนเดี่ยวเพราะไซทในดง
 พระยากตางพระยาไฟไพร่ระหง
 ด้วยจิตจงชยากยกขนบไป
 กแจ้งความมั่นคงไม่ดังดัย
 จะคิดาคิดเหตอดาดวนนวนอง
 จะมุดอดหดกตคกชคชอง

ยศทัพ

คองเคนชามแมณาธาชากรคอง
 ท่านเจ้าคุณแจ่งเหตุตั้งเวชไฟร์
 จะมาตายเสียในดงทพงพฤษ
 จึงแต่งบอกกราบทูลตามมุดเหตุ
 ขอรอทรงตงพกล้านภพด
 หงด้อเดี่ยวแฉวงดั่งดงบางกอก
 ขางกของทพยงยงพงคด
 เจ้าพระยาแม่ทพบงคบการ
 ไตผลัดอนเฮาเยนไมเวนวน
 พวกรุ่นมุ่นมกตุมเกรียวไปเที่ยวเดิน
 บาง โกรธขงหงหวงเที่ยวชวงขง
 ดวยดกดาวดาวชมหมนมหมนมเกยว
 บางตั้งขอเบนเมยไต่เดี่ยวกัน
 ดวยคดถึงเนอคอยทบาน
 ถึงเห็นดาวด้อยด้อยด้อยใจ
 วนหงนางแมคาเรอมาชาย
 อดด้าหาเปรยวหวานมาจางเจอ
 ฉนชกรานผกรกคดจกเบอน
 คอวจะหาทพกล้านภพง

๐ ครนเดือนดับเขดเดี่ยวความชนด้ามคา

บ้ายด้าม โมงตั้งเกดเคษเวดา
 เห็นเจ้าพระยาดรวงศ์ไวยวณน
 ดงเรือแหวดแจวราเขามาขง

ชามเบนด้องด้ามหนวดนชดก
 ดวยจะไปรบรากับซาคก
 อนาถนุกเควราใจดวยไฟร์พด
 เบนไปรเวทเรียงความตามนุดนช
 แดพอฝนฟ้าแดงทางแหงด
 ผุดบอกหมายมุ่งไปกรุงศรี
 พรอมอยทพระยาทศหมดดวยกัน
 ซอมทหารกระบวรรบให้ชบชน
 ตงแต่นเบนคนดั่งชดนุกจริง
 ดวนแต่เบนเจ้าชุกเกยวผูหญิง
 แดวคองตงพดกระแทกทแตกตน
 บางกเที่ยวหาอดประกวดประชน
 แดตวณนไมอยากเที่ยวไปเกยวใคร
 จงชกรานยาตรยางไปชางไหน
 เพื่อนเขาไปควเรออยเฝ้าเรอ
 เฝ้ามาคหมายรกณนจคพนเผอ
 ประหตาดเหลอแดวเราเขาเอาจริง
 เหลดาพวกเพื่อนเยยววากดงหญิง
 คดแอบองแดพออันถนชยา
 ไตจตจางจหวังไมกิงชา
 เรอไฟมาเบ็ดหดอดเดี่ยวหวอดดง
 จาถนุดเรอห่างอยชางผง
 ถึงกระทงทาทาเหนยบจอดเทยบพดน

คำพูด

หม่นฟ้า

♡

16/05/2563

ทานเจ้าคุณแม่ทพออกกรับรอง
 ขนบหนาทาเนียบทาพุดจากน
 ทานเจ้าพระยาสรวิงค์ไวยวัฒน์
 ทานเจ้าคุณแม่ทพกรับมา
 ทานเจ้าคุณรบริรองของประทาน
 คาบฝรั่งดองรอยเตมทเคมใน
 ออกกบนามนหอมพระจอมเกดดา
 ดอกไม้อย่างแปดอย่างไม้จางเจือ
 ไวบาเรอดกเชอเดัดจทพ
 ไต้บองกนสรพภยทในดง
 * ดวยเจ้าคุณมชอดดอกทกเวียง
 จงประทานนามนมากนทว
 ๑ ถวนเคอนด์บเอ็ดชนแปดคา
 เรียบเรียงเรื่องเบองคนไม่วนเวียน
 เชิญทองตราขนมาหนงฉบับ
 พระยาเกยรตกกดบไปฉบับพดน
 จงประชมดกทพกบหาดานกอง
 มบงคบริบไทยกชนบกไป
 ภาให้ไปตรวจเดับยงให้เพียงพอ
 ให้ถวนทกจงหวะระยะทาง
 แมนเงินไม่มด้ารองให้กองทพ
 เรงด้วยเดัยททาวเพยกรมการ
 ทานเจ้าคุณแม่ทพดัดบริตรา

มด

มด

คางยมยของปรตเปรมเกษมดัด
 แด่โดยฉนราชการในด้ารตรา
 กหยับถายราชหคถเดธา
 จตปรดาเบีกบานด้าราญใจ
 ทเจ้าคุณทหารนำมาให้
 หบใหญ่ ๆ รบชนชนบนเรือ
 ทรงเด็กเบาไวเด็คประเด็ริฐเหตอ
 กถนเอาเหงอทานามนดวยบริจ
 เบนทนบถอความตามประดงค
 ออกณรงคไมคองกคมจคกถว
 เบนบครเดยงพระจอมเกดดาเจ้าอยุท
 กรนอานทวราชหคถจคจาเนยร
 ได้จคจาเนจคประคชฐิเชยน
 พระยาเกยรตนนจมาถงพดน
 เจ้าคุณรบริตามคดวไม่วนณน
 ยงหาทนทจะถามเนอความไต
 พงอานทองตราแจงแถดงไซ
 แจงอยในด้ารตราทมาวาง
 กบออกชอหนงให้ปรงปดุกยงฉาง
 กบเรงด้วยดวยทคางอยนมนาน
 ทจะจบจายเดับยงเดยงทหาร
 มาเจอจันด้าหรับกองทพชย
 บงคบริมามนคองไมดงดัย

จัง ไต่คอบทองตราบุญญาไว
 แดวจะให้ปลุกปรุขงยังไฉ
 ดวยจะยกนิกกรไปรอนราญ
 ขงจะให้ยกทัพไปสรรรพเดรัจ
 เบนทตาบากใจแก่ไฟรด
 ครนเดรัจสรรรพพบผนกรกรหดง
 แรมทพคอยทองตราหตายราคร
 * ทานเจาคณแม่ทพพุดปรบทุกข
 กตวผคนทงหตายจะวายปราน
 ดงจะมีโทษรายกฏหมายทพ
 ทขอชดบงคกรบอาญา
 ขออย่าให้ไฟรดไปนับ
 จะรบบาปคนทงเพเหมอญเยช
 มิใช่จะควานคดาตราชการ
 * จะพากันไปตายทำตายชนม
 แมนชาคกนบแด้นคแดนรวม
 จะสู้ยกพหดพดนกร
 เดือนดับเขตรนด้ามคตามเหตุ
 พอดมเดจเจ้าพระยาทำนมาใน
 บงเขญเทวดาวดาหก
 ฝนกไม่หายเหือดไม่เงอดงค
 ทานเจาคณไปคานบรบดมเดจ
 คองกangkนรมไปมิใครอ
 ครนดงดมเดจจอดเดรัจสรรรพ

ขงจะไปเรงด้วยเห็นบวยการ
 กบจคให้ชอเดบยงเดยงททาร
 จกเดรดานหน้าทงเบนกงวด
 แดในเคอนดับเอ็ดกุดฝน
 นายงตงดงไมดคชองคค
 ดงไปยงบางกอกบอกรวด
 บหอนมเกทภยดงโคพาด
 ขงจะบกรไปใบบานาดงดาร
 จงคคอาณหาชองดทองตรา
 จะสรบเอาผเดยวจริงเจยวหนา
 ดงจะฆาถอมนกรคญญ
 เวदानขจรคองอออนห
 มิให้หุมไชบามนฆาคน
 เพราะดงดารโยชาคด้วยหน้าฝน
 แดวเมองบงกไมมีไฟรดอน
 ดงนาทวมให้คตอชยอคดงช
 ดงไฟรดอนคานหน้าจะกดำไป
 บายดักดามโมงเคชไมดงดัย
 เรอกดไฟถึงทำพระยาทศ
 กเรงคกตงมาให้ปรากฏ
 ไมหยาดหยดชู่ชาดงมาพอ
 ฝนดาคไมชาคเมตดงดอดอ
 ดงนงยอเรือพายมารบคดาโคด
 นอมคานบกราบกมประนมไหว

*
 รังโกล
 ๑๓๓๓

*

1640572563

แดวเรียนเรื่องทางบกจะยกไป
 ขอร้องพอให้แห่งแดงดักหนอย
 ภาชนยกเวदानเหนรพด
 ทานเจ้าคุณจาเนยกราบเรียนเดรัจ
 จังมพระประคำด้นประกาศการ
 เจ้าคุณรับโอวาทประคำด้นตั้ง
 จะให้ยกโยธาไว้คดาโคด
 ทานเจ้าคุณแม่ทพกดบทาเนียบ
 พอพดบคายาแดงพระสุริยน
 ดวยทานหวดวงยทชยานาชร
 เชิญทองตรามากาดงฝนคกพรว่า
 ดั่งทองตราให้แก่ทานแม่ทพ
 ทงเงินห้าดบชงตั้งประทาน
 ทานเจ้าคุณแม่ทพกรบรอร
 มบงคบจะยกขนบกไป
 เจ้าพระยาแม่ทพดัดบแจจ
 ดวยโคตางชางมามาไมทน
 แม่โคตางชางมาพอรอมมาถึง
 พอได้พาหนะทวเหตาควนาย
 ครนเดรัจจรรพพบผนกรจกรบออก
 หวดวงยทชยาคานบแดวรบรอร
 ครนขนด้นบดคาเคอนด้นบเขด
 นาทวมถงกกระทงเดยหงดงคา

ในดงใหญ่หน้ามากด้าบากคน
 จังจะค้อยยกไปในไพรด์ณท
 จะปบนตายดงในดงดาน
 ฝ่ายส้มเคจเจ้าพระยาฟังว่าชาน
 ให้คดอานรับยกขนบกไป
 โดยขอบงคบแจจแดงไซ
 รขอได้ทาบุญเดรัจจกเจ็ดวัน
 ฝนไมเรียบคกรวดเบนกวดขน
 มกานไฟถึงอกหนงดา
 ทานดวนจกรกเห็นด้มคคมาชา
 ขนบพทาเนียบทาชดาชาร
 ออกทงกบเงินจาเนกแจกททาร
 เบนเงินงานเตรียมทพด้าหรับไป
 แดวอานทองตราแจจแดงไซ
 แต่โดยในเดือนด้นบเขดจงเดรัจพด้น
 คอบแดงตามกระบวนไมผวนผน
 การคดคนเหตอเชยอนเคดอนนกาย
 เบนเนหนงวนนนไดผนผาย
 จะถวายบงคมดาผาดะออง
 ดั่งบางกอกแจจความตามด้นอง
 หนงด้อด้องด้ามคบบแดวกดบดา
 ได้จาเดรัจโดยหวังไมกงชา
 นกกนาอศจรรยขนกระไร

16/05/2563

เทยวหาจางชางอามาตยราชฐ
 พอดนหนงมผลอหนงล่อกระดาษ
 ยงเจาคุณแมทพคานบคานง
 ไบบอกว่าพระยามหาอามาตย
 เซารบอายฮ่อหนวดจางาม
 กองทัพไทยไตทคกระทบ
 พวกกองทพจบไตทงไพรวาย
 ฮ่อยกพดชนบนหงคคาโบสถ์
 พวกอายฮ่อคณกแแดงคักดา
 พระดริยนต่นชยาวดาหก
 พวกอายฮ่อกกระไตคจากโบสถ์พดน
 แดพระยามหาอามาตยหน
 ดักตจบทพฮ่อทกอกกวน
 เต่มยนฮานบอกระเจรจดาเรจจบ
 พวกอายฮ่อเตยกระบวนมนจวนคว
 คนดอมถงด้ามพนกระชนชด
 พวกรเราไมตองยกชนบคไป
 ชงคควณไตพงแแดงนงยม
 นกเตาเอาว่าด้าเรจคักเรจการ
 คอยพงชางชงทองตราให้หากดบ
 ยงนบวณกยงหายกดบคตายไป
 หนงชวคควณดมนวนคน
 คุมฮ่อมมาททาเนียบไมเงยบคอง

กบฮอนต่มคคจตราพง
 ของพระยาราชเด่นาดงมาถง
 เจาคุณจิงฮานไตมีใจความ
 กบเจาเมองโคราชเรองดนาม
 พอดงความฮ่อแหกแตกกระเจาย
 พวกอฮอรบแหกหนนหนผนผาย
 ทเหตอตายหตบหตคตงบกกกา
 บนตูกไตยงไทยค้วยใจกดา
 บนหงคคาโบสถ์กยนงบนกน
 เพอญคกยงยวดเบนกวดชน
 เซาผาพนหนไปไตทงมวด
 ไตจคตรรคนดอบไปฮอบฮวน
 หดาयरบวนตามกระชนไปพนพว
 เจาคุณคบบมอสรวดด้ารววดหว
 ควคความกถวหนไตคจากโบสถ์ไป
 อายฮ่อมนมฤททจงหนไต
 ควคยด้นได้คักเรจจดาเรจการ
 ใจเออบอมปรดเปรมเกษมคานค
 ไตกตบบานแแดงพวกรเราฮอยาเคร่าใจ
 กตกตบเหตอดนพนวดย
 ประหดาตใจเหตอดานงคานง
 เมอจมนทพเด่นาดงมาถง
 คนทะดงฮอยากเห็นฮ่อวงดฮมา

ฮ่อแตก

เทียน

ฮ่อ

TUDC

18/05/2563

สอดส่องคนใหญ่เด็กแจกแทแท
 ท่านเจ้าคุณแม่ทพรบบัญชา
 จันคนเด็กคนใหญ่มันให้การ
 เห็นผนแปรแซเชอนเบนเงอหงา
 ทพเด่นากพาจันฮ้อกดับ
 แรมทพอยุทธาเบนชานาน
 ได้ซ่อมแซมกฏีพระวิหาร
 เอาเงินแจกคนชแเวแก่ชรา
 พอโคต่างชาวมาดงมาถง
 ให้ได้เห็นจึงดูจำนวน
 ช่างเบตเด็กรอยเจดส์บช่างกว่า
 ท่านเจ้าคุณยหนดเบนทด์บาย
 กำหนดที่จะยกชนบกเคน
 เตอนด์บดองชนดองคาเบนด้าคญ
 พดกองทพรทวเตรียมคตวทา
 ตรีเตรียมเบนชระไม้ตะบอย
 พดกดาวชาวบานพระยาทศ
 ท่านผู้เฒ่าเผาดะเหยแค้นเดี่ยตาย
 ไม่อยากให้กองทัพไปดบด
 ทงชาวของไม้หายวรายรำคาญ
 กองทพมาครงนเบนทขง
 คอยว่างเชญเยนเกดาเหต่าประชา

ช่างเรียกเหื่อพงนำกงชา
 เด่มยนมามาถามฮ้อเชยชอคา
 ดเพนพานพนเพอนเดอนถดา
 มีได้จ่าจิดไว้ไม่เป็นการ
 เจ้าคุณแม่ทพเกษมค่านค
 ทำบุญทานด้วยมนต์มีศรัทธา
 ทำไม้กรานค้ำโพธิ์โตด้าชา
 ทอดผ้าป่าโดยนิยมพอด่มควร
 เจ้าคุณจึงให้คนดอบไปดอบดงน
 จงถถนชางตงเบนพงพดาย
 โคต่างหารอยถวนจำนวนหมาย
 พรอมทงนายทพนายกองปรองคองกัน
 บอกแต่เนนเตรียมพหตพดขนช
 จะผายผนไปค้ำแห่งทาแกงคอย
 บางตามาด้านตะกรอไม้ทอถอย
 ไม้ฮ้อยด์รอยด์่านกระทอพอตะพาย
 รู้กำหนดว่าจะไปแต่่วใจหาย
 กองทพอยค์คอยคตตายพดกคนพาด
 ตงอยุทธแค้นเบนดส์ชด้นุกด์นาน
 พดกชาวบานหม่นหมองนองนาคา
 ดจริงจริงชกบักคัมรักษา
 บ้างโคกาให้รำโคกร้าพง ๆ

ความ
 ๒๐. ๒๑. ๒๒.

๐ ฅ ฅ ฅ ฅ ฅ
 ฅ ๐ ๕ ๐ ๕ ๐ ๕
 ขนทาเนียบทานาดังคานง
 ทานเจ้าคุณแม่ทพรบหนงต้อ
 มายงทชมนมประชมพุดน
 แดวจงอานด้ารตำมาบงคบ
 จะตอบ โคเบอนบคตตทานอง
 ทานเจ้าคุณแจงตามความบงคบ
 โคต่างข้างมีมาจะว่าไร
 บคนข้าง โคต่างมาถงหมด
 จะยกชงพหตพดนกร
 แดวแต่งตอบขอความตามทกถาว
 ขอถวายบงคมตาผ้าชด
 แดวตั้งตงบางกอกบอคนถนช
 ครนรังแจงแต่่งศรด์รยา
 เห็นฝรงนงรามาทนาเรอ
 พอเห็นหมวกกระระเชนเบนด้าคญ
 ถงเจ้าคุณแม่ทพคานบนอม
 เต่าแต่ดงแจงจตตามกจจา
 ฝรงพอมกนเดยเงนเรยไร
 ทงนายหางกปคนทานกชชด
 ไตจตขอผาหมชนมบง
 ยกโกรกรากใบตองด้ารองไป
 จะมอบของตั้งให้ ไครบาเรอ
 คนกกองทัพจับไซไคพยา—

เจ้าคุณราชวราชนมาถง
 แดวเซญชงทองตราชนมาพดน
 มาจากมอเจ้าคุณราชแต่ดวผาตผน
 พรอมพรกกนทงดกทพคอรบรอง
 ให้กองทัพยกเคดอนเคอนดบดอง
 จงเคดอนกองทัพยกชนบกไป
 จงพุดกบเจ้าคุณราชไม่หวาดไหว
 อยากจะไครกรพดพหตจ
 ไตกำหนดไวแต่ดงแต่กอน
 ไซจะนอนเนนใจเมื่อไรมี
 เบนเรองราวหอมประณคบทศร
 ถนวาทหอพบประทบตรา
 ตามเหตุผตขอศกทปรกษา
 เห็นกำปั่นไฟมาถงทาพดน
 ประหตาดเหตุอมาไซผิตใจฉน
 ชาวอเมรกกนเขาชนมา
 กบของพรอมด้ารพดเขาจตหา
 ตามบรรดาคนนอกเขาออกทน
 ทงคนใหญ่คนนอยพดอยอดทน
 เขาทำบุญตั้งเดยเงนเรยไร
 กบอกทงหยกยารักษาไซ
 ทงชตไฟซาหบรบเอามา
 มอบคอกเตอรตพทกษไครักษา
 บาดบรรดาคนไซของให้ทาน

๕๐๐๖

16/05/2563

พวกคอกเคอระเซากพากนมารบ
 ช่วยกันชนดินทตามถวยชามจาน
 ทงนาศาลทรายกระด้อบรมบมา
 ชงควณนไม่วายฟายนาตา
 ครนนาพกาไตทศดับเขด
 ขนของตงนาวาไมชาพณ
 เหลาดูกทพหฐานกองพรอมหนองเนอง
 ดงดงามตามตาแห่งแกร่งเกรียงไกร
 ฉนหงทหนาเครเหมอนแตกอน
 พอรุงแจ่งแจ่มพาเวอรุณ
 ทานเจ้าคุณแม่ทพชยบย้าง
 เด็จรตงนาวาเวดาควร
 ฆองชยตงดาเนียงเดียงประดาน
 พระตั้งฆเบนธระประนามนค
 เหลาพวกถ้าวชาวบานละถานจค
 เดินตามตงกองทพจนดับตา
 ฝพายชงตงไหดไต้สวบ ๆ
 ควณนเฝ้าเพิ่มพูนอาครแด
 เอรเอยเฉอยฉวระตวณย
 ถงทแก่งน่านนไหดพนมมา
 ฟ้าพุงไหดโพนช่างโซนเชียว
 คองชนแก่งแรงรายหตายคำบด
 นานเอยฉวตวเหลอพอเรอดอย

ของตำหรับทจาแนกแจกทหาร
 ครนจวนจวนจวนเดือนจะเคดอนคตาด
 ไปจากหาดพระยาทศก้าร์รดา
 จะจากท่าหาดเห็นเดืนอรุณ
 คนพรอมเด็จรเตรียมกายจะผายผน
 บ้างชวณกนกนชาวเซาจะไป
 ดวนแตงเครองเตมยค์แล่นลัดไต้
 ค้างคนไปจอดดอยคอยเจ้าคุณ
 อระรอนราวจะโดดกระโดดหมุน
 ไต้ล่กคุณฤกษ์เบกกระบวน
 งามล่าอาจเนิดฉินตงฉินศวร^(๑)
 เรอกทวนเหห่างออกกตางชด
 ฝพายชานยารบอยด์บตัน
 แดวราบนชยันโตโมทนา
 บางทคตถงบุญคุณนภกหนา
 บ้างโคกาโหยให้อาดยแด
 เรือวบ ๆ มาในวณชดกระแล
 ทรวงตงแต่โคกชอนอาวณมา
 ฝพายพุยจาหนวงจวงถดา
 ตงฉานฉานฉานฉานเลียงชาญชด
 ฝพายเหนียวหนรบอยด์บตัน
 ประจวบจนแก่งคอยบ้ายคถ้อยโมง
 ไพร์พดพลอยถ้อคำหค้ำผอง

131

(๑) อินสวร กลอนพาไป ที่ถูกรเป็น อิศวร

ผายผ่อนอ่อนใจต้องไช้โยง
 ช่วยกรงช่วยกนกกระชากนูด
 ถงทาเนียบท้งร้างไว่กลางแปดง
 เรอเจ้าคุณจุดประทบกับตะพาน
 พอเจ้าคุณย่างยกชนบคไป
 ทหารแถวยกบพชนคานบ
 แถวบอกให่ยกบพชนประจำ
 กเรมทพยบยงอยุ่ทนน
 บวงดร์วงเทวดาเจ้าทาทาร
 แถวเจ้าพระยาแม่ทพบคปลง
 ตามกระบวนทพชยในทานอง
 พระยาอภัยดงครามใจห้ามฮัก
 ไ้เบนนายทพหน้าบญญาเคน
 ชงพระไ้กรภพรัตนฤทศความคิดหตาย
 พระอภัยพตรบจบคักดา
 พระมนตรบวรชอนประดง
 รวมจ่านวนบาญชทมไป
 พระยาชคณรงคเคยดงคราม
 เบนทพชนชเยองชายนายนกร
 พระยาพชยชาญฤทศไมคคพรน
 พตรบถือกรบเควองค้ศดตรา
 เจ้าคุณกากบพคนทงบวง
 ดงนายกอนนายทพเบนคบคอง

ค่อยชะโดงหน่วงเหนียวเต็มเรียวแรง
 พอเรือหลุดดวงพินคาบดแกง
 เขาคกแต่งคอยรบกองทพชย
 พอทหารย่นเรยงเคยงได้ว
 กปตพใหญ่บอกเบนปรเชนคหน้า
 ไม่ดีบปลดบคงว่าเดชาชา
 เขาช่างทาเจเนจคหิตชานาญ
 ครน ณ วณเรมด้ามคาคำไ้ทาคัด
 ไ้ภบาคองทพจรงบรอง
 จดแต่งดงตูกทพบคคอง
 บนมวดคองควยจะยกชนบคเคน
 เคยทาค์กรบรกกงคกเคน
 คองไม่เยนยอยยบอปรา
 เบนบกชยด้าหรบคองทพหน้า
 เบนบกชวาเมอจะยกชนบคไป
 เบนคองหงทพหน้าชดมาย
 ดวนคนในเกณทตงวงบวร
 ไม่ครนครามหาทพชาญดมร
 ไม่ยอหยอนไฟรมคักดา
 เบนทพชนชทนนเอนชางเบองชวา
 ประจาหนาทมถอยคอยคอกกร
 เบนทพคองรพคนคดดอน
 แมนราญรอนทวงทจระมชย

พง
 ราชกร

ชึ่งท่านหลวงทวยหาญเชี่ยวชาญชด
 คุมทหารสำหรับแม่ทัพไป
 พระพิบูลไศศรยศวกถนกกดา
 ทวงทกตศกณกษานาญ
 ชึ่งพระชาติดีเรนทรนเจนทัพ
 คุมขุนหมื่นไพร่จกรรจพันทนาย
 ชึ่งพระยามหาภาพน
 ไหวทปดตทพทากบพด
 หลวงภกตจุมพดรัตนดก
 ทวงทมอานาจณดาครน
 ชึ่งชนล่กตล่รบาดใจหาญอีก
 เบนทจเรทพจบกระบวน
 ชึ่งท่านขุนอนทรวเชยรชาติ
 ขุนนราชมพดคนชานาญ
 เบนกองแซงคานไหนดนใจกาจ
 อยากรบศกณกตวไมกตวตาย
 หลวงกิจจวนกิจประกาศน
 หลวงอาดาด้าแดงรูแดงพด
 หลวงจตุรงค์โยธาบุญญาดีก
 ขุนนราฤทธิไกรใจทมิฬ
 ด่วนคุมไพร่ไวว่องเป็นกองหลัง
 ทงบนใหญ่บนน้อยปล่อยดุกปราย

กับขุนจตุกระบวนพดเป็นคนใหญ่
 ระวงภยมิได้หมิ่นอรินพาด
 เป็นบักขวาทัพใหญ่ใจทหาร
 ย่อมรู้การแม่นยำทำอุบาย
 การรบรบแล้วไม่หย่อนถอนขยาย
 เบนบักซ้ายทวงทตกว่าคน
 กแข็งชนการศึกได้ผลณ
 เพอประจัญประจัญบานรบคานกัน
 เบนทยกกระบวนตรทพเห็นชบชน
 รูได้สนิทดแท้ไม่แปรปรวน
 ในการศึกแล้วไม่พรนใจณผวน
 เจาจนวนรทพทากบการ
 ขุนพรหมราชบุญญาตวงกดาหาญ
 ชนล่จวาทการทงล่นาย
 ดวของอาจมิได้พรนจตมณหมาย
 คุมนกายพดรบครบทุกคน
 กเข้มชนชุนนุคุมพหต
 เมอประจัญประจัญรบกับอริน
 การรบศึกแล้วไม่หนพกตณผน
 ขุนพิชัยชาญยุทธศัดปรวมหานาย
 ถอได้ดังแต่ดาบกำซาบด้าย
 ดาบตะพายจาวทวงกระบวนเรียง

ท่านหวงทรงศักดิ์ดาบญญา
 ท่านขุนอนทรรภกตฤทธเพียง
 ท่านขุนรภพพิทยหุใจคเหตอ
 ท่านขุนราชเมธาบญญาชาญ

๑ เจาคณคคจตกระบวนครนถวนพรอม
 ครนรุงชนอกเวตาพพาแดง
 ท่านยกกระบวนทพกจบจาย
 พวักนายทพนายกองเทยวมองพถน

๑ ครนรุงชนเคอนตบตองแรมหาคา
 ยารุงแจงแ่งศรัตยุน
 ดวยวายกกระบวนจตกระบวน
 ทไนทองทงนาไมราแรม
 เจาคณนงคอยฤกษคอยเบกเนตร
 พอไตตฤกษเบกกระบวน
 ชนตุงกรระโจมแดงแ่งระยบ
 ดงามงตวจนาตงาเงย
 เตมไมกระเพอมเพอมกระเทอน
 เตยงเทาคนเตนตงเบนผงคด

๑ ครนถงประตูปาทอวกรษ
 เจาคณกจาเนยจรตเทยนทอง
 เตจรคตาเคตอนกองทพไมยบยง
 กตยชางชามดาเม่นามา

ดงเดาชองตงเรองดามกคตคเคยง
 เตมอเกยงอยอาจณดาตการ
 ยงกวาเตอฤทธชากกดาหาญ
 ถวนกองตางแขงนอกพตหอกแดง ๑

ตางผกชอมเหตาทหารชาญกาแขง
 ตางจตแจงเบกชางโคตางกน
 ทงชางพตายพงทวถวนตวถน
 แดวเตอถวราชางชตทกคน ๑

เบนวนกาหนดเคตอนเตอนพท
 พวักไฟรพตเตรยมพรอมไมพตอมแพตม
 งามชงทวนพุหอกตงคอกแซม
 ตชางแซมแดงเชยวงามเทยวทวน
 นงตงเกตฤกษนนไมผนผวน
 ตนชองถวนดามครงชนยงเกย
 รตมานเยยรบบนเบตผย
 ชางตวเคยเบนประเทยบหตงเรยบค
 คอยคตาเคตอนมาในทางหวางวถ
 ตงชรณเพยงจะแยกแตกเบนคตอง ๑

คนหยคพกบชงตงทงผอง
 แดวจรงรองเรยกคนใหไปบูชา
 ถงกระทงหวยกระบอกเบนชอกผา
 ตงพระยาเยนเชยบเหงาเงยบใจ

ดวนบาทบดงชฎตั้งคแท
 ไศกตั้งกรกร่างมะทรางไท
 มะคุมตาดเตงแควแก้วมะกา
 กระทบกรท่มอทมพรแคะคองกตอง
 คั้นตะโกดะแกแถมดาร์
 อัมพามะพุดชฎูโตโรกโตดทะนง
 คณกานเหตองมะเพองมะผ่อไฟ
 มะกอกดอกประตุดนหูกวาง
 เกดกุ่มพมเวียงแคะเหียงหาด
 ตะเคียนเคียงเวียงระตะคุปะปน
 ตะแบกกระเบากรันเกราไกร
 คณกรทิงกระท่อมพะยอมประยงค์
 คณคหมตาเด่อมะเกดอมะกดา
 ดวยอกฉนแทบพองเบนหนองพง
 คัดเกรงดวยความไซ่อกใจมือ
 เขาไตพงดงวังระวังตัว
 ไหนจะคิดถึงคุดชูจิต
 ไหนจะคิดถึงญาติไม่ว่าตาย
 ๐ ครนมาถึงดำไศกวิโยคเศรั้า
 มตาธารนาเฉอยไหดเรื่อยมา
 คณไศกเคียงเวียงรายอยู่ชายทาง
 เหมือนไศกฉนรายทางไม่ห่างครวญ

มองเห็นแต่อย่างยงตั้งได้ว
 แล่ตงใจจิงจอกตอตะคตอง
 คางมะค่าประค้ำรอยแคะช้อยหยอง
 มะพดบพดองพดวงกะเพราดะเคาดง
 คณกายานพระยาษาแคะกาหตง
 ทงเปรงปรงโปรงฟ้าแคะชานาง
 ดัดดีไคนางรองแคะทองหาดง
 มะตั้งทรางส้มเดี้ยวเดบเหี้ยขวยด
 มะคุมตาดคิตดอกบางออกผด
 มทงคณฑาไทยดำไยดง
 ทงเนื้อไม้กฤษณามหาหงส์
 ทงคณทงแถมมาพระยารัง
 เหตอจะราพันไม้เหมือนใจหวัง
 เหตอประทบทจะทนมองหมันมัว
 ฤทัยท้อแตกแผลงแผลงดัดัว
 เพราะใจกตวไซ่บ้ำจะฆ่าตาย
 ครนหวนคิดถึงไซ่दैวใจหาย
 ทงพชายนองดำวแคะอาวอา
 ไ้อไศกเราเหตอดักพองพฤกษา
 เหมือนหน้าตาฉนไหดใจรัญจวน
 แล่ตั้งด้างเหมือนหนึ่งว่าพฤกษาด่วน
 ให้โหยหวนมาในทางกตางอรัญ

ซึ่งหนทางเดินยากลำบากเหลือ

เหล่าไพร่พลคงตายวายชีวน

ด้วยหนทางพอสว่างจิตของ

นาคงทวมเคยประคัมชะคน

ด้วยไม้ใหญ่เรียงชดศดเบนพ

ถึงจะให้คนถางหนทางเดิน

จะทำแพตอเรือกเหลือคด

จะห้ามเรือไปก็ยากลำบากครัน

จะหาทศอเรือเหลือตาบาก

นอนค้างดงหตายวนคงบรรดัย

ฤดูหนาวมาเหมือนหน้าแดง

ถ้าแมนมาหน้าฝนพนกาดง

มิใช่เขาควเราเป็นหนงแน

อนิจจาวาไม่เบียงไม่เที่ยงธรรม

ไม่รตควาจะตายทำตายแท้

จงรตควาจะตายวายกงวด

ฉนคตถงความตายใจหายวาบ

หากว่าบุญเราหตายได้นายดี

หากว่าเดชะบุญเจ้าคุณโช

ถ้าเหมือนเขาเมายศไม่อดใจ

คนอนกพูดกนเช่นฉนวน

บางนบขอบขอบบุญเจ้าคุณเกิน

ควณนงแหวดองคตครองครก

แมนมาเมื่อนานาจะทาชน

ตงนบพนบรอยไมน้อยคน

เหมือนดาคดองแม่หมูฤดูฝน

จะยกพลชนบหนบกกกรกเกิน

คตอคยนถงดาเนาภูเขาเซิน

คตอดเนนแหวดองคตยดงหตายพ

ไปดักเดินเห็นจะคตค้ตากน

ด้วยเบนहनเบนคอนด่มคอนไป

จะโค่นถากถางดงทตรงไหน

ด้วยความไข่มไซชวกถวระวง

ยังไม่แห่งนาแอะดวนแอะชง

เบนคองผงกนในดงดงดักพ

ไม่เที่ยงแท้โดยค้ำธรรมชน

ไม่รวนทจะตายทำตายคน

เวนเดี่ยแควแควเค็ชแจ่งเหตผด

ปลุกชนหาได้นอยไม่ค้อยม

เหมือนเกิดดากตามทางกตางวถ

ไมอินทรียของเราเนาอยู่ไพร

ด้ตอบโต้ทองตราหามาไม่

คงพาไฟรมาดางเรยทางเดิน

เหล่าโยธาชวณกนั้ดรรเดรัญ

บางอวยชัยให้เจริญยังภัญโญ

ถ้าประคัมทวงทจะดีโช

Handwritten notes in the left margin, including the number '1303' at the top and some illegible characters below.

Handwritten notes in the left margin, including the number '1303' at the top and some illegible characters below.

TUDC

16/05/2563

ด้วยฝูงไพร่พร้อมพรังตงมโน
 ขออำนาจพระเดชคุณอดทนทนแท
 คอยเคตอนคดาหายเขญทานเอนดู
 เหล่าพวกไพร่พุดจาว่ากนวัน
 จะเอากายเบนคายคบบรบดูกบน
 คอยเดินข้างมาในกตางพนมวัน
 แล่นกระเด็นเกล้าไคกเหมือนโรครุม

๐ มาถึงห้วยหนวดบุดบุด

ทงตบคาตบหุดบคุเซย
 ตงแตมาหาไคตมแม่ปดมจค
 ติงยามกนยามนอนไทรอนรน
 ทงคคตงมารดาและอาพ
 คกคคตงตูกหตานชามตานทาง
 ชาวบางกอกออกขอพระยาเยน
 ชิงเวามานจะรอดคตอดไป

๐ ครนมาถึงคนยาวชนเขาไซด

ข้างบนชนคตวงระวงคน
 ขางทางแแต่เบนเปดวตวนเหวฉา
 เบนคนนอยรมทางพอชางเดิน
 ภูเขาเตากชนเบนหตนตค
 คอย ๆ คุกขาหน้าอศต่าหคตา
 ชิงคนอยุ่บนตปคบนน

แมตงเตไซเอาชนะกะศัทร
 เจ้าคณแม่ทพนอรอย
 ชวยชนชชวงเรายงน
 ขอแทนคณทานเมตคจาจะผาฉน
 พุดกนคณเจยวอยางนเห็นมชม
 หวอกนรอนใจตงไฟตุ้ม
 ใ้กตตคตมตรมใจไม้เดบย

เหมือนกบพดบมานจจาเอย
 เมื่อไรเดยจะหายตบกตบไคยต
 เผาแแต่คตตงวนหตายพนहन
 เบนกงวตคระนงคตตงนาง
 ปานชนะนจรรตตจคหมนหมาง
 มาในกตางตงบ่าพระยาไฟ
 แตวกเบนต่นหวกตวความไซ
 หรือจะไม้พ่นตงจะปดงชนม

ตุงเตนโตดแแต่เยยมเทยมเวहन
 ชนตตบนยอชเขาตาเนาเนน
 หนทางมาตุงโตคบนไซดเชน
 ต่ะทกต่ะเทนกตวจะคกหคคมา
 ชางคอยจคเดินเรยงกตวเพดยงผตา
 แมนถตวแแต่เบนเหตวตวดยเหวดก
 มอกตมนคตวโยกอยุ่โงกหงก

ดูเหวเห็นใจเค้น้อยทุก ๆ
 คนเดินเทาเดากตาทาหน้าจิต
 ชงหนทางนนเดากเขาชน
 ฤษทหายชางเจาคณเบนนบุญเกิน
 นไมคองดาเดอยเห็นดเหน้อยใจ

๐ ครนถกบมะกาเห่นนาหยด

แดตดอดโดงเคยนเดยนเบนดาน
 ทนนมอารกษอนคักดัดทช
 คนกองทพพรงพรอมนอมประนม
 แดวคดาเคดอนกองทพไมยบยง
 บางเบนหุดมเบนบอมรคา
 ทางชน ๆ ดง ๆ ในดงชฎ
 บางดุงเยยมเทยมพามาฆาฆน
 ในดงชฎดุงดักวไปไหนหมด
 ไมยนเดียงดงคางบางชนะ

๐ ครนมาถกมวกเหตักเบนนทเดยน

กหยดชงพหุดพดไกร
 ทาเบนนทดำหรบประทบผอน
 ดกควาคาแฝกมุงไมรุงรง
 ครนเวดาการบเมอพดบคา
 คอยนงยามตามไฟทในคอง
 ฟงเดียงฆองกระแดแซเด้นาระ

ชางพดากกคนงบจับกบงน
 คนยาวยดไซงายเดนมายผน
 ชางยงคนเคมเยออเอไป
 แมนคองเดนมเคยวเซญเบนไมไหว
 เพราะวาไตชชางทางกนคาร ๆ

พแล่นดุดเบนดุงช่นกุดนาน
 แดเซงชานภณาเห่นนาชม
 ดั่งสถิตมาแทแคประถม
 ทไตรมไมรงคองบชา
 ดคบกคองพดนกายทงชายชวา
 บางคองทาชนคองดดดงดิน
 บางเดนมดตหดกออกทางชอกหิน
 บางแหงเห่นเหมนกดินมาไมค
 ไมปราภูเจอพกตรฝุงบักษ
 ไมเห่นมนกประหตาดอนาใจ ๆ

ดะอาดเคยันททางชางกวางใหญ่
 เอาผ้าใบดาดหตงคามฝาง
 คนดวงหนามากอนปลดกตองหตง
 ยกกบคองในดำหรบแมทพนออน
 คนประจาทนาทมตตออน
 บางคนผอนพกหตบระงบกาย
 ทงเดียงเกราะหวนไหวนำใจหาย

Wu Von
 พกนค
 ๓๓

ชงดะอองนาคางดงพรางพราย
 ควณนอโนในแตนท์แต่นด์บาย
 กพอค้อยเบนด์อไม่ทกชทน
 แ่นคะนงกตชชช
 ใจกถมตรคตดงเมยยงเดี่ยตาย
 โอพวงพะยอมหอมไม่หายววยระเหย
 พจากเจาดดบมานบวณ
 แ่นเบนหวงดงจตชนษฐินาฏ
 หวงลัมบคพล์ถานหวงบานเรอน
 เวดาคลัมบทยงกตมจค
 ให้ผูกชางผูกมาไม่ชานาน
 แถวบอกให้ชางคกบรทกชอง
 เจาพระยาแม่ทพประตบกาย
 คลัมบเอคเดร์จเซยอนคตาเคตอณฑพ
 กระบวณฑพชบชนอรญา
 แถงพระจันทรลัวงกระจางแถง
 ล้องลัวงอยุบนกดางนภาดย
 คนเคนเทาแ่นชยาดอนาถเหตอ
 ทดางคนครามชดาตอนาถนถ
 หนทางกเหตอเดอะนาเดอะชุม
 ครนจวนแจงเมฆาเวดางาย
 ๖ ๐ ครนถงทงใช้วาน^(๑) ฉนวนนน้อย
 ว่าฉนวนไม่มีลุ่มเฝ้าทกชทน

ร่วงไปรยปรายตองทวทกคตวคน
 พอค้อยววยตาคานาคางเมตออย่างฝน
 นอนเหนอบนพรมดาตล๊ะอาดกาย
 ในกถางคณนอไม่หตบกระลัมกระล้าย
 เฝ้านอนฟายชดนาให้จาบดย
 เมื่อไรเดยจะไดกถบไปรับขวัญ
 จะไถถกนไปทกทตงบเดอน
 เบนหวงญาตนอยใหญ่ใครจะเหมอน
 เบนหวงเพอนพด้มยอาดยดาญ
 ชนพนจรวชองเพรยกรยทททการ
 มาเตรยมการพอมพรงชางพงพตาย
 ทกหมวดคองเตรยมกนจะผนผาย
 ชนชางพตายลัดคอดอตา
 พอมเดร์จลัรพไฟรนายทงช่ายชวา
 ดวนแต่บาคตงชฎดั่งคใจ
 แต่บงแถงยงยงดั่งได้ว
 แต่ว่าในคตมคตมเบนมุ่มพฤกษ
 คคกถวเดื่อลัดควบาเวดาคก
 คางให้อีกเดียงกนอณฑราย
 ดวนแต่หลุมหลุมเดอะเประใจหาย
 ฉนวนไม่ววยคตถงนองจคหมองมต ๗
 ไปบอกลัรอยเดาวเรคแจงเหตุผด
 แถไม่ยดผู้ใดจะใช้วาน

๑๐๙
 ๑๐๙

(๑) คงจะหมายถึง ชีวาน ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอพิมาย

16/05/2563

ยัง โหยหวนครวญหาปัจเจก
ไปถึงมิตรชนิชฐายพาพา
ไม่เจ็บปวดบ้วยชามความดี
เบเนตุงตทจะคตาคัดวาทคตาย

๑ ถึงสระคุดเห็นสระมีประจักษ์

ฝูงคนมาวัดวัดกอบตักตวง
เวตาเข้าฟ้าโด่งดี โมงครึ่ง
ได้พ โภชนาหารตำราญใจ
ทผนแผ่นดินบางแห่งบางแดงดา
บางแห่งเหตองดีดาดอกจำปา
ทในดงพงพฤษษนภประหตาด
บางแห่งรอนบางแห่งเย็นเบเนวการ
บางครนเนอศวราวชกทาวนอน
บางแห่งวงเวยนหวมตมวตา
บางกเหมนชนเขยวเหมนเบรยวบด
ดวยอายแเวแคตนมกกนตาม
อกอายวานอายยาในบาศิต
ครนตองแแต่งดีรยาทพากร
อายพนตนน้าพาให้อาพา
ตกแดงหมาดชาตเหงอยงเหตอทน
คนเดินเทากาวหตมบางตมตก
เหต่าโคตางดาตมอยชมชาน

ผู้ใดเลยจะชวยกต่าน้าชาวดาร
แจงเหตการณวาทดัดบาย
เบเนตตทกชเคร่าโทรมถึงโถมฉาย
คตถึงต่ายตตททกทจากทรวง

ประหตาดนภกระอะไรช่างใหญ่หตวง
น้าในหวงถึงว่าแดงไม้แห้งใน
เจ้าคุณจงหยุดพหตพดไฟ
แตดวยกไปเข้าพงตงวนา
บางกตาเหมอนแแต่งแกตงมุด้า
พนล้ชบางแห่งชาวมี่ร้าวราน
ดวยอากาศดงรายหตายตถาน
บางตะทานจบเทาทนาวชนมา
บางกรอนวบคชตนาต่า
บางจบนาตักให้ชกไอจาม
ไม้อาจตูดดวยวาจคนนคคชาม
ตดอดตามตองชางหนทางจร
ตวนมพษชนอยตตตอน
กาเรบรอนดวยพษฤทชวกต
วปดาดแวงกตาเมอหนาฝน
จิงพาคนให้เบเนไซไตราคาญ
ชางเดินบุกหตมด่าน้าตงดาร
บางวายปราณกตงตายเบเนหตายโค

เขียนด้วย
หมึก

16/05/2563

ช่างบุกหุดมบางดมดวยเตมตา
เจ้าของช่างเดี่ยวใจร้องไห้โฮ
ทช่างใหญ่ไม่สู้ตามาคิด ๆ
คนเดินเทอออดาระอาแรง

๑ ครนออกจากบาดงพันพงชฏ

กหยดยงผงนาดาคะคดอง
คนปลุกแตนท์^(๑) ต้าเรจ โดยเดร์จด์รรพ
เซาพกไนรมแตนท์แต่นธ์บาย
ครนรังแดงดริยาภานูมาค
จะตองพกอยนคชยรพด
ซงชาวบานอยยงแขวงจังหวด
เซากชกชวณกนมาวนทา
บางเอาด่มทนวยแตะกถวยหว
บางกหาพรกผกแตะพกทอง
ทานเจ้าคุณแม่ทพกรบรอง
อยไนพนมวนอรญวา
ซงคนเบนผดอยางมทรพย
พวกดาวเรยนแอออพดจ้อไป
บางวามพอหยบดบดง
ทเค็รชรู้อยางยงมจรงเจยว
ทานเจ้าคุณได้พงกิดตั้งเวช
คึดส่มเพชเวทนานกปราน

ตูกนำด่มเพชตั้งเวช ไช
วาพท ไชชอมาราคาแพง
พระอาทคยคดอยบายตงชายแดง
บางยองแยงเทापุ่ปะทพอง ๆ
ได้มนต์ยนิคไม่มดอง
ตางชนของปดงชางกบวงราย
เจ้าพระยาแม่ทพเดร์จณผาย
พดนกายดอมรอบขอบมณฑ
จิงประกาศแก่เหต่าชาวพหต
ทเหตอดนดาหตงยงไม่มา
ไนตงชฎถวนดาวคนชาวบา
เจ้าพระยาแม่ทพออกบรอง
ใจอารมากานบรบดหนอง
ทาเบนชองกานดจิดดรรมา
กดาวคาพรองถามดงจตกกงชา
เจ้าคดหากนนวนดวยอนได
คะเนนบชองเจ้าด็กเท่าไทร
บางวาโตบหนงคาตงเดยว
บางวามบาทหนงชอดจนเขยว
ตระหนเหนยวหาตาตงนนพงม
ครนแจงเหตพวกดาวชาววก
ใจอารแกคนทจนจริง

(๑) แตนท์ ก็คือ แตนท์

ท่านแจกเงินคนละบาทไม่ขาดหน้า
บางคนกลัวจะไม่ได้ใจประวิง
ตัวนได้เงินคนละบาทต้มมาดหมาย
บ้างไหวแล้วไหวเดาเผื่อว่าพัน

๑ พอรุ่งชนเจ้าคุณท่านทำศาลเจ้า

พร้อมหรงคาปกบคิมตชดต
วิโตเติ้ลเศิดฉายถวายเป็น
ใหญ่โตคะเนตาสักหาก่า
เครื่องบวงสร่วงเบตปหวหมเหต่า
พวกนายทพนายกองเนองนองมา
ซึ่งโรคภัยอันตรายอย่ากรายกดา
ขอจงช่วยบารุงผดงฐ
คางอยนหน้ดองวณกบด้ามคน
กยกชงพยหบาตรเยองยาศรา
แถวเตนตามวณาบาดะเมาะ
ทงวานแรตวานช่างวานยางทอง
มทงวานเส้นหงนททวนพนมา
วานนดเพทเจดศัรชะหนุมาน
อกวานคุมวานเต่าวานเฒ่าหง่อม
วานกาแพงเพชวเจตชนด้ามพนตง
วานเพ็ดนอยเพ็ดม้าวานดำไรช
วานแพทวานภิมอยุรมทาง

ดาวทมานงรายทงชายหญิง
ไม่งนงดุกขยบมาฉบพด้น
ทงหญิงชายปรตเปรมเกษมด้นต
อวยพรท่านเจ้าคุณให้บุญมี ๆ
ปลูกไวกะยงค์าดเการมวก
คทวงทเรอนฝรังดวยช่างทำ
อกรูปเด้าวดงคุดขงชา
ตั้งางออยในศาลดะฮานตา
ถวายเป็นให้พทกษชวยรทษา
ชงบรรดาพดไฟไรโตเชนต
เจ้าจงบาศกภัยอย่าให้สู้
ทุกหมวดหมุกองทพจนกดับมา
พอกชนหายเหนอยทเมอยชา
ชามช่างมาทแมนาดาคะคดอง
ชมว่าน^(๑)เปราะะพอพนหายหม่นหมอง
ทงวานปดองวานปดามหากาพ
ว่านพระยาด้ามรากว่านด้ากด้าร
มทงวานตะงาวว่านด้าวพง
แตะว่านหอมว่านเห็ดเพชหง
อกวานองวานคางคกว่านนกยาง
ว่านกำโหมดว่านม่่วว่านหัวด้าง
ว่านกระตางนางกวกว่านจกบว

(๑) ชื่อว่านต่างๆ นี้ พิมพ์ตามที่ปรากฏในสมุดข่อย ไม่ได้เปลี่ยนแปลง

วนเพชดั่งมาวนอาดัพ
 อิกวนอกวนอาบวนกราบว
 วนอดตาอแดงแดงอาทตย
 อิกวนเจดขางสารวนกาพด
 วนด ๆ มถมนษาชมชด
 วนเพื่อนกไม่พบประดบปกตร
 คด ๆ จะดงขางวงวงหา
 ถามาตรแมนทาน โกรชทาโทษทณท

๐ ครนถงพนกยงมุงเจมน

นกยงไปไหนดะไม้ปะตา
 พอนทางใหพวายหายกาดรวด
 คดถงนอองหมองในฤทยตรม
 ครนกองทพดบพนกยงแดง
 ขางกเดน โดยทางกตางวนา

๐ ถงนครจนทกนกดงดัย

ไมเห็นมทอยเหตตามคณ
 ครนพนทอองทงกวางมทางตรง
 เขาบอกวาเดอกนคณนงนใจ
 ถาเมนายแขวงนายกาพนพนเขาว่า
 มาเจบนอนอยไนบารกษาตน
 ครนวาสนคกทนทเพอนนตกน
 กนอนอยเอกราทรรกาด

วนบทรดบมเบนจุดถนทุกทว
 อิกวนพดววนพดกววนหมวกคณ
 แดะวนพชชนหมูฤดูฝน
 ทงวนคณหตายหดากมมากนท
 อยคด ๆ แดคุดวกรุจก
 นกแดงรกดแเดคุดหมูอวณ
 เกรงอาญาเจาคุณจะหนน
 นกหาอนจะราคาญดวยวนยา ๆ

มีไตเห็นนกยงฝูงบักษา
 ขอเชญมาตรงนขอพชม
 อดยชกชอนพอใหปดมตมประณม
 อกรรมอยเจยวณนแควนมา
 ไมผองแผเวเหอดถนถวดหา
 พระสุริยาบายนอยคดอยอาพน ๆ

เมืองอะไรกตางบ้านางน
 หรือวาตณไมบงเมืองตงไกด
 แดเห็นชงบกแพวอยแหวงไหว
 เด้ออะไรมอยมากณนอยากยด
 กองทพมาเมอหมูฤดูฝน
 เพอนดอองคณอยรอกษาพยาบาด
 เจาคณเจบเดมทนาดงดาร
 เด้อกคตानเขาพดชบกกคกน

ลึกล้ำ

แดงคนเขาเดินพบอศภเหตอ
 ทำรงบกให้คนเขายดยนิ
 ชงควณไดพงกตตั้งเวช
 ถาแมนเราเจบตงอยดงดาต
 ดงเราเจบเจาคูณเหตเบนไมทง
 คงไมตองวาเหวอยูเอกา
 แตคนอนเบนไซอยูในทาง
 แดงเจาคูณตั้งทวทุกตวนาย

๐ ครนถกตมกหนามเหมอนหนามยอก

เฝ้าแปดบปดาบอยูเชนนทกววน
 ชงหนามผกหนามพงพอบังได
 แมนไดยตพกตราตาดวง
 ทานเจาคูณแมทพบงคบตั้ง
 พดไฟรตงตอมอยพรอมกน
 กคตาเคตอนเขยอนยาตรคตาดกระบวน
 กรบเรงพหตพดไกร
 เดินตามตรอกชอกผาคัดลาดน
 ดตั้งเขยมเทยมเวทานภาพางค
 พวกกองทพคานบบธาเจา
 ชนหนทางคชางชนควชน
 ชมภผาเดเดอมเบนเหตอมยอ
 บางเวงวุงรุงตะเพงคิงเซงเทน

เบนรอยเลอกคไวยงไมตั้น
 วาตรงถนทนมรงควาน
 นกตมเพชมิไดวายหายตงดาว
 เบนอาหารเลอเหมอนเขาอกเราอา
 เบนความจริงไซจะแตรงแกตงมุดา
 ดวยเรามาภิเทาแหงเจานาย
 ยงให้ชางชมารักษาหาย
 พดนกายเจบจริงอยาทงกน

ไมหตคอกจากอกกตกณ
 โคกกระตั้นนเหมอนหนามยอกตามทรวง
 หนามไนใจตจกคิตหนักหนวง
 หนามคงรวงหตตคจากอกพตั้น
 ไหยบยงชงพหตพตชนช
 พกอยนหนอนคนเขาตนไป
 ตชงทวนแดเบนทวปลิวไลอ
 ถงเขาใหญ่เชอนตนกนหนทาง
 ไต้ชางชนตาเนาภเขาชวาง
 เจาแมนางามตถคตคตตทชครน
 ทเซงเขาอมถวายแดวมายผน
 อตต้าหตนชนเขาคอยเทาเดิน
 ตะเงตะงอเงอมชรงกตะพกแผน
 บางเบนเนนตาตเคยนเดยนเบนถาน

16/05/2563

เดินข้างขามตลอดพนยอดเขา
ขามดงออกบ่ามาไม่นาน

๑ ครนถงดาตบวชาวเขาดังเกศ

เล่พ โภชนาหารดำราญพดาง
เห็นหนองน้ำใหญ่ โคมี่ โคมุท
น้ำใสสะอาดเย็นมองเห็นกาย
ซงพกอยุทนนไม้ทนชา
เดินดงออกแดนแดนดำราญ

๒ ถงถ้ควเหมอนหนองรกของพ

ประจจตตดง อมนอมเบนวง
เห็นเรอนดาวชวยานบานถ้คว
เห็นคอก โคเชอนรอบเบนขอบด
มทงอาวาด้สะอาดเอี่ยม
นี้ใครหนอสามารถประหตาดใจ
แดเห็นททาเนียบประเทียบพก
เมืองโคราชเกณ้พระดมกรมการ
พวกกรมการพรอมพรงคอยนงรบ
ทานเจาคุนพงแดดงครนแจ้งใจ
พวกทหารอยรอบรมขอบคาย
ครนพบคายาแด่งพระสุร์ยน
ยกกระบัตร์ทานจคให้คนอย
ตามตานนอกตานไนทงไพรนาย

ข้างกเหยาเดินใหญ่ไนไพรดำณท์
ขามทองธาร ออกทงขุนพุงทาง
ดี โมงเค้ชหยดด้านกพกตามอย่าง
อยุทหวางรมรุกชะเรียงราย
บางพนผุดจากวนชดล่าย
มัจฉาว่ายอยไนวนชดธาร
เดร์จคดาตคดาเคดอนพหตพดทหาร
แควดงธารเดยทาเดินผาพง

หตอนเคยถ้ผงวาดพาดชนง
ดงครองคหรรกษพระจกร
เบนแถวทวคตอดทางหวางถ
กวางถ้ถ้หาเดินเห็นวไถ
บกไม้เดี่ยมเชอนเคยงเรียงไถว
มาถ้ร้างไวถกตางคองแถกอนกาด
ตุ๊กกักใหญ่โครโหฐาน
ไนแขวงบ้านท่าดำหรบกองทพชย
เชญเจาคุนแม่ทพพกอาคัย
ถ้ถ้ให้หยดพกด้านกพดน
พดทงหตายปรตเปรมเกษมถ้นค
ตางชวณกนหตบพอนผอนถ้นบาย
ทุกหมวดหมพพรอมพรงถ้นทงหตาย
อยุเรียงรายตามรอบ โดยขอบควร

เวดาคายายามตามคำหรับ
 โดยพิชยสังครามตามกระบวน
 ฝ่ายขุน ไถกนัยนา โหราแต่มา
 นรธองถามด้วยเดียงดำเหนงคง
 แกร่องบอกวาเปดาดูดาวเด่น
 ดาวพระเด้ารักบดาวพระองศา
 เหลดาคนอนคนตรุกนคุดหมด
 คนคนดุมไซนอยส์กรอยพน
 แดวถามว่าคาโหรเป็นอย่างไร
 แดวเรยนตามคักษาคาราคร
 ค่างคนกักดับไปหัดบนอน
 มิได้ยกพหุดโยธิ
 เพราะควยวาดาเดอยยงเมอชนก
 แรมอยุนเดยอกคนพอชนคน
 ๐ ยงมณุมารองพองเจ้าคุณ
 ดวยชาวด้ารชอหาราคาแพง
 ว่าจะไปจำแหกแจกกองทัพ
 คคเบยดเบยนณนแปรให้แซเชอน
 เจ้าพระยาแม่ทพด์คบเรอง
 ดั่งขุนศ์รกระตาดพดคนช้านาญ
 ทานขุนศ์รคานบรบบญชา
 กรมการรฐคตคกตถวณก

บุตรจทพเดนรอบเทยวต์อบตวน
 ดุถถวนพนไฟระไวระวง
 แกนงเผาดูพาเหมอนบ่าหตง
 ว่าทานนงคุดะไรไม่ได้การ
 ดวยเห็นเบนนมตผลัดณฐาน
 เห็นพบพานเขาเคยงอยเรยงกัน
 เห็นปรากฏตาคนบนต้วรกรค
 เจาคุนทานกอกอกข้างนอกคุด
 ขุน ไถกนัยนากมหน้าอย
 ทโคเรยนมากวาด
 ครนทนกรต้วางกระจางคร์
 เจาคุนมิใจตั้งเวชตัมเพชพด
 จะตองพกผอนแรงแห่งพหุด
 ดวยผคนไซเขาตองเอาแรง
 ว่ากรมการทาดุนชนในแขวง
 ใจโกงแกตงเกบชาวด้ารทุกบ้านเรอน
 ทำดับปดับโกงใหญ่ใครจะเหมื่อน
 อางบายเบอนกองทพอประมาณ
 บญชาเยองถามไถปรรคร์ยด้าร
 เบนตระดากการช้าระควมถามชก
 แดวออกมถามไถให้ประจกษ
 ไมเยองยกด้ารภาพตงกราบถน

16/05/2563

ท่านขุนศรีเรียกเอาชงชาวดำ
ดวนยกมือไหว้ทวทุกตรคน

๑ ครนรุงชนชกวนพรอมกนหมด
เหตาคคนพรอมพรกบางตกเตอน
ครนรุงแแต่สุริยาทิพามา
เจ้าพระยาแม่ทพประดับอน—

เหตาคพหุดไพโรหน้าใจคก
พดรบชบเซยวมาเกรยวกราว
แแต่เดนทพออกทงมุงเซม
ยาวเบนพดยดมาประดาดัง
เห็นหน้าเพดตเพดนใจมาในทง
กชบชางเดนผาทงนาคอน

๑ พอชามดาตะคองถึงดองเนน
ไนใจฉนบั้นเทงเรงดำราย
มองเห็นดาวหญิงชายนงรายเรยง
แแต่ยวนางคงจตไมคดเชอน
พอเจ้าคุณคดาไคดออกไป
บางกเรยนวนวของถวายเจานายพดน
แจกเงินคนดะเฟองดูเปดองไซ
ชอบทาบญวนพกยาจกจน
พวกกองทพรบเอาหือชวเห็นยว

คนชวบานกมารบอยู่ดบัด
ตางกชนชาวดำไปบ้านเรอน

รูกาหนดจะคตาดดาเคดอน
ชกชวนเพอนหุงชวแต่เซากน
เดร์จเยองยาดรรภาเปดงราดิน (๑)
ทรยเดร์จณชนชางดำอางพราว
บางให้อีกองถนด้นนดาว
เดย์งผเทาคนเดนแทบเนนพง
เหตยวหุดงเห็นกองทพคอบคบัหุดง
คคบกงพวกพหุดพดนกร
กวางเวงวุงแแต่เดนเห็นดิงชว
เรงรบรอนเดนมาไมชานาน

ตนาเพदनวมพรอมวหาร
เห็นมบานไมนอยหดยารอยเรอน
ถอชวหอนงเคยงอยกดาตเคดอน
พอชางเคดอนถงทถงอยตริงกน
ดาวกชูเห็นอหวนบางควด้น
เจ้าคุณทานเมตตาประชาชน
มิมไนศรัทธาหากัด
แจกจนพทงแแต่ทงแแต่ยว
วงกรูเกรยวณดเดย์งมดาว

(๑) น่าจะเป็น ราสี มากกว่า

ดาวอังคาร

แ่กตกนออกถ่อชาวหอดดาว
 กแรมอยู่ทนนไม่ผนผาย
 เช้าดักดำม โมงเศษตั้งเกศชิน
 กรมการอก โขเมืองโคราช
 ดวนแต่หดวงพระทวดดาวตวนาย
 ผู้วาทมาเห^(๓) จเรทัพ
 ขางฝ่ายท่านจเรทัพรบยุบ
 ท่านเจ้าคุณย่นตมประภาษ
 ขางท่านจเรทัพรบบัญชา
 กรมการถึงพรอมนอมคานบ
 ดวยพระยากาแหงนแจ่มใจ
 เจ้าพระยาแม่ทัพด้ดับแจ่ม
 ภิปรายไปรบบัญชาดวยการุณ
 แดวถามถึงเรื่องไปพบรบฮายฮ้อ
 กรมการเรียนตามความดัจจ
 แดวเจ้าคุณแม่ทัพกกดบถาม
 การบานเมืองเบนด์ชหรือทกชทน
 กรมการกราบเรียนจาเนยรณก
 ต้องยกทัพจับฮ้อต่อสงคราม
 เด่วจค่าขานกรมการกดาถบ
 ครนเวดาพลบค่างรำไร

เกิดอดินธาว^(๑) มอຍรมให้จมกน
 เวดาดายดริยาเปดงราศิน^(๒)
 ตางกกนชาวปดาหาดบาย
 มาเกดอนกดาตคอยรบกองทัพหตาย
 ตางผนผายเขาหาคุณชุนด์กต
 ให้พานาคานบจอมพหต
 มากราบเรียน โดยนุ่ชธตามมมา
 อนุญาตนำเขาเขามาหา
 แดวออกมานำท่านเหล่านนไป
 คอจอมทัพเรียนแจ่มแถดงไซ
 จงไซให้มาคานบรบเจ้าคุณ
 จงเยอนแย้มคอบพดนไม่หันหุน
 ขอบใจคุณ โคราชประภาษดง
 ยงเหตอหดออยบางหรือชางหดง
 วาเหตออยงมนอยด์กรอชคน
 โดยขอความทวเคษตามเหตผต
 ชงพาฝนบรบรณหรืออัฐยทราม
 วาเกดคักราชประเทศเขตต์ยาม
 ไพไรไต่ความยากเย็นเพราะเกณท์ไป
 ค่อยชยับออกมาหาฮ้าไม้
 พดไพไรพรกพรอมนงดอมวง

(๑) สินธาว ถื่อ สนธาว
 (๒) ราศิน ควรจะเป็น รังสี มากกว่า ราสี หรือ ราศิน
 (๓) มเห คงจะหมายถึง มาหา หากแต่กลอนพาไปจึงเป็นเช่นนั้น

๕
 ครนเวดาประมาณยามตั้งตามท่ม
 ท่านจงตั้งถรณ์บาณหาญณรงค
 โดยนอกเตียงบนใหญ่ครนถน
 เกรียมบนใหญ่เอะอะชดมุน
 ท่านยกกระบทรทพกาชบคน
 หอมบัจจามตรทางคดก
 จงไซมาเร็วไปให้รู้เหตุ
 เบนเวดาเที่ยงนางคากดางคน
 กรมช่างผูกช่างใหม่คนง
 ดวทนงองอาจไม่หวาดกลัว
 ตั้งครุหนงพอม่ากตบมาบอก
 บานกตจกหนทางยังห่างไกล
 ครนทางคนตระหนักประจักษ์แจ่ม
 คิดว่าอายอ่อยกทพวกมา
 ต่างคนกคนกตบไปหลับนอน
 เสร็จเกิดอนคดาัยไฟพดพดพด
 ๑ มาถึงบานกตจกเห็นจกคน
 ไม่ต่นกต่านชครานชม
 ๑ มาถึงบานตตโตเหมือนใจพิ
 เพราะจำเบนจำใจอาดยหนด
 ๑ มาถึงบานนครคาเหมือนคาว
 แดเหมือนคาค้ายตมรแม่วอหวง

๕ ๕
 ได้ยงบนตมตต ๆ พิศวง
 มาปลุกแอดคกงทงดองคน
 ยศจรรยจรง ๆ คนวงวน
 ดนกระเด็นพร้อมพรกเตรียมคกคก
 ให้เตรียมคนดวยวาเวลาดก
 ทพหนาพบซาค์กเตียงดบน
 ผิดตั้งเกตปลุกไฟไว้ให้คน
 ใช้การอนแมนเดินเดอจะเผดอคว
 จตรงคเตรียมรบอยู่ครบทว
 บางกทวเราะชอบจรงอยากชิงชัย
 เขาจุดดอกไม้พดประจุใหญ่
 จุดดอกไม้ดองวัดเขาศรัทธา
 กยมแย้มเกาหัวอวดตวกตา
 ตกองหน้าเราไม่เว้นจกเด็นมัน
 ครนทนกรพวยพุงรุ่งแดงต้น
 เดยตะบนดวงคาบดพนนคม ๆ
 นบคคตโตหรือตงชอตม
 ดวยอารมณณรอนอาวณครวญ ๆ
 ตตคหนตตคนางห่างดงวน
 ไซจะหวนใจคตตตจรง ๆ
 เมอพทควพรองกบนองหญิง
 กตวจะทงหนองใจหาใหม่เซย

๑๕๖๖

หุดองดั่งแหวดั่งเดาเผากาซบ
ซังเมี้ยใหม่แหวออย่าพาดงมาเดย

๑ มาถึงบ้าน โศกกรวด ๆ ระวัง
นายฝนเซาะบางเกาะเบนหุดบดิน

๑ ถึงดั่งระกระแบกเหมือนแบกซังความรัก
แบกขาวของเหตอแรงพอแบ่งเบอน
ทแบกรักหนักใจวางไม้ดง
เบนสุดแบกความรักหนักฤทัย

๑ ครนถงหนองเบตนามนาจด
นกเบตนาดเหตอหนอเนอมน
ครนรูดักนุกพุทโธมโนกรรม
ซวดตเซาดีเราจะยาย
ซังคนเหตอชาวบานแกวยานนน
บางมนตมจมนาคาดได้พานรอง
เจ้าพระยาแม่ทพกรบของ
ท่านกแจกเงินเฟื่องตองเปิดองทุน

๑ ครนถงบ้านมะชามเฒ่าโตเท่าไหน
หรือมะชามเฒ่าชแระแกชรา

๑ ครนมาถึงเขาตาดอนาถจิต
มดัดวนหมากยดยาวมะพร้าวคาด

๑ ครนถงทหยดพุกถ่านกกวาง
เขาโนแตนททเขาทำไว้ด้ารอง

ไปแหวกดบมาต ๆ หนาวเอย
แหวกเปรยพุดนอฮวนอนราพัน ๆ

ในพนพระชรณงามดัดัน
เบนชน ๆ น้าชมอารมณ์เพอน ๆ

เหตอจะหนักอกใจใครจะเหมือน
หรือวานเพอนช่วยแบกแยกออกไป
เหตอจะทรงกายตงนังไม้ไหว
ประจำใจทรวงพทุกววน ๆ

วิปริตแปรปรวนตผวนผัน
ในใจน้อยากกินด้วยยन्द
คิดจะทำดาบดัดควนาบดัด

ของควมใจรักเขาจกปอง
บางชวนกนจิตเอาซังชาวของ
คอยนังมองตงใจให้เจ้าคุณ
ชาวบานชองนุกสุดตามอดหนุน
ท่านทำบุญมีไต่วางเรียทางมา ๆ

กับทุกชณนนใครจะโตกว่า
ฉนจองตามไต่ยดค่นบูราน ๆ

ชาเดองพิศคูประเทคเซตส์ถาน
จะเปรยบปานราชบูรณะดาวคะนอง ๆ

กปดงข้างผู้คนเขาชนของ
ยกจำตองเข้าไปวางอยู่ข้างใน

* มาจาก...

พระอาทิตย์เดยวดคอดัง
นงยามตามท่านองกอกองไฟ

๐ ครนเข้าตรีสุริยาด่องอากาศ
ต่างคนกอบนอมเจ้าจอมทพ
เจ้าพระยาแม่ทพออกบรอรอง
แฉวไท่เดื่อไหมาพวอมหน้าพदन

กรมการดีใจด้วยไต่ดาว
ครนต้นแสงสุริโยอินทย
แรมยอนนด่องวนกบดำมคน
กเตรียมคนเตรียมช่างเตรียมต่างวว

๐ ครนวงอาทิตย์ชนค่างนงเดอนอาย
ยกกระบตรจตทวนกระบวบน
ทพหนาแฉวมากงทพชนช
บกชวาบกชายกจตไวถดรอง
ดวนทหารถอบนยนดะพรง
บนอนพนนกลบอบนตบมา
ดวนด้อมเดื่อเชยวแดงแดงระยบ
เหตาควนายชชางพลายศวด้าคณ
ชงด้าหรับนายทพทงหาดายนน
บางด้เชยวแดงเหตองเรองประไฟ
แฉวถงกองทพใหญ่ไวเดื่อ
ยกกระบตรจตทพอนตบกน

คนดอมวงพวอมเพรียงเรียงได้
พดไฟพวอมพวงอยุคกงคบ

กรมการโคราชมาเบ้นคบ
แฉวคอยรบบญชาพวอมหน้ากน
ไมชดชองรงเกยจคดเคยคณนท
บางคนนได้แหวนแฉนวิได

ต่างคนกราบหน้าอยู่ได้
ต่างคนไปทพกด้านกคว
พอกนชนดาเดอยหายเหนอยทว
มาเตรียมมวดูมไวในกต่างคน

พระสุริยฉายด่องพาชนผาผน
ต่างกยนคอยอยทกหมกอง
เขารวมกนประดงอยู่ทงดอง
ตามท่านองพยหบาตรเยองยาตรา
ถอไดหตงหาดวแหนดุนนหน้า
รวมทงหากองทพพวอมดรรพกน
พวอมเด็จจตรรพพหตพดชนช
ดวนแตกนด้ปทนทกคนไป
ต่างด้ต้นเดเบ้นทวปลิวได้
บางคนใช้ต่างด้มด้าคณ
ดวนด้อมเดื่อต ๆ ต่างด้ต้น
ถิงชงไทยใหญ่ด้นนแดงประทาน

แดงทองหม่อมราชวงศ์กระจำจ
 ดุทองทเงินจืดหัดชำนาญ
 แดงทองบนประหลิมมตอเทยมตาก
 อัยเรียงรายข้างทางห่างพอควร
 แดงทองกองขุ่นล้นทศตกระชัน
 ทหารแถวต้องข้างหนทางมา
 แดงทองกอไปราด^(๒) ถมตคมชา
 คมบนเคทระรงกนด้นน ไค
 แดงทองทรงทหารดะฮานแท
 ยกกระบตรจดังามตามกระทรวง
 แดงทองทหารอย่างยุโรปครบทหาร
 ทงข้างแซนพบาระยาทอง
 ทงควนายขมาอาชาชาติ
 ประตจดังยงพยคฆจกทะยาน
 ขางนามนกอไปราดเกศ์ชคอ
 ดวมเลื่อยค้อย่างทหารประทานมา
 เหตาทหารเดินข้างข้างเบนแถว
 แดงทองหมนดาบตะพายรายกระบวน
 กระบวนข้างตงเชอกเบนเทอกแถว
 ออกข้างทรงองค์พระปฏิมา

ขมาดะบดข่างนาทหาร
 ดวนถอขวานฝรั่งทงกระบวน
 คนกระชากดอหนไปณผวน
 แดงทองดวนบนใหญ่ไต้วตา
 มชายน^(๑) คองกระบองคดองหนกหนา
 ดวนถออาวุธด้นดูฎิฎุ โฎ
 ขมานาทหารประมาณ โทด
 มเด ไชยงกวาบหนอทงปวง
 ถดกแดรชดยกดองดวนของหดวง
 เตนทกทวงเตรยมตรวจทุกหมวดกอง
 งามตระการเล่อดลไม้มดอง
 ดวนแต่ของใหม่ ๆ ไต้ประทาน
 ดองอาจด์มกายนายทหาร
 ศ์ครพานพองพบระธา
 พดายด์ดอทวงทคหนกหนา
 ดุตั้งาทวงทเห็นคควร
 แดงทองดวนถอบนยหนอยถวน
 ตามจนวนรทพอนดบมา
 ถดมาแดงข้างเชนคเชนทรกตา
 แดงทองข้างเจ้าพระยากระโจมแดง

(๑) ขายน เทียบเท่ายศทหารชั้นสิบเอกในกองทัพอังกฤษ 16/05/2563
 (๒) กอไปราด เทียบเท่ายศทหารชั้นสิบโทในกองทัพอังกฤษ
 ในขณะนั้นการแบ่งยศทหารยังใช้เรียกเป็นภาษาฝรั่งเศสอยู่

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เสด็จผู้คนคงคบอันดบมา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 คมขนหมนเหตาวอกเดื่อหมวกแดง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ด้เทาซางเจาคูณค้อชุนรภษ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ชุนนราจุมพตคณบญญา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 พวกชุนหมนทนายเรยงรายเดิน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ด้เดื่อตารวเซมคุดเคมดอ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 หดวงพชยเด้นาดังาเหตอ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เซมกตคาคาด้ายกระบมตะพาย
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 กรกมชอชอชงคุดผงผาย
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 วาทแอดคกิง^(๑)ยงค้กดา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงซางคณบคทรแอดคกิง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ชซางพดาย โพยมกระ โจมม
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงทหารหัดใหม่ด้ไนเดือร์
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เดินไนทางด้องซางมรคา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงคณพดอยกบคณนิต
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ด้เดื่อตาดักหตาดบกคาคทอ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงซางคณชาวกบคณพน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 มอจบชอยอเยอองเปรองชานาญ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงกองปดตทพดชบชน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ถวนแต่ถือเครื่องรบครบทุกคน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงกองยกกระบทรชางจคด้รร
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ถวนถือเครื่องอาวชยทชนา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ชุนบารุงโยชาควเซมแซง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 คอยเดินแซงด้องซางหนทางมา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ชนอทรภกตเนอองอยเบอองชวา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 กบชุนนราชเมธาอยชายมอ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ถวนแต่เซญุด้มรด้เครื่องยค้ถือ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ถวนชุนหมนมชอทกคควนาย
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ด้อดด้วมเดื่อแดงด้มณฉาย
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ชคอปดายประจญมารชาญค้กดา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวถงกายทวงทตหนกหนา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ผรภษาแม่ทพรบไฟ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ด้วมเดื่อด้งด้ดแดงคุดแดงด้
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ตทวงทผตผาดสะอาดตา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ไม้เซอะเซอทวงทตหนกหนา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 จางมาเบนนายไมรายรอง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ตเนตคณทวงทตทงด้อง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ตเรอกรองรจนา โอพาพาร
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ถวนชคอทงด้นคอาจหาญ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ถวนเบนหตานแม่ทพกากบพด
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 พรอมควยพนพวกเหตาชาวพหต
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ด้อดด้วมคณตาง ๕ ด้่าชางตา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทหารอยางวาดนเคย^(๒)ช่ายชวา
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทงบนผาครบเครื่องกระบวณพด

(๑) แอดคกิง คือ aide - de - camp เป็นตำแหน่งนายทหารคนสนิทของแม่ทัพ
 (๒) ทหารอย่างวาดนเคย ตรงกับคำ volunteer คือทหารอาสาสมัคร

หดวงภกคชคอปตตายจกรกรค
 คิงขอชงผงผายหมายประจัญ
 กงกงจเรทพอนดบมา
 ด้วมเด้อดำเฉดฉนคฤญโย
 คิวชนด์กถด้ารบาญจเรทพ
 ตผายผงชงขอถอกชอกม
 กงกงชเกรตคอรทเด่มยน
 ด้เด้อรวทองด้วยหมตควยกน
 ชุนวตุ้ศรเด้นชุนศร์กรกระตาดพด
 ตามยกกระบตรจคพดไม่วนเวียน
 แดวถงทานชุนอนทรจเชยรชาติ
 ยงชุนศร์ภกคตมอกนาย
 ดวนแต่คุมทหารกงด้านใน
 เหตภาพหดนหดามมาครามกรน
 กอหดงถดหดวงจตรงคนน
 คทวงทองอาจประหตาดคา
 ชุนนราฤทชเิกไรผู้ใจอาจ
 รูปช่าคมส่มทหารช่านาญทวน
 ชุนพชยชานญุทชกด์คใจ
 ส่มควรเบนกงหดงคกงบกกา
 ทานหดวงทวงศกคากกคตาหดาย
 คุมทหารตานนอกออกทงนน

ถอชอจคตงใจไม่งน
 เหตภาพหดเดินทางช่างด์ค้วโต
 ทหารหน้าทวงทเห็นคี่ไซ
 ดวนได้หมวกกะได้ผ้าขาวคตม
 ชคอปตตายประดับแก้วโกศม
 กควบคุมพหดพดกรกรจ
 ด้สำหรับเขยพท่งด้อมชยน
 คเฉดฉนแดพศ์ค่นทเนยน
 ทงสองคนชวาช่ายนายเด่มยน
 ด้วยวาชเขยพนดากไว้บักไม่วาย
 ชุนพรหมราชบัญญัติโยธาหดาย
 ชุนด์จจวาทรายอยู่รวมกน
 ชุนหมนไฟรยกกระบตรช่างจคด์ร
 ดวนถอมนอาวชยทชนา
 ชคอปตตายกุมภณทคเชนทรกถา
 คุมโยธากองหดงคกงระบว
 ชคอปตตายดัดประหตาดงามผาดมวน
 เห็นส่มควรทวงทมคักคตา
 ชคอปตตายประดยคแถดวคถา
 อยเบองชวาเบองช่ายรายเรยงกน
 ชช่างพตตายทองแดงเขมแฆงฉน
 ถอบนสันใหญ่ชอยหดายรอยคน

ซึ่งชนิดตยากรผ่อนตาเตียง

ทง โคตางชางมพรอมรพด

ตนายกอนายทพอนดบมา

บางถอกหอกพชาวถองาวทวน

๑ ครนวาไตพชยถกษแดว

ยงบนถกษตัญญานยนตาพราก

เตียงคนเดินราวกับเนนจะ ไตรมทต

เหตาทหารเรงราวเฮ้อครน

ตวณนอยทายชางเหมอนอยางเคย

ตเรอนบานรายเรยงเคยงประดง

คนแกด้าวหงเบนหมนดุดทว

ถงทชาวดูเหมอนดาวไมด้าอาง

๑ ถงวดแจงเห็นเขาแตงประคูป้า

ยายมตทาวหงเคยงอยเรยงรน

ยายคนหนิงค โทน โยนจิงหวะ

เครองตั้งเวยเรยงรายตวยายครู

พอเจาคุนเดินมาถึงหนานาน

เซญเจาคุนตงชางอยางบร่า

พอชางเหยยบประทบเขากบเกย

ตงนงทพรมปลดชาเดอง

ซึ่งยายมตบอกรชยตใหเหยยตทาว

แดวผูกกรทาชวญคุมกนภย

กอนเดบียงคุมกระบวนดวนพท

ด้าหรับชนจคจบครบกระบวน

พรวณนาจคดรรไมผันผวน

ถองาวญวนถอตรกระบยาว

กคตาดแคววโยชเตียงมฉาว

ตองหรวาดควยเตียงด้าเนยงบน

ตงมหาตมทวเกิดตมคตน

เพยงพางพนชรณนแผนคณพง

เผาแหงนเซยแดชมอารมณหวง

เห็นคบคกงคนตอยริมทาง

ถวนรูปชวตาปเหมอนผด้าง

เห็นรูปร่างป้อหดอนงองัน

ไวคอยทากองทพตชบชน

คชยทาชวญชบผบาหนาประค

เตียงจะ ๓ ๓ ๓ ๓ พงกตมท

ออกนงอยหนาคนบนพมพา

กรมกวรเรยนตามเนอคความชา

โดยมทาเนยมการเพคบ้านเมือง

เจาคุนมิไตเฉยคอยางเยอง

เขาจะเปิดองผบานนทาไร

๑ 16/05/2563

เอาดาชวตวากฟาดควาดได้

กเดยให้คตพรบทกตอนต

ได้จรจรรพเจ้าคุณกตบชนด์ข้าง
เข้าในประตูบ้านไม่รำค

๑ ถึง โพงกตางตองข้างมีโรงร้าน
ทองของกินเครื่องใช้ฉันได้ยด
เห็นตักทาฝาแดงทุกแห่งหน
ถวนตักดินคืบค้อมมากอกัน
ชมดูกล้าวชาว โคราชไม่ขาดผิว
จะหาด้วยสักคนไม่ยดยิน

๑ ถึง ดำดักยกแยกมาเบองชาย
เห็น โรงผู้หญิงคนชวดทวมา
มาประเดยววกเดยวชายมอแวง
แมนซาคักหมายจะมาประจัญ
ดวยกาแพงต่งมดักดว
ซงซางนอกกาแพงวงแวงค
มเซงคนชนนอกหาค้ออกดุง
เพยงเซงเทนชนนอกออกบระดา
เมือง โคราชกว้างใหญ่มีไชน้อย
เมืองใหญ่โตทำไมมีดประตุ

๑ ถึง ทาเนยบคายพกด้านกอย
อयरมกบอารามด้ามคค
สำหรับเจ้าคุณมดหาหตง
ทมทหารรอบดอมคุดพอมเพรียง

แถวตตามาในทางหว่างวถ
ตองซางมดงชะประน้ามค
ชายโตกพานเชยชนแตะพรวณผด
เหต่าปลุงคนนงคุดเบนหมุกัน
หตงซางบนมุงแปกแปดก ๆ ชน
ซางผายชนตางหตงควเขาทาติน
ซางซรวไมคாதนแกตงคติน
จนหมดล้นยานทาง โพงกตางมา
คนเวียงรายนงคุดอยหนกหนา
เหมือนหญิงช่าไม่นารกเดยดักคน
เห็นกาแพง โคราชต่งผาด โผน
ซงจะปดนเมืองโตเห็นไมมี
คเนนหนาคคกคเบนคักคคค
ถวนคตมคุดอบชอบดมา
แมนมปลุงปรบกษเรารกษา
คคุดรอยาเขาไปตงในค
ซาคักเพยงดบรอยเห็นพอดู
หอรบอยซางบนชอบกตค
คานประคทานาทาถวนถ
ทาเนยบมเชอนคายปลดกรายเวียง
พอมหอนงเรอกรวกรวเฉดยง
แถวระเบยงหอนงตงนอกซาง

ทดกทพนายกองเด็วจเจดแปดห้อง
 ฆางเจาคอนเทยบเกยไม่เดยพาน
 ทหารบหนยทรายทงชายชวา
 นายใหญ่บอกปรเซนต์เบนต์าคญ
 เจาคณคอยประจงดงจากเกย
 กรมการพรอมพรังมาคงคบ
 พอหยดพกอยนหนัดองวณกรบ
 นายทพนายกองมาพรอมหนากน
 พรอมนายทพนายกองมาชรวงแซ
 พรอมนายทพนายกองตามนองเือง
 ครนถงค้ำดอารกษพระหตกเมือง
 ทงบายศร์ชายชวานาเอนตุ
 แดวเรยกคนชดยกถองกระบองคอง
 ทงคอยมวยราตะครพอนบชา
 ครนเด็วจดรรพกถบมาทาเหยบ
 ฝูงพหตพตนกายด้บายด
 ๐ เมื่อนหนงเจาคณเจงออกหอนง
 จงปรกษาไต่ถามเนอความพตน
 เห็นเจคยองค้ใหญ่ในวดกถาง
 จงหนหนนาปรกษาทานเจาเมือง
 เพราะว่ในเมืองนลัดคคค
 เจาคณพงขบดเบ็นจันใจ

มพรอมพรัง โรงยาอเหตาทหาร
 กรมการคอยรบคานบพตน
 ทหารหน้าทหารหตงฆางชยน
 กพรอมกนยกบหนนคานบ
 แดวกเดยชนทอนงยงด้คบ
 หนงคอยรบบญชาพรอมหนากน
 เจาพระยาปรารภจะผายผน
 ไปอภวนทเทพารกษเจาหตกเมือง
 ทานเจาคณชแครไม่ตายเหตอง
 เด็วจยางเืองเขาไปใประค
 พรอมควยเควองบชาก้ปดาหมุ
 เด็วจแเดวบชวเจาทงเหตายา
 แกว้งบวงด้รวงอารกษเบ็นหนกหนา
 พนพาทยด้าชการปรด้าหนต
 ไม่เจยบเซยบคางเปรมเกษมศร์
 บหอนมเจบบวยพรอมควยกน
 พรอมด้พรังนายพหตพตนช
 วาจนนเขาไปท้ในเมือง
 ทาดายรางอยากบารุงให้พงเฟือง
 กพุดเืองชกเชอนบคเบือนไป
 ควยบุนอฐไม่มีอชุตไทน
 กมิไต่คอบความตามขบด

เจ้าพระยาจอมนักรอาวรณ์ตรก
 ไม่ทราบเรื่องหนองคายร้ายกวด
 จึงให้ท่านขุนวิสูตรเดิน
 ไปสืบการหนองคายทรายแรง
 ให้ขุนพันจนิกรนั้นไปด้วย
 กับนายทศคนดาวชาวเมืองพวน
 ให้ขุนด้ยกราไปชอนแก่น
 กับอุปฮาดไปช่วยด้วยอีกนาย
 เป็นอุปฮาดอยู่ก่อนเมืองชอนแก่น
 ควรให้ไปสืบต่อเอาขอค่า
 แดวดั่งเบิกช่างให้ได้ด้วย
 ทงเงินทองจตุให้ไปใช้พดาง
 ขนทกคาเดือนอายหานายหน
 ออกจากทศนพกด้านกเนา
 ๑ ถึง ณ วันเดือนอายชนแปดคา
 เห็นผู้คนช่างมาดงมาพดณ
 พดกกองทพฐจริงบางวังด้อ
 อ้ายพวกล้อได้คอตะโห่งกคา
 เจ้าพวกล้อเหตาดนนวนชแคว
 กองทพฝ่ายเราว่าไม่น่ากตว
 บางว่าฮ้อรูปนกระจริด
 ไม่มจศครามกตวเห็นควมน

การทพศกถารพดจะชดศน
 ตองแตงคนไปสืบตามความระแวง
 นายชเกรตตอ^(๑) คนเข้มแข็ง
 มาให้แจ้งขอความตามกระบวน
 จะได้ช่วยกันดอบไปดอบดวน
 รุกถวนนำร่องไปหนองคาย
 สืบให้แม่นอย่าให้เพอนในเงอนด้าย
 ชงแยบคายชอนแก่นคงแม่นยา
 ในแวนแควนไต่เตียงไม่เพดียงผด้า
 เพราะวาชำนายใจในหนทาง
 ให้พอเพียงถารพดไม่ชดชวาง
 กระโจมช่างเดอกกตตจตเอา
 กำหนดวนทจะไปมิไต่เค้รา
 ไปตามเจ้าคณบัญชาไม่ช้าวัน ๆ
 ไต่จตุเจ้าแจ้งจริงทุกดั่งถรรพ
 พระวิชตณรงคนนคุมฮ้อมา
 มาดฮ้อพร้อมพรวกคนหนักหนา
 คนรภษาเดินกตมคอยคุมคตว
 เจ้าพวกลดาวหามแยียงเจ้าส่ว
 คตวคตวแควไม่หนพนตกน
 ตักถามคนกไม่คตจะพริงพรัน
 ค่างคนล่นคตถรวดเด่เตียงเฮฮ่า ๆ

(๑) ชีเกรตตอ เป็นตำแหน่งเลขานุการ

16/05/2563

๑ ท่านเจ้าคุณให้ไปขอฮ้อมมาถาม
 นายเดิมยื่นเขียนความตามบัญชา
 ว่าเบนจนเกิดขงเมืองกวางตุ้ง
 มาค้าขายในเขตประเทศญวน
 กักหากินโดยยุติจริต
 อ้ายพวกฮ้อยกทัพจับเอามา
 จันด้ามถามต่อฮ้อยคนไหน
 ให้ด้ามถามญวนกับฮ้อยออกกวด
 เดิมยื่นด้ามถามต่อฮ้อยคนไหน
 คนหนวาชาเบนดาวชาวเมืองพวน
 นกเจกนนกดาวชาวเมืองพวน
 ให้ด้ามถามทงหมดจดวาจา
 กมีได้จดจาคาทงหลาย
 ดักห้าโมงดังเกิดเค็ชนาท
 จงประชุมตูกทพนายกองพรอม
 ฌกณกออกอานซังด้าวตรา
 ในบังคับกองทัพไทยบยง
 อยุนครราชเดมาอย่าซาท
 อ้ายพวกฮ้อยนยงกอรังแก
 จดนายทพนายกองดักด้องคน
 ไปดับเรองเมืองหนองค้ายจะรายค
 แมนกกองทัพหลวงพระบางทางเซียงคาน

ให้คนด้ามมันคงตั้งภาษา
 ฮ้อยหนึ่งมาให้ความตามกระบวน
 ใจมาตมุงเตยงชวตไม่ผิดผวน
 ไปเมืองพวนแถวเอองไปเมืองดา
 เตยงชวตมุงหมายขายของบา
 จนเวดาทพิไทยไปเอาคว
 มนชได้เจ้าญวนหนึ่งผมทงทว
 มนแเด่นชวบอกว่าชาเบนญวน
 มนชได้ว่าคนหนไม่ผนผวน
 ให้การตวนชอรับจับเอามา
 โหนักญวนหนึ่งนงนากงชา
 เทยงถามหาฮ้อยคนไหนมีได้มี
 ครนบายชายแแต่งพระดริยศร์
 ตราพระราชดหิมชนมา
 มานงดอมเรยงรายทงชายชวา
 แจงกจจาโดยความตามคต
 รอคอยฟังเหตุการณตามด้าวศร์
 แถวห้ามมให้เอองไปเมืองบน
 หรอพายแพดบให้แจงทกแห่งทน
 ทชอบกตเบนญใหญ่เข้าใจการ
 ยงเหตอมชาคักทฮ้อยหาญ
 จะเขารายอรอนประจัญคำมดไร

มหนังสือบรรดมาดหมาย

ตระเตรียมยกขงพหุดไพกร

๑ เจาพระยาแม่ทัพด้บแจง

โดยถวนถัดารพดไมทตทาน

กรนถ่าเวจเดร์จพรอมจอมพหุด

จะได้อูไดตมบัญญัติ

จะตองทาตามตงขอขงกบ

จะได้ใครไปตทชานาญ

เห็นแตควาพระยาพชตณรงค

นายทพคานบพอมตางพรอมใจ

ทานเจาคณอาร์ทานมจค

จจจคเดบยงใหใจเมตตา

พระยาวิชตณรงคบรรจรงรบ

แถวหมอบราบกราบกัมประนมกร

ขอขุณหราฤทธิไกรนนไปตวย

เบหวงค้วานหถานชิตถันิทมา

เจาพระยาอนุญาตตามมาดหมาย

มิไดม้แหงจคคตระคาง

พระยาวิชตณรงคประตงคถ่ม

เดร์จจะตาคตาโคตครวไถจร

๑ กรน ถน เตอพอายชนถ่ามค

พระยาวิชตณรงคไม่ววงวน

จงณผายชนไปชวยตวยจงได

รบชนไปอย่าใหชาตราชการ

ประคิษฐูแถงความคอบระบอบถ่าร

แถวถั่งเจาพนกกงานใหถอมา

จงแถงคณกมอองครกตรองหา

ถบกกจจาหนองคายเอารายงาน

จงปรักษานายทพนายทหาร

ไปถบการหนองคายคองนายไต

คอยม้นคงจะเห็นเบนไฉน

คนอนไปไมเดร์จถ่าเวจมา

พระยาวิชตณรงคณนหนกหนา

อกทงผาชนยาวห่มหนาวนอน

นอมคานบตวยศิโรถโมถร

กถ่าวถันทร โดยความตามอชณา

แมนเจบบวยไตพทกษชวยรกษา

พอเห็นหน้าเพอนไปในหนทาง

กถ่าวอภิปรายตามถคยไมชิตชวาง

ตวยไวววงใจเทเห็นแนนอน

ตามนียมภิญโญถโมถร

มาทถอนเคยพถถ่านกคณ

๑ ๒6/๑5/2563

เบหวนกาทนตฤกษเดกพหุด

กกรพดมาดหมายหนองคายพถน

เดินเบบกระบวนมาหน้าตาเหยียบ
ขุนนราฤทธิไกรใจฉกรรจ์
เจ้าพระยาแม่ทัพออกกรบรอง
ทหารยิงปืนใหญ่ได้ชนวน

๑ เมื่อนางหนึ่งพันเพื่อนจาเคตอนกดาต

เอามาแดงชางตามากานต
หุดวงด้าวรต์ทชฌนาเขาคานบ
ชงชางมาทมาให้ไม่หน้าพา
ทานคนชางมาไปให้เจ้าของ
ถึงว่าของตั้งไรทานไม่เอา
ชงกองทัพตงแคะมาหลายราตร
ด้วยใช้คงคิตมาในป่าแดน
บางคนไม่ตายหายมีแรง
บางกนกถวยนาวาพุทราไป
บางกนกถกถ่มอง ออกอมวย
กนของถนชวตมต ๆ กน
ไต่บบัญชนามจคตามเหตุ
ตงแต่ยกหมายมุงจากกรงไกร
ชงตวณนฤททยหวใจระทอน
คคถงตวถกตวตายกายระกา
ยามหนึ่งคคถงตวถกตวความไซ
ยามถ้ามคคตราคาญถงมารตร

ดเรียงเรียงเหตพาหตพตชนช
กผายผนตามไปไพกระบวน
เดร์จถงกกองทัพชนชไม่ผนผวน
เกานคถวนเดร์จครบคระทตบควน
เจ้าเมืองอุปชาดเขาผายผน
อุปชาดเมืองถุวรรณภุมมา
ทานเจ้าคุณออกกรบควยหรรษา
เบนแต่ควาชอบใจทให้เรา
ไม่หมายปองอยากได้ของใครเบตา
แมนทเหตาคนชอบรบคอบแทน
เหตโยชบางเบนถุชบางทกชแดน
ดูหนาแน่นชุกชุมคายถุ่มไป
กนของผตถ่าแดงกตกษย
แต่พอได้ถงคชกถงองน
บางกนกถวยออยแเดวอาถถญ
ผงคนบรตถยรุมชมถุดใจ
คนรอยยถบเคชมวยตกษย
คนคายไครอยเคชถงเกตจ่า
เห็นคนนอนครางอยคคออกถ่า
เผาแต่รำโหยให้อาถยถอน
ยามถองให้คระถงถงถม
ยามถนอนคคถงญาคแทบชาคใจ

เบนอย่างนเจยวณทุกวณคน
 ไค้กถึงมตรคคถึงญาตแทบชาติใจ
 แแต่ระกำชากายเดี่ยตายโถม
 ไม่ห่างเหต่นหันชจะหยดอาย
 ว่าจะมวยเดี่ยตวยเพราะความเค้รา
 หม่นหมองทรวง โอแม่ดวงด้มาดี
 อยุ่โกตควเพราะผวมาห่างห้อง
 ให้โหยหวนครวญครว้ไม่นำพา
 โ้ออกเอ้ยเคยแอบประคองฮุ่น
 เดี่ยตายตวงพวงพุ่มอุทุมพร
 ดั่งด้าวสร้อยเด้าวคนชจะมดหมอง
 ใครจะช่วยปลดอบปลดมให้ลมเดย
 เวลาดกตรกตรองถึงนงด้าว
 เมือง โคราชเหตอดนพนบญญา
 หมผาบคเหมือนหงงวาทมผาเบยก
 หนาวอปรยหนาวระยาพอกคามว
 คองด้วมเด้อด้ามชนไวกนหนาว
 กางเกงด้ามชนนึ่งด้วมถุมมอ
 แแต่อย่างนนไม่กนความหนาวได้
 ผาหมด้มคตมชอนนอนตะบิง
 ภารทววไม่มชาติกรบ
 หมายจะไค้ชงชยกนใหญ่ยาว

บมชนเค้ราหมองไม่ผองได้
 เหตอหทยททุกชคงจุกตาย
 เดี่ยตายเซยเคยประ โดมไม่ห่างหาย
 จะหยดเวนเบนอยาหมายวาจกม
 เพราะความ ไค้ก ไร้คเร้าหม่นหมองศรั
 ด้มาตยของพอย่าโกตคว
 มาห่างเหต่นเวนนองให้ โหยหา
 ไม่นำพงหนึ่งว่าจ่าใจจร
 หอมกตนกรุ่นด้าเรแก้วเกศร
 มาโกตกรมิไค้กอดประคองเซย
 จะเฝ้าร้องให้หานิจจาเอ้ย
 เหมือนพเคยประคองนงนทรา
 อนาถหนาวเนอหงงเยนมงด้า
 หนาวยงกวาบางกอกยกยอกทงคว
 มนเยนเยกหนาวยวตจนปวคหว
 มนเยนทวด้ารพางคนอนครางฮ้อ
 ทงถงเทาเกอกชอดงนอนชอ
 ควหนกตยหมวกผาบคหนาวตง
 ม้นหนาวไ้ค้บปอดคตอดถึง
 คิด้วำพงใจอนากไม่คดาดคตาย
 16/05/๕563
 คงหากรบชอด้รรคเครอกนหนาว
 จนถงควาวจุกเนนคิด้เกนไป

๕๕๖

ด้วยกตเวทิตาแล้วจะเห็ดอมมือ
 ถาเมฆวารุแทเบบแนใจ
 เทยวปอกดอกทองพระไปถดง
 ชงเครื่องหนาวดารพดไต่จคมา
 บุญคุณคตชนันท์ทอกษรณุม
 ขอให้เขาดวดตมจาเรณู
 บอingkนหนาวนอกเหนือเขาเกอหนน
 แตนาจตมไต่วายคตายดำเคญ

๑ ผายเจ้าพระยาแม่ทพเมอยบยง

ด้วยศกเดือนนไม่มพกรพด
 เจตยใหญ่วตคตางวางชาารุต
 ไม่มีใครศรัทธาตมมานาน
 ท่านเจ้าคุณมีใจอยากใคร่สร้าง
 จะขออิฐปูนโครทไหนดม
 ท่านกเทยวตบถามตามชาวบ้าน
 เฝ้าบเสาะหาแห่งตำแหน่งเคย
 จตศรัทธาอาจันไม่ถันดูญ
 มญมาบอกแจ้งไม่แพรงพราย
 อยู่ถงทางหนองกะบกวัดโคกพรหม
 เจ้าคุณทราบระบิตแต่ถันนค
 บอingkบุญเหต่าพหดไปชนอิฐ
 คานดำแหกรกจัดไว้ได้ดารอง

จงหาซื้อจตุหาเอามาไม่
 ว่าพวกไต่ดตบกม้นยกมา
 การรบพุงหาตุ้จจะหนักหนา
 ไม่ชอหากเพราะการประมาณเกิน
 ให้เครื่องคูกนหนาวเมอกราวเงิน
 ด้รเร่ริญคุณเขาทุกเข้าเยน
 เพราะบุญคุณพอนุ่มพอกุม้เชญ
 บวางเวนมลฺุชเฝ้าทุกชทน
 ท่านกตงปรารภนาหากศด
 ชกชวณคนกอดสร้างทางนพพาน
 ยิงโทรมทรุดตมทอดคตอดฐาน
 จะประมาณนบยบหตายตบบ
 พระเจตยวตคตางเบนศกคศร
 ไมรทแห่งหนตาบดเดย
 ดวยหวงการจริง ๆ ไม่นิงเฉย
 ท่านภิเปรยถามไต่มิไต่วาย
 ครนอิฐปูนไต่ดมอรรณหมาย
 ว่ามากหตายบริบูรณอิฐปูนม
 อิฐเฝารมแกไฟงานมไต่ด
 จงบาวรองโยชทุกหมวดคอง
 ตางคนคตยนคไม่มหมอง
 ตางคนบอingkเขาบุญไม่ชุนเคอง

หนังสือ...

๐ ครนแรมดับตามคำ ณ เดือนอาย
 พวกกองทัพให้ร้องไปนองเนือง
 บางกทาบกทามตามกนด
 ไม่ว่าไพร่ผู้ตมตักต
 พวกกองทัพชาวเมืองชนเมืองแน่น
 ดวนแดงควกรุงกรงทงหญิงชาย
 ดวนแดงควออดคปรกวดกน
 ทงพระเถรเณรชมศรัทธา
 ทงเกวียนดอโคดากไปมากหลาย
 ทงแรงโคแรงควายนิกายพด
 ดวนสัตว์รดสัตว์คบนเทงระเรงรน
 ทงเจกไทยมอญดาวดำด้าอาง
 คนชาวเมืองพรอมใจทงไทยจน
 คมเดยงคนชนอัฐด้วยคคยาว
 ดองวนเดร์จดังมอจบรชชด
 พบกรซงบรรจของนาพา
 จงเอาพระเงินทองของบราณ
 จงเก็บให้มคชคปกบิตงา

๐ เจ้าพระยาจอมทัพจะจับงาน
 ในบาดมตามเนอความตรง
 ว่าผู้ใดจะสร้างทางกคต
 TUDC
 แม่นว่าใครศรัทธาเอกากาย
 ได้แต่ โภคตมบคพตถาน

เวดางายดีรียาดองพาเหตของ
 ทงชาวเมืองพดอยไปอยากได้บุญ
 ดวนแต่ศรัทธาชนทงหมนชุน
 ชุดมุนแบกอิฐไม่คคอาย
 ยกอิฐแผ่นได้บ่าแบกหน้าหงาย
 ทงสาวแต่แม่หมายกมมา
 ห่มส้นดกแดงออกแดงจา
 ด้อตดำหชนอัฐนาจคทน
 คุเรยงรายเคมหลตามตามถนน
 ไปหาบชนอัฐแผ่นแน่นหนทาง
 เฮ้อครนมิได้อายระคายหมาง
 ชนอัฐมาวดกตางคเกรยวกราว
 ออกทพยส้นชออาหารชาวดำรชาว
 ทงของควาหวานเคมเคมศรัทธา
 ดวยของเกาชาวดอยหนกหนา
 ทงรูปพระปฏิมาเงินทองคำ
 มอบให้พระอชการอุปถมภ
 แดงให้ทาทกรบรจดัง
 แดงตรกการ โดยจคคคประดังค
 พระพุทของคบบุญคอรบาย
 ไม่บ่าวรองฝงคนส้นทงหลาย
 16/05/2063
 ไม่บ่าวรองหญิงชายประชาชน
 บรวารตมบคนชคตต้น

แม่บ่าวร้องนำจูงเหล่าฝูงคน
ท่านคิดเห็น โดยงามตามท่านอง
ราชฎราชวณิกมกรมการ
ให้ปราศจากอาบัติมาคิดเทียบ
กำหนดนิตความแจ้งไม่แคลงใจ

๐ ครนวนชนนธ์บดของคางาคค

ตะวันบ้ายชายแต่งพระสุริยา
ฉายท่านเจ้าพระยาจอมพหุ
พร้อมด้วยเหล่ากระบวन्हแห่งแดน
นิมนต์ตั้งขทวประเทศเขตนคร
เหล่าพระสงฆ์จิตใจไม่ระคาง
พระชราฐานาถัมภาวัด
ถวายบังจยถวณตวณตาดง
ถวายบังจยงามตามทาเนียม
นิมนต์หมตบ้านเมืองมาเอนงนอง

๐ ฉายเจ้าจอมโยชามปราง โมทัย

จัดเหล่าพวกกกองทัพ โดยฉับไว
พร้อมทงเครื่องเรองรองทองระยับ
ทงโรงโชนใหญ่ปลุกผูกคร
โชนเด่นเรองก่อนวันนอนโรง
ครนวนาคกตั้งยามตามสัญญา

๐ ครนวนาวังสุริยาทของพาแดง

เชิญพระบรมทนต์เดร์จเดร์จจร

บันดาดคตพบพ้องดองคฤงคาร
จงบ่าวร้องทวประเทศเขตสถาน
จังหวัดบ้านเมืองโคราชประกาศไป
ตามทาเนียม โดยศรัทธาอชฌมาถัย
ให้มาในวันกตางดร้างศรัทธา
ในเดือนยต์จจงไม่กงชา
เบนเวดากาหนดทจระมการ
เชิญพระทนต์พระจอมเกดดาเจ้าถสถาน
ไปม้งานถัมภอชใหญ่ในวัดกตาง
มาดัดบปกรณตามแบบอย่าง
ถึงหนทางไกลหนนไม่พรนพรง
กแต่งจัดเหล่าพระครูไว้มุหนง
พระสงฆ์ชงดกวดไวถดรอง
พระสงฆ์เบียมยนิคไม่มถอง
ไต่รับของไทยทานถำรายใจ
ท่านถัมภอชพระทนต์พหวดัย
มาเด่นโชนโรงใหญ่ได้อย่างดี
ดร้างเดร์จถรรพงามดแต่งดัดดี
โดยาวมกวางชวางด้าอางตา
เด่นพชอโมงคตหนกหนา
กเด็กดาโรงกตบมาหดบนอน
กเตรียมแต่งกระบวन्हแห่งแดนถดอน
ไปดัดบปกรณอกเวด

16/05/2563

๑/๒๖

โชนกเดินตามเรื่องแคเบองหง
 พวกคนตพรพรงประดงมา
 ชาวบ้านนอกชอกนามาออกฮ้อ
 หนทางเดินต้องคนคนมาตุ
 คนชราอายุเจ็ดสิบเดย
 บ้างหาเดบียงอาหารด้วยบ้านไทด
 ดอนดาว ๆ ชาวปากมาด้น
 อยากดู โชนกอย่างยงจริง ๆ เจียว
 ต่ป่ปฤษคกงคอบออกทรพยด์น
 เขาด้วงด้วงรางพระเจดยตามมัจน
 ครนเดิน โชนกนตามครบด้ามฉน
 ต่ป่ปฤษมาพรอมนอมจาเนยร
 จงไดเงินพนบาทยงขาดไป
 แค โดยด้งถึงเด้นนบเบนวา
 แม่นเงินไซไม่พอกอเจดย
 ด้วงเจดยฐานเบนการบุญ
 ๑ แรมด้บเขดคามไคเคดอนไนเคอนย
 ทไปเมืองหนองคายเอารายงาน
 เขากราบเรยนพณะหวัจอมพหด
 แดงนาคคนชาวเวยงชือเซียงทา
 ทานเจ้าคุณออกยงทอนงรบ
 ทงกรมการนายทพคานบกร
 ว่าเต็มพวกอ้ายฮ้อมากอเหตุ

๑/๒๖

เมอวริญจำบังออกอาดำ
 คนชราแก่ดำวมากราวกร
 แจงชาวตอแหใจไม่ไซหู
 เพราะไม่วักโชน โชนอย่างไร
 ยังไม่เคยดูเห็นเบนไฉน
 ดอนตงใจมาตอออกกรเกยว
 ทาชมณฑนเหตอจนเนอเซยว
 บ้างจงเหนยวตูกหลานมาดำนต
 คดชาวบณทเบยศร์ททาหากุศด
 ออกด้บด้นตงจตมาคตเทยน
 รวมนเงินพนบาทมบุญชเซยน
 เงินคตเทยนทวดตวงศร์ททา
 พระเจดยองคใหญ่เบนหนักหนา
 เจ้าพระยาจอมทพรบออกท
 ทานรบเบนกงด้ออกเกอหนน
 ทานเจ้าคุณรบด้วเรจ โดยเดร์จการ
 ชนวิตุศรเด้นด้บชาวด้ว
 แจงราชการชาวทพแเดวถดบมา
 โดยเหตุผลทด้จจงไม่กงชา
 เบนหวดวงราชรักษาด์เรนทร
 เหต่านายทพพรอมพรงนงด้ตอน
 หดวงราชด้เรนทรทให้การ
 ในประเทศราชทำอาจหาญ

* ๑๖๑๘๐

16/05/2563

๕๕
 ทงจันดาวณฺวณฺธมทบเขารบราญ
 เสด้าพวกดาวยณฺธอไมค้อดู้
 ๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 ทไมมเงินให้มใจกวด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 อายฮ้อเกบเงินทวทกครวดาว
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ฮ้อเขียนหนังสือให้ได้กระตาน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 พวกฮ้อเห็นหนังสือดงชอเขียน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ไมคมเหงคะเนงรายเกรงนายกวด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 อายพวกฮ้อเรยงรายตงกายมณ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ไมระเนียดเรยงรายทากายค
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ราชบุตรหนองคายนนไชชา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ซากจะล้บตามไปล้บคน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 กดบมาบอกอปฮ้อตราชบุตร
 ๕ ๕ ๕ ๕
 บदनทพอายฮ้อทกอกกว
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ในวณนคนนมนจะมา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ราชบุตรรุแจ้งไมแพรงพราย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เกณทคนเการอยไวไมได้ครบ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ราชวงศ์ราชบุตรดู้บัญญัติ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ครนดาวมากอยชางฟากเวยงจันทเกา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวเกบชายฉกรรจรตาม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 บานดะล้บหยับเอาหารกษาศรว
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ราชบุตรจดีโยชทมคน

คนประมาณหลายร้อยไม่น้อยคว
 ๕ ๕ ๕ ๕ (๑) ๕ ๕ ๕ ๕
 คองเขาท(๑) เงินเดยทงเมยผ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เหมือนควายควยอมให้ฮ้อใ้การ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรอนดะเกาหกเจดตาดงหวาน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรียกว่าไมบางบรันด้าหรบคว
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ไมเบียดเบยนคคยนมณล้นหว
 ๕ ๕ ๕ ๕
 คดอดทวบานดาวพวกเขาท
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ยอมแข่งชนยงยวดเบนหมวดหม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 มนตงอยมากมายหลายคำบด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ไปล้บชงกจจาเอาเหตุผด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ดอบไปจนแจ้งความตามกระบวน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 จนล้นล้ดทได้ดอบไปด้อบล้น
 ๕ ๕ ๕ ๕
 มนเกอบจวนยกปองมาหนองคาย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ชงศวชารหมดกาหนดหมาย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เกณทพหดพดนกายทวเมืองมา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ได้พดรบล้บมร้อยนอยหนักหนา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 กตริกตราการล้บหมูไฟรี
 ๕ ๕ ๕ ๕
 คอนให้เขาเมืองหนองคายกวดนายหน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวชอมล้บชาวดาเดยงเดบยงพด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ดวนมควดงดาเดยงเดยงพด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 แดวยกพดช้ามฟากไปปากทาง

(๑) เข้าท — เป็นคำลาว มีคำแปลตั้งใจความในคำกลอนคำต่อมา คล้ายๆ กับธรรมเนียมจ่ายเงินให้
 นักเลงโตคู้มครองสวัสดิภาพของตนเอง.

มรต๑๑

คองคอรบทพ้อไมยอยน
 จดคนรักษาการในด้านทาง
 ครนเดือนแปดแรมด้คาไต่จาขอ
 ไต่รบราฆ่าพันประัญบาน
 ราชวงศ์ยกหดกตบกชาย
 พวกอ้ายฮ้อยงบน ไครมครนมา
 คอวาช่างผู้ช่วยเมืองหนองคาย
 ช่างพดายกดาตองบนตนตกใจ
 ชงกองทพราชบุตรไม่หยดแยก
 เหล่าไพร่พดชานชมบางดมตาย
 ทพ้อบากดะจากราชบุตร
 อาวุธต้นเขารมตะดุมบอน
 กองราชวงศ์เจ้าเมืองหงส์ดำถัด
 ตายอยู่ในทรบได้พบกัน
 ราชวงศ์เหตอกาดงกพงแยก
 พดดาวยนพรนฮ้อยไมคอต
 ราชบุตรด้ตทอฮ้อยฮ้อยมาก
 ไพร่พดเรายบยอยเหตอฮ้อยกาย
 มาพักไว้หนองหาญคิตการค้อ
 ให้มาช่วยสังครามตามท่านอง
 ครนไต่ทพชอนแก่นเมอภูเวียง
 ราชบุตรคใจไต่กาดง

หาทมนตงทาบกกากวาง
 แด้วไว้วางกองฮ้อยคอรอนราญ
 พวกอ้ายฮ้อยพรอมพริกเขาห็กหาญ
 ดาวคานทานทพ้อไมรอร่า
 ราชบุตรยกยาศบกชวา
 ช่างพดายกดาตองบนวงตนไป
 เบ็นน้องชายราชบุตรนุดไม้ไหว
 ดงฮ้อยไมยงนตนกระจาย
 กวงแตกหดบดบางหนหาย
 กแตกพ่ายหนีฮ้อยไมค้อกร
 เขายงยทราชวงศ์ตรงไม้ถอน
 ฮ้อยคตอหดอมรอบเบนชอบคิน
 ดันชวตด้ญชวาลงอาดัญ
 ไพร่พดนหดมตายวายชว
 ดาวตนแตกชามดาแม่เนาหน
 คางหดบหนชามของมาหนองคาย
 จะชามฟากมาได้ดงใจหมาย
 จงยกยายผอนครวทวทกกอง
 แต่งคนยอกาดงเมืองทงด้อง
 ไต่รบรองทพ้อพอประทัง
 มาพรอมเพรียงโดยด้มอามณหวง
 จงคิตตงรักษาฮ้อยหนามเมือง

TJDC

16/05/2563

๒๒ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
แถวตอนครวดาวทหนเซาบา
ราชบุตรจตุการในบ้านเมือง

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
๐ ครนเจ้าเมืองหนองคายนหมายกตบ
กตบมาแต่ฝ่ายเบองเมืองอบต
พวกหนึ่งถูกให้ไปปลูกทำเนียบคอย
รับพระยามหาอำมาตย์ไม่ขาดเกิน
แถวชบตอนดาวครวทวทงต้น
มาด้ขาวไว้อยาชาตราการ
เมอวหนงพระยามหาอำมาตย์
เดร์จถงเมืองหนองคายนพรอมนายพด
ราชบุตรราชวงศ์เมืองหนองคายน
ยังพระยามหาอำมาตย์ท่านแม่ทัพ
ช่างท่านพระยามหาอำมาตย์
ซึ่งรบฮ้อปากทางนน้อย่างไร
ไม่คุมพบ้านาดาวแตะอาวฮา
คองปรับโทษทณทมงให้ถงตาย
คตหวเดี่ยบประจานราไวหน้าเวียง
ครนรงชนหลายเวดาด้าหาจน
จิงเซาเมืองหนองคายนไซให้ชา
ซากไปด้บความพรอมด้ามคน
ให้ทคตชนบนตนนอยแหน
บ้างด้บผนเด้นไฟได้กนอง

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
ให้เซามาคนถนเดร์จถนเรอง
มิให้เคองชุนใจแก่ไพร่พด
ถงเดร์จถรรพโยธาเหต่าพทต
กจคคณชนรกรษาหนาเซงเทน
ททงโพนช่างนอยการคกณ
การไม่เนนจวนเวตาไม่ช้านาน
ให้คนถนตามค่าแห่งแห่งถถาน
ทำชาวด้ารมากมายไว้จ่ายคน
หวเมืองอนคตนาชมาด้บถน
ออกเกดอนกถนพรอมพรงไฟรคกคบ
ค่างผนผายมาพงด้งถถบ
มาค่านบให้แจงทแคตงใจ
จิงถามราชบุตรตามความถงถถย
มิงจิงไต้แตะมาค่น่าอาย
จิงกมหนาดันชวตอยาคคตหมาย
แถวถงนายเพชณฆาตให้ฟาดพน
เม้นไครคตอย่างเยงคองอาถถญ
กเตรยมกนพรอมไวเหต่าไฟรพด
ถถบกจจวให้แจงแห่งถถนช
เขาไปจันคายนคจันไม่พรนพรง
16/05/2563
เหนพวกฮ้อชอเซบางนอนชง
ชาเจ้าจิงแอบคตเหต่าผน

พวกอาย้ออไมรรักษาอยู่หน้าท
 ไมเบเนียงอย่างทพกากบพด
 อายพวกอ้อปอกปองทองพระพุทช
 ชาวเจาดอบตครนรความ
 เห็นเรืออ้อทงทอดจอดอยู่ท่า
 จอดอยู่ชด ๆ กันไมพนพว
 ชาวเจ้าจงแ่งเผอตตเรือปดอย
 ด้วยกายไทยคบคองตงประจำ
 ครนดบการเดร์จจรรพชากดบมา
 ษาให้การทกตั้งตามจริงใจ

๑ ครนกกองทพทวเมืองถงพรอมหมต

จะไครตค้ายอ้อตอศักดา
 กองพระพรหมยกกระบตวรเมือง โคราช
 ไปตค้ายดีตถาน^(๑)ริมชานชด
 ดมทบกองทพดาวแตะทาวเพย
 แดตวณคนชานาญเคยราญรอน
 ตวพระยามหาอามาตยเบเนแมทพ
 จะตทพเรือกระทบรบเข้าไป

๑ ครนเคอนดบเฮตชนคานตกาหนด

ตวพระพรหมยกกระบตจรัดกระบวน
 เขาตค้ายดีตถานททวารแยก
 อายอ้อหนเขาในค้ายวดจน

(๑) สีสถาน - อาจเป็นชื่อตำบล

ตวณแตชเขาหดบอยดบด้น
 ดุชอบกตผลคในพิชยสังคราม
 พระเจดยมนกชดทาหยาบหยาม
 กตบมาตามผงนาคนคามว
 ไมมมรรักษาทงทายทว
 แดตทวเรยงรายหดายดบตา
 เรอกตอยตามตะดอกแดออกด้า
 อยุไตนาตตเรือปดอยตอยตงไป
 พระยาประทมเทวากถามไถ
 ตามทโดยนแกหฺรแกตา
 จงกาหนดการศกคตปรกษา
 ทงดานหน้าดานในจตไฟรพต
 นนองอาจกาตงหนุมคุมพทต
 จตแจงคนตูกเฉินไมเนนนาน
 มไตเปตยใจพตนคตหยนหยอน
 เหล่านกรโยชเคยมชย
 นนกรบดานหน้าทานาไหด
 จตแจงไวเดร์จตาม โดยความควร
 พรอมทงหมตเตรยมกนไมผนผวน
 ยกทพสวณเขาไปตอมรบพรอมกน
 รบอ้อแตกทงค้ายหนผายผน
 ทพไทยไตกระชนตตตามมา

16/05/2563

ชึ่งพระยาโคราชไม้หวาดไหว
 อายพวกฮ้อยฮอยยบจงกตบมา
 กงพระยาโคราชก้อาจหาญ
 กงพระพรหมยกกระบตรกจคณ
 พระยายกกระบตรจคณเขาปดนคาย
 เขาในโบสถ์ถวดจันด้วยทนต์
 รกกระเบองชนบนผาหงคาโบสถ์
 มาถูกกกองทัพไทยขาดใจตาย
 กองทัพไทยพรองพรอมดอมอายฮ้อย
 เหล่าพวกพดให้โหมเดียงโครมครน
 ทงทัพไทยดาวเซาดอมอยู่พรอมเพรียง
 เห็นเรือแหยบหงกนยาหุ้มผาแดง
 ด้กครหงกตบเรือเมื่อด่านก
 ขาจงถามพดไฟเรือโครมา
 เขาบอกกว่าเรือพระยามหาอำมาตย์
 ครนว่าคำสุริโยอโนทัย
 พวกฮ้อยฮ้อยเบ็ดโบสถ์กระโดดหนี
 กองทัพไทยได้วงบางยงบน
 พระยายกกระบตรจคไฟรตามไปจับ
 บางจับไตตวเบนนทเตนคาย
 ทงทองถมเงินตราเครื่องอาวุธ
 ทงมาเมยมาตุงามฯ

คค้ายใหญ่ด้ถ่านหาญหนักหนา
 ต่างหนีพากันไปค้ายวัดจัน
 เซาดอมคานไต่รบคชบชน
 ดอมตงมนตานเห็นอเห็นเหตอด
 พงทตายฮ้อยแหกแตกวงหนี
 ประคุมมหนักบคคคอบาย
 มนยงบนตูกโดดพิฆาตหมาย
 ตองทาคายระเนยตตงบงตูกบน
 ไม่นยฮ้อยตงหนาเขาผาผน
 ดวนแตกพนพดรอบชอบกาแพง
 อยู่จนเทยงสุริยาด้องจาแดง
 ขามพายแซงจอดยงผงชดา
 ไม่ประจักษ์ว่าผู้ใดใจก้งขา
 เห็นหงคาแดงฉาดประหลาดใจ
 ขาหวงราชพิศวงไม่ตั้งสัย
 ฝนตกใหญ่พรมพราในคาคณ
 แผลงฤทชแกดวกดาพนผาผน
 ฮ้อยฮ้อยตงหนีไตทงไฟรนาย
 ไต่รบฮ้อยแหกวงแตกหาย
 ทงหญิงชายกองทัพจับมาตาม
 ทงบนชดหอกดาบเกบหาบหาม
 ทำดงครามมชยจับได้มา

ต่างมอบให้พระยามหาอำมาตย์

เต็มยันทาบญชมบรรดา

พวกนายทัพของรบสาบานบอก

ต่างคนกระทำสัตย์ปฏิญาณ

๑ เจ้าพระยาจอมทัพดับชด

ระดมเต็มยันทาบญชมบรรดา

ครนดำเรจเรจดังดงบางกอก

ซึ่งในเมืองหนองคายทราบรายงาน

ตั้งไปกราบทูลพระกรุณา

กรมการรบหมดบทจร

๑ ครนเดอนยแรมแปดค่ำกำหนด

พอท้องตรามาถึงอกหนึ่งใบ

หมายใจว่าท้องตราให้หากลับ

ด้วยหนองคายวายศัคนิกประมาณ

เหต่าไฟรพดกกองทัพมาคืบคั้ง

เหมือนสัตว์นรกหมกไหม้ในไฟฟอน

เหมือนเห็นพระม้ายเด็จรเด็จมา

สัตว์นรกวงแหมาแจจน

ครนฉกฉนออกอกอานชงดำรตรา

ว่าเมืองหนองคายนี้ไม่มีอะไร

แต่ว่าทางเมืองเหนือยังเหลือเหลือ

มาตงคายรายเหนืออยู่เมืองพวน

ของประหตาคมจริงหตายตั้งดำ

ทงเงนตราชาวของทองตระการ

วามไต่ยกยกออกพัสดถาน

กต้นคำให้การความสัตย์จริง

ให้เต็มยันทาบญชมบรรดา

เขียนอวยาทงตทชาคำให้การ

กับไบบอกเมืองดาวแจจช่าวดำร

ชงภยพาดมโตมไฟรอรอน

ตามเดชาตายจำหตักคำอักษร

จากนครราชดีมาเว้งคดาโคด

ไต่จัจดมนักงไม้ตั้งดัย

พดไฟรบันเทงเริงดำรอาญ

คนกองทัพปรตเปรมเกษมศานต์

ไม่มีการคองหาทัพกดับนคร

อยากจะพงท้องตราหน้าลัดอน

ทรนรอนเหตอกาดงประทังทน

ปรารธนาจะให้ไปรตประโยชนผด

เหมือนไฟรพดกกองทัพทคบใจ

บงคบบมาความแจจแถดงไซ

ต้นจากภยอายฮ้อมากอกวน

ยังมฮ้อแวนแควนแดนเด็จวน

เขตแดนญวนมากมายหตายคำมด

TUDC

16/05/2563

๒ ๒ ๒ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
แฉ้วให้เจ้าพระยามหัทธราศัตถ์

ให้รวบรวมพร้อมไว้เหต่าไพร่พล

๒ ๒ ๒
แมนทพเจ้าพระยาภูจะจุโจอม

๑ ๑ ๑
มหนังสือมาขอคอก้าง

๑ ๑ ๑
อยากขอยพทงตราจะชาเนน

๑ ๑ ๑
จงรบยกชนไปช่วยด้วยใจ ๆ

๑ อานทองตราดำเรัจจบเด็รจัตรรพ

๑ ๑ ๑
ค่างคนค่างรุจะอยุานาน

๑ ๑ ๑
ค่างคน โค้กเค่าบางเหงาหงอย

๑ ๑ ๑
ซึ่งควณนแจงใจตั้งไฟฟอน

๑ เดือนยแรมดับแอดค้ำจะราเวอง

๑ ๑ ๑
พนจะคู้เขาทานาราคาม

๑ ๑ ๑
ปลูกเขาไกรดาดีใหญ่ทไหนดระ

๑ ๑ ๑
ดัดบองค้ววดดำเนียงเดียงไม้เบา

๑ ๑ ๑
มีขาราด้าเหนยกเรยกกะแจ

๑ ๑ ๑
เจ้าชายราดอดองงน

๑ ๑ ๑
ทานเจ้าเมืองคตเห็นให้เบ็นดูข

๑ ๑ ๑
เบนมงคตหนบถอไมคอดอง

๑ ๑ ๑
เอาดะครกกองทัพไปเด้นช่วย

๑ ๑ ๑
เด้นในการ โคนจกด์นุกเกิน

๑ ๑ ๑
การดะเด้นอน ๆ มคณบาน

๑ ๑ ๑
เวดาคำถันชยาทหน้าประคู้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้พกรอทพตงพงนุ่ดนข

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จงปรือปรนตงใจระไวระวัง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เขาหัก โหมซึ่งชยเหมือนใจหวัง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
อยารอรงบยกทัพบุกไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
การณกเนนอย่าพะวงคิตดั่งดัย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เบนอย่าให้เดี่ยชาตราชการ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พวกกกองทัพตมาพงนงชานาน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คองทรมานทรมาคิตอาวณ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ดวนหน้าจอยเดี่ยใจฤทัยถอน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตามดมร่อนอยู่ในใจรำคาญ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
บ้านเจ้าเมืองเหตอดนุกโกนจุกหาดาน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เด่มอนการมทรด์พครบด้าเนา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มทพระด้วดมนครบนภุเขา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ทบนเหยาบนเรอนด้วดเหมือนกน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คบบมือแปะทะดั่งโตดกระโตดชน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พิณพาทยนน โทนกบบตกนอง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เชญเจ้าคุณคตจุกคานบดง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เจ้าคุณจงไปเหยาตามเขาเชญ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พวกดะครมีได้ช่วยดะเทินเชน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คนดเพदनกระไรเดี่ยไม่เคยคู้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ทงเพดงการแอดดาวดนด้นนหุ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คอกไม่วังม้อยูเขาจุกไฟ

16/05/2563

ดอกไม้กระถางรายตงจุดบังโปง
 ดอกไม้เทียนพวงจุดระดัดใจ
 ไฟพะเนียงเดี่ยวด้นนคก
 ทงดอกไม้ชารองชองธทา
 ทงอายคอแฉะตะโตโคมดอยดว
 ครนดอกไม้ไฟจุดพอยุคงาย
 คน โคนจุกเดินไปเขาไกรลาศ
 ยงบนคณดบ้นนอดมาน
 ครนเมอจกคดจกเขาคูกคาม
 หามพณพาทยมให้คัมระคาย
 เหต่าพระดั่งขทุกองคตกนาคาด
 ตางคนคกนาคาดพตวน
 คน โคนจุกเดี่ยวมาผลตมชาติ
 คองนึ่งชาวด้ามจนมมคตมทน
 หรอทาคามเพศดาวชาวบานนอก
 ชงประตษฐคคคากดาวราพน

๑ ฝ่ายว่าพระหวัจจอมพหุด

ดวณงวงเหงามโตมทธาราญ
 จดตะครเด็นนุกแกทุกขทน
 ตางคนตางแกทุกขต้นกตา
 พวกชาวเมืองตางคมากรกราว
 ทงเตกเตนเตกวงพรอมหญิงชาย

จุดพลุ โปดงตงตงเดี่ยวงหวนไหว
 แฉงดุกไล่ดว้างกตางนภา
 คะโครมครกคองหุดงชูซ่า
 ดอกไม้วางถนคนกระเจาย
 ตมพตปลวเทยมพาดหน้าหงาย
 ครนรุ่งสายสรียาทวาการ
 คพณพาทยบรรเดงวงเวงหวาน
 เดียงต่านต่านะเทอนกระเทอนกาย
 คนรอกห้ามปากเดี่ยวด้าเนียงหาย
 ครน โคนแฉวณผายเบญจาพตน
 คนเกดอนกตาดดวนมอจบถอชน
 เขาชวยกนรดนาทาชอบกต
 กตบnungผาชาวนนางงน
 แจงยุบตนาหวัรอไห่งองน
 ผิตบางกอกจรง ๆ ทุกดั่งสรพ
 จรงทงนนมใดแกตงมาแตงการ

เห็นไฟรพดอกไม้มด้นนุกถ่าน
 จงคคฮานแกไขในบุญญา
 เห็นไฟรพพรอมกนควยหรรษา
 บ้างเฮ้อาเอิกเกริกเบกด์บาย
 ทงแกดาวพรงพรมาคุดตาย
 ตะเกยกตะกายชกพากนมาอง

TUDC

16/05/2563

๑๑๕

พวกละครควมมมมม
 พวกตำรวจ โคราชหวาดคะนัง
 ดาวอนงคจกภกตรกละคร
 พวกละครไม่อดหยากซึ่งหมากพดู
 พวกละครน้อยควไม่ทวดาว
 ดอนมชคทวทกตวคน
 ทศตทาทรกตามคกคคคค
 กรกพวกนิกายฝ่ายโยธา
 หญิงโคราชแค้นฉวาทพวกกองทัพ
 ทมตูกดาวเข้าแซ่ฝายแมกคว
 ทบางคนมบาวเบนดาวแต่
 กตวกองทัพนจนกไปตกพา
 ขางเจ้าเมืองโคราชให้หวาดไหว
 จะตามพวกกองทัพไปตบกาย
 ตงระวงยงยวดเบนกวตชน
 จะตอบรกเมยน้อยคอยเดนช

๑ วนหนงคนใดเลื่อหมวกพวกกองทัพ

ท่านพระยากาแหงแผดงคกดา
 ซึ่งโตผากบหมวกพวกกองทัพ
 ถามหมอมปดงตวรกชกวาใคร
 หมอมอดคอดชคบายนายทหาร
 ท่านพระยาโคราชควาดออ

โตผกปรอชอมประดมเด่นคมชง
 เลียงกตองตงเบนตองมาตงตาตุ
 มาหตบนอนตามยคไม่อดค
 ดวนจับคไคเมยเดยทุกคน
 คอยคยวาทงกองทัพคุดบสน
 ผหญงยดรกงามคตตามมา
 ทเหต่าฝุงหญิงโคราชทาดทาด่า
 คตตามมาอยกนออกพนพว
 อยากชยบจะใครไคเบนผว
 คตองคุมควชอนเรนเบนโกดา
 ดนคญแจไซใหญ่คองได้ชา
 คตองรکشาบาวไพรไม่ดบาย
 กตวบาวไพรถูกเมยจะเดยหาย
 เกณทชชายนงยามตามประค
 ควยพวกกองทัพนมาเทยวอย
 มิให้หมูกองทัพตอบตบมา

ในห้องหีบหมอมควไปรดโกรชหนักหนา
 ชารระหาแมดอคคอยูไค
 ลองดำรบนหวามาแต่ไหน
 เอมามาให้กบมจนถงมอ
 ไคว่าวานอพมรเบนผก
 หมวกผาหือเอามาไวทาไมกัน

16/05/2563

หม่อมเรียนตามจริงจตจะคคหน
 พระยาโคราชเศตบเซ่นชบพ
 อพุมให้การชดแด้วชคได้
 ให้เอาเดื่อหมวกดาเบนด์าคัญ
 ท่านพระยาโคราชตวาดอ้ง
 เศอพุมกตมกตมตกตมเอียง
 แด้วได้ตรวนขานกยาง^(๑) ลูกยาง^(๒) ไค
 ดั่งคนคมอพมอยเรยงราย
 เจ้าเมืองนำเดื่อหมวกพวกกองทัพ
 พระยาราชเดิ่นารบมาฉบพด
 มากราบเรียนพณฯ หวังจอมพห
 ในเรื่องราวหมตปรากฎนาม
 เจ้าพระยาแม่ทพรบหนงส์อ
 ดัดบเรองเบองคนคควนเวย
 ดวยหญิงหนงมาตหมายผู้ชายส์อ
 ชงเรานนคองพนวด้าแทน
 จงบัญญัติถามนายฝ่ายทหาร
 ดวยเรองราวกตาวณดระบุนาม
 นายทหารค่านบรบบัญญัติ
 ของเก่ากระหนไชรมไคมี
 เจ้าพระยาแม่ทพกตบประภาษ

แปดงอนทรยเบนผู้ชายดอบผายผน
 ดั่งผูกพนอพมเมยนเจยนชว
 หดวงอะไรท่านมาหาตค
 นำผายผนมาให้หม่อมของพรอมเพรยง
 รองเหมนอยหรือมจנדตเดยง
 อพุมเพยงบรรดยชาติใจตาย
 ชาส์วมไชกตวจะตหดบหนหาย
 ทงหญิงชายพทกษพรอมพรกน
 มารองกับพระยาราชเดิ่นานน
 แดวกตาวกตมจตหมายตามรายความ
 ตามเหตุตชด์าวทกตาวถาม
 ให้เจ้าเมืองคตตามมากราบเรียน
 กรายกรถออ่านความตามเกษย
 เหนตเพยนเหตคคตในจตแคต
 เหมอนวนทองคองเบองเรองชุนแผน
 กตตแด้นทถวดคตตคตคความ
 จงให้การโดยจริงตั้งทถาม
 จงแจงตามจริงใจหมวกใครมี
 กราบเรียนว่าเดื่อหมวกพวกท
 ไม่เหมอนอพมชคความคตคยจริง
 ถามพระยาโคราชไปทุกตั้ง

(๑) ตรวนขานกยาง - ชื่อตรวนที่มีลูกยาง ๒ อัน
 (๒) ลูกยาง - คือลูกไช้ตรวนที่ทำเป็นห่วงขาว ๆ สำหรับพอก้าวได้

ช่งจะให้ชำระความตามประวิง
 แม้นจะให้ชำระแล้วแต่ขาด
 ดั่งตัวคนกตางมาได้อากัน
 นิชัดเขา ๆ ไม่รับจับไม่ได้
 หรือใครจับแล้วเอาไต่คามือ
 แม้นจะให้ชำระความเท็จจริง
 พระยาโคราชได้ฟังนางเรวอน
 หนังสือพระยาราชเด่นากดาวหาพ้อง
 พวกกองทัพหมกมุ่นทำวุ่นวาย
 ด่วนหญิงทาสชาวนิคมกรมการ
 พวกกองทัพตกพามาว่าไป
 เจ้าพระยาแม่ทัพดับเรื่อง
 เบ็นต์ดจะห้ามใจของไพร่พล
 หญิงด้อมครรักชายเรื่องรายน
 หญิงกอยากชายกยวจงบวเบย
 ถึงว่าตวเรานหากมคักค
 หาไม่กเทยวไปพามาเหมือนกัน
 ดวยหญิงมนด้อมครรักผู้ชาย
 แม้นกองทัพตกพาบ่าวเข้าใคร
 ให้เจ้าเงินมารองพองเกิดนะ
 ทาสชาวบานทมด้ากรมธรรม
 จะคิดเงินค่าตัวให้ยอมใช้ทุน
 ทงนอกกรมในกรมให้ด้อมคร

ต้องขอตัวหญิงมายนย่น
 ให้เจ้าเมืองโคราชคิดผ่อนผัน
 โดยเที่ยงธรรมยศธรรมคหาหรือ
 เบ็นจไนชำระความตามหนังสือ
 จะผูกถ้อยอย่างไรการไม่ควร
 ดั่งตัวหญิงมาจึงชอบให้ด้อมคร
 ทำนามวนเหมือนอย่างงูนางอาย
 ความข้อต้องปรากฏในจดหมาย
 เทยวตกนายพาวบ่าวของเขาไป
 บ่าวชาวบานเซยชิตพิศมย
 อุตในเชอนค้ายมากหลายคน
 ว่าชาวเมืองตามกองทัพมาดับต้น
 ด่วนเต็มทนพดตพรากมาจากเมย
 เบ็นต์ดทปราบปรามห้ามเขาเดย
 ต่างคตอเคดยรักใคร่ใจของม้น
 เบ็นต์ดจกยอกยอนกคณณณ
 เขาเต็มกถนจะห้ามปรามอย่างไร
 จงหนหายพยายามตามวิสัย
 ใจต่อใจม้นพร้อมยนิยอมกัน
 จะชำระให้จริงทุกดั่งดรรพ์
 ทงต้องนนรักใคร่ไม่เรวอน
 มิให้ชุนเคองจตทาคณณ
 เร่งชกชวณกนมารองพองคอเรา

16/05/2563

ดอนนายทพนายกองมาของเนอง
 ใครเร่งมาร้องความตามลำเนา
 ตกพนักงานของฝ่ายกองทัพ
 แม้นบุตรสาวของผู้ใดพอใจงาม
 กัดตัดแต่แม่พอจะยอยก
 ต้องชำระเบาบดกคคตรอน
 เกาแม่ผู้ชายพวกมากไปตากนุด
 คงจะตัดต้นความให้ตามการ
 ทานเจ้าคุณเจงหวงตั้งเดิมย่น
 คอบพระยาราชเสนาจะว่าไร
 พระยาโคราชบาดหมางระคายเขิน
 ดวยหาเขานนผดคคคประตุ
 เพราะหาโทษเขานนไม่มั่นคง
 พิจารณาว่าความตามกระทรวง
 ครนรุงชนระบอดอกนกกดุม
 บางว่าเขาฆ่าตายมันหายไป
 เรื่องหนนชคชวางไปทางไหน
 นายประตุนงยามกครามครน
 ตรวนกโตไซกใหญ่มีไซหยอก
 เจ้าเมืองขามนตายววยชว
 คนในจวนพุดชุมวอพุมหน
 ต่างคนต่างดอระบอดง

คอยชำระความเรื่องบาวทาดเขา
 ังนว่างเปล่าค้อยจะชำระความ
 จะคอยรับชำระให้อย่าได้ขาม
 ังเวรตามกองทัพมาหัดบนอน
 การจะตกตงกนจตณผอน
 มิให้ราษฎรเคองวาคาญ
 ชงบาวบุตรชาทาดทำอาจหาญ
 ชงชายพาดอย่างนไม่มีใคร
 ให้มาเขียนตามบัญญัติปราชัย
 คนถอหนังสือไปให้แกดู
 ใจสะเทนแด่นระทตจคคคค
 หมองนุชียพงถามควาไปทงปวง
 ครนจะตั้งเมยมาแกชาหดวง
 กหงหวงตั้งบัญญัติเดยดาไป
 วาอพุมหนไม่รู้ไปอยู่ไหน
 ต่างตั้งดัยหนกหนาพุดจากน
 คนระวงระไวตรวจเบนกวดชน
 เบนหตายชนตามชองคอมมองม
 จะคคออกเห็นไม่ไหวมันไม่หน
 ครนเบนผดชวคแตงมคตมบง
 ขางคนนอกวาเอาไปชอนผง
 การกยงไม่แทเเนชางใคร

16/05/2563

ความก่เรียบค้อยเงยบดงบหาย

ไม้มธูรแทหนงแนใจ

๑ ครนวนหนงทราบความตามกระแ

ขอประกาศแก่พระยาราชนา

ห้ามมิให้ชอชาวให้ทาดเพย

พวกเรารูแจงใจไม่ระคาง

มิให้ชอชาวกตองจ่ายกองทัพ

คนทงหตายหมายแนเซ่งแซไป

ตางกเตรียมชวของทงกองทัพ

คอยรอฟงทองตราถวนหนากน

บางคนกไปเทยวเกยวณหญิง

ไม่ว่าเหต่าบ่าวทาดบังอาจใจ

ชวชวเมืองตามรองพองกนวุ่น

เขามารองตรองครกนกคณง

ทานเจ้าพระยาจอมพหดกวดหนัก

บัญญัติตามกระทรวงหดวงพิชัย

แม่หญิงทาดชวยพามากองทัพ

กะตานพล^(๑) โดยตามความคต

กำหนดด่ามวรูให้ชวย

แม่ไม้มเงินตราอย่าประวิง

ไม่แพรงพรายตางพินจกคตดงดัย

กเงยบไปวายคนดันทนา

ชงทองตรามาแต่ไม้มงชา

ให้มตราประกาศหมายเมืองรายทาง

หยุดชอเดยเหตอจงเขาคงคาง

ดวยไววางจตแทเบนแนใจ

คองไตกตบมันคองไม่ดงดัย

ดวยจะไตกตบบานถนฐานตน

คิตวากตบแนใจไม่คณง

เบนกงวดดบด่าวถานชวไป

ทาดงดิงพากนมาทวนไหว

แมนรกไครตกพากนมาออง

จนเจ้าคุณทราบคตหไครถึง

คตราพงผอนผนเบนคณได

ดวยเรองตกพากนมาทวนไหว

ประกาศไปบิตประศูรบบริ

ให้บอกกับพระชยบูรณแตะชุนคร์

วาทหญิงหนตามมาดัจจาจรง

จงห่อเงินไปถายค่าคตวหญิง

ดงคตวหญิงคณไปให้กับนาย

(๑) กะตานพล - ชื่อยศขุนศรีกระตาดพล ไม่น่าใจว่าจะถูกดั่งนี้ ควรจะเป็น "ขุนศรีกระการพล" มากกว่า แต่ไปค่นในชื่อยศศักดิ์นายทหารสมัยรัตนโกสินทร์ก็ไม่มีชื่อนักแล้วไว้

TUDC

16/05/2563

อย่าให้บวญการงานหน่วงนานวน
 ทงกองทัพรแจ่งไม่แพรงพราย
 ขนดกพาซาเขาเขามาไฉ
 ลังศอหญิงคนไปไม่นำพา
 ซงอย่างนมชมเกิดอนกตุมหนัก
 นายเขาเขยหนักไม่ชามอยากตามกัน
 ทานเจ้าคุณแม่ทพบงคับตั้ง
 วาทหงไครอย่าพาซงซาไท
 ทัพกรกไครกนจงผนผอน
 แมนชนจกตกพาผนวาท

๑ ถึงเดือนสามแรมแปดค่ำไฉจากัน

เล็จจงถนกรราชต์มา
 กบตอกไม้ไฟสำหรับรบทัพเจก
 อกตบหนทยตบศตบ
 ดวนของหดวงทรงประธานทานเจ้าคุณ
 ถงททาเนียบคายบายเวดา
 พรกพรอมควยเจ้าเมืองกรมการ
 พรอมตรรพนายทัพแต่นายกอง
 วาซงกองทัพอ้อทกอกกวน
 แดะเมืองลี่ยเซียงชวางทางกนคาร
 ให้เจ้าพระยารบยกทัพบงไป
 ใหมชอเล็ยงไวในตักด -

ถาคอดนจะท่าโทษตามกฎหมาย
 คางยกยายผอนผนควยบัญญัติ
 ดวนเงินไม่คตศอชวหนักหนา
 เจ้าเงินเดาเขาตาทำโทษทนต์
 หญิงเฝ้ารภษายตามผายผน
 คมหนักนยงชมมารมไป
 ประกาศทงกองทัพบงคับไซ
 ทามมิให้ตกพาซงนาร
 วางเงินเขาเล็ยกอนอย่าชวนหน
 จะตองมีโทษทนต์ตามบัญญัติ
 พอจมนตารวจใหญ่ชยภษา
 เซญทองตราราชต์หมตาคญ
 แดะกรวดเดกเรยวเรงฤทชเซงชน
 หดาयरอยพนดำหรับกองทัพมา
 ดนกระตุนชองอินเครองบนผา
 เจ้าพระยาแม่ทพออกบรบรอง
 แน่นชนานคอยนงอยทงผอง
 จงนทองตราอานล่าวโองการ
 อยเมืองพวนหนักหนาดวนกตาหาญ
 อ้อประมาณหกรอยคอยประจญ
 ไฉชชชคตอให้ปบน
 ตโดกตนดอนามควยความค

ในข้อต้องว่าด้วยกองเด็บบยงน
 คองเตนตามขามเขนเนนคร
 ซึ่งจะให้พระยามหาอำมาตย์
 ด้วยว่าทางเดินยากลำบากพด
 บคนเดาได้ส่งเจ้าพระยา
 ได้มิตราไปกำชับบังคับการ

๑ ครนดำเรจเด็รจอ่านซึ่งดำรงค์
 ท่านเจ้าคุณโตพงษ์ไม่รงรอ
 บัญชาตั้งตามกระทรวงมหาดวงภักดี
 ให้ถวนตามรบทพกาชบพด
 ตั้งขุน โดกนัยนาให้หาฤกษ์
 แดวดงเดชคุณหารอ่านตำรา
 ในเดือนสามฤกษ์เด็ค่มงคด
 ขนเจดคาเมฆเบกนฤกษ์ด
 พวกกองทัพทุกหมู่ต่างรู้ตัว
 ทำมาหาบห้ามแต่งพอแรงคน
 เจ้าพระยาจอมพหุดกงวณน
 ทาง โคนหวงน่านนแดนกันดาร
 ด้วยพระมหาเทพนคตาดคตาย
 กันดารนาตาหนองแและคดองชด
 เจ้าพระยาพาทมบัญชา
 ทด้วยเรองนาแห่งแห่งระคาง

เมืองเวียงจันทไปเซียงขวางทางวัด
 เหน็ดตทตั้งดาเตยงเด็บบยงคน
 เหน็ดขนาดตั้งเด็บบยงเตยงพห
 ทจะชน โคนต่างทางกันดาร
 จดแจ้งคตั้งเด็บบยงเตยงทหาร
 ให้คคอ่านตั้งเด็บบยงให้เพียงพอ

ความอนมมากมายออกหตายขอ
 แต่งคอบคอบบงคมดาฝ่ายคต
 ฎวาทยกกระบัตจรจตพห
 ประจวบจนวนนคไตตดา
 ไทรกเดกถ่มตคนเทยวคนหา
 แดวเขยหนาแมนมนชงวนนค
 รอไปจนคตาดเคตอนถงเคอนนค
 รอออกทตั้งบตั้งคากฤชนาพด
 เทรยมกนทวคองทพคตั้งบตั้งน
 ทวทคคนแต่งเด็รจดำเรจการ
 ด้วยวาจกยกพหุดพดทหาร
 จะว่าคานญเคื่องใจแก่ไพร่พด
 มาแต่เมืองหนองคายแจ้งเหตุผด
 ทุกตำบลแห่งขอคคตคตคตทาง
 ให้ขุนรอชเมธไปตั้งบตั้งาง
 ตามระหวางทพกพานกพด

พร้อมกรมการทหารหน้า
 กับชนหมนรดตงในวงบน^(๑)
 ทงต้นนายคานบรบบญชา
 ไปด้บรูด้รจด้รพแด้กตบพต
 ทางโคกหวงเหตอแด้วนาแหงชอด
 เบนหนทางกตางทงเวงวุงเคยน
 ครนเจาคณไต้พงไมกงชา
 ดวยหนทางทจะไปพร้อมไพรพต
 จะยกเยอทงเมอองพมายหนอ
 พร้อมนายทพนายกองรองวาค
 หตวงภกตยกกระบตรคนจตเจน
 แด้วเรงเกณท์เกวียนชางโคตางคน
 กรมการเรงรตจตมาด้ง
 คอกรบรตจตหามาไ้ทน
 ราชฎรทมชางโคตางเกวียน
 ราชฎรยบเยนบางเงนม
 กรมการไต้ทตใจหาย
 ไ้เดงนทองชองตระการชานกระเชน
 ทเกวียนดมนคงไมด้งไ้
 ไ้แต่เกวียนจวนจกหัทตาย
 จิงจตจายไ้กบกองทพมา
 กรมการเต็มแค้นชางแด้น โกง

ไปด้บชงกจจาเอาเหตผด
 ทงด้คนด้บการอยานานวน
 ตางคตาคคตาคคตอคนคตายรบผายผน
 กงพร้อมกนหมอบราบกมกราบเรยน
 ทวตตอจตกระระยะเชยน
 ด้ดแวะเวยนรพกด้านกคน
 จงปรกษาชอความตามนด้นช
 จะปบนทการกรรมนาไมม
 นาทาพอทวระหวางทางวถ
 จะเบนทอาคัยเกไ้ไพรพต
 จิงกะเกณท์หมายไปไม้คงน
 หวเมอองบนด้มทบทพไ้คตบพต
 ไม้ไ้หดหวงรบรวดการกวดชน
 บางผอนผนหากนจตยนค
 บางถกเมยนดวยนาชางโคตางหน
 ด้ยไ้ทกรมการทานผุเกณท์
 ผุจตจายหนาแด้งเบนแด้งแด้น
 ดวยจตเจนเคยนอพอด้บาย
 ยักยอกไ้ว้ชอนเรนไม้เห็นหาย
 โคเกอบตายผอมเต็มทมแต่โครง
 พวกเรว่าเหตอทนบ้นโซมง
 ทปากโปงดาวานินทาด้ง

(๑) วังบน - อาจจะมีหมายถึงวังกรมพระราชวังบวร

๑ กองทัพได้เกวียนต่างข้างตำเริง

กำหนดฤกษ์บริดท์ทธรณพุทธรัง
 เวตาบ้ายได้ฤกษ์เด็กพหุด
 เจาคณเดร์จชนนงยงจำดอง
 ชงข้างทรงองคพระปฏิมา
 เผ่าถอยหลงเดินกตบชยบคน
 ผู้คนรองวปรตนมตค
 นมตมกคตคมาเรญ
 คนเอนงองกองทัพดัดบด้น
 ดวนใจคอเหยมอ่กเดียงครกครน
 ยกนกรจากนครราชต์มา
 ระยะเวลาเรียงรายหตายตาบด
 ชามตานาบริบริณพนส์วัดค
 พอลงด์ระชรรมชนชตะวณจ
 พอชนนราฤทธิไกรไปหนองคาย
 ทาหนงด์อถอครามาแตบน
 ทานเจาคณแม่ทพรบหนงด์อ
 พรอมนายทพนายกองเอนงองไป
 วาเมองหดวงพระบางทางกนคาร
 เหลือดำบายากใจแก่ไพร่พด
 ✓ แต่ชงพวกอาย้อ่ทรดกษณ
 มาชกชวณอย่าทพยกกตบไป

กงชนเจดคามเตอนด์ทวง
 พรกพรอมพรงจคกระบวทวททุกกอง
 ดัดบด้นประดาดังคนทงผอง
 กตบชองให้เดินด่าเนนพด
 กตบผนหน้าเบนนมตคตคตงน
 หมอได้จนะระอาใจไม่ยกเดิน
 ไปครงนคงเบนดชไม่คกเดิน
 ไม่นานเนนกองทัพคกตบคน
 ผ่งไพร่พดเอ้อ่าต่างหน้าชน
 บางชางคทหนเหยนวงเวยนวน
 มุงมรรคาเข้าในพฤกษ์ไพร่ตณท
 ไม่ชอบกตบวयरการคตราญรอน
 เร่งบริบริจจรตไม่ผนผอน
 หยดพกรอนแรมพกด้านกพด
 กตบผนผายคานบนอมจอมพหุด
 ชอนด์นชเจ้าพระยาภรรกาย
 ประจงถอชานแจงแถดงไซ
 อานแจงใจประจกษความตามยุบด
 ชงอาหารแเดะเด่บยงเดยงพหุด
 ย่อมชดัดนอดทหยากดำบายากใจ
 ไม่หาญหัตถรบราชชณาดัย
 คตงอยู่ในเมองพวณเห็นรวนเร

ได้จุดพระธูปฤกษ์ยกไป
 ในกำหนดเดือนสามตามคะเน
 ในข้อต้องว่ากองครัวเมืองพรวน
 หนีมาสู่โพธิ์สมภารประมาณเกิน
 ชงตาแดงแขวงกานนพนายบ้าน
 ได้มีตราไปบังคับกาชบนาย
 แมนเจ้าพระยามหนทรู้นด์รรพ
 ถึงพระยามหาอำมาตยราชการ
 เห็นจะดีไม่เสียชาติราชการ
 เจ้าคุณแต่งเรื่องตามเนอคความพดน
 ให้พระยาราชเด่นำรู้อาการ
 ให้คนนำหนังสือออกครรรได
 ครนจวนแจ้งแดงเดร์จด์บเฮ็ดท่ม
 พวกกทหารนหนเดากเบาแตร
 คนพรอมพรงทงหตายกบายบาก
 เดินกระบวนมาในทางกตางอรัญ
 ประจวบถึงพงเกราเซาด่านก
 ต่างคนเด่พออาหารสำราญกาย
 พอดมตกยกขยบกกองทพเดิน
 เห็นฝนใหญ่ตงรามานากดัว
 © ครนถึงหนองสระแกแเด่สระอาด
 เดร์จปดงข้างหยุดพักด้านกพด

ซ้ำเติมได้เลยให้มันแตกหนีเห
 ให้ชวณเซด้าทบให้ยับเยิน
 อายฮ้อกวนเกิดยคยามฉุกฉิน
 แยกทางเดินไปเบองเมืองหนองคาย
 แดะกองดานกกชงครัวทงหตาย
 ปด้อยโดยง่ายมิได้ตงกชงนาน
 จะมิตราบังคับไปว่าชาน
 ให้นายบ้านปดอบครัวไม่พัวพัน
 ครนว่าอ่านความจบเดร์จด์บดรรพ
 หนงด่อนนเดร์จดงให้ตงไป
 ในข่าวดารแจ่มแจ้งแถตงไซ
 แต่โดยในวันนั้นไม่ผันแปร
 ผู้คุมกตุมอยู่ระเบงเดียงเซ่งแซ
 คนฮัดแอมูกข้างโคตางพดน
 ยกออกจากดระนาชรรวมชนช
 ดุเรียนเยยมพาวเดดางาย
 หยุดนอนพักโยชาเวดาดาย
 แต่พอบายดูริยาทองพามว
 รมจำเริญแตกแ่งแ่งดัดัว
 ตดอดทัวโดยรอบขอบมณฑล
 ๑๖/๐๕/๒๕๖๓
 ทบน โศกจอมปราสาทกตางไพรดณท์
 แรมคาบตนนคนรนด้าวาราย

วตาทกคกอย่ได้ยงชู่ซ่า
ไม้มทบงรมเบยกชมชาน

บางคนหกไดกงไม้คดุม
บรรดาเหต่าชาวพดเบยกฝนนอง
พอฝนหายหนาวงน่ฉ่นเหมือนไซ
พวกไฟรพดหนาวงน่ฉ่นเหมือนดง

๑ ครนเซามตค้บเฮดพรอมเด่รจด์รรพ

รุ่งแดงทองด่องพานภาคต
นากเคมเคมเหตอเหมือนเกดอแซ
กเด่รจขาม โยชารบคดาโคต
เดินในทุ่งด่มฤทชพนจแด
แดเวงวุงทุ่งเดยนเตยนด่บาย
เห็นแนวไม้ดัดคาคมาตระคะเน
ดะอองผู้นกดางทุ่งชนพุงปลิว
ผู้นำร่องเจนนจคหน้าคตทุ่ง
ชานาญทางหมายมาตระคาคคะเน
พอดงหนอง โรงเรือช่างเหตอรอน
พอพระพิมายหมอบราบมากราบเวียน
เชิญเจ้าคุณประเทยบทำเนียบรอน
ทำเนียบปลุกไว้ทำโอพาพาร
เจ้าคุณตทด์ควาหยคอย
พกกดางแจ่งรอนแดงสรโย

พวก โยชาคบคองงชาน
เอาใบตาดบีดบงนงของ ๆ
มาปกด่มมคชคบงบคชอง
พากรองเปรยงกรนดงบนยง
ตองกอไฟชนนงพอองผง
มันหนาวจรงจับใจผิงไฟดน

คดาเคตอณฑพออกค่านเนเดินพหต
ประจวบจนแม่น้ำดำเซียงไกร
ดากระแด่นาแดงดีแดงได้
ก็เข้าในเขตค่านแห่งแขวงพิมาย
ดูทิวไม้ไทดแท่น่าใจหาย
ดูดัดสายนัยนาพฤกษาทิว
ดิงทะเลบกชัตตมพตฉิว
แดดระดวเหมือนอย่างกดางทะเล
เคยหมายมุงแม่น้ใจไม่ไขว้เขว
ไม่โยเยเดินมุงคตทุ่งเตียน
จะพกผ่อนยากจคดัดถัดเด่ถียร
น้อมจำเนียร โดยความกดำวตามการ
หยุดพักผ่อน โดยระยะดระด่นาน
ทรมชาร โดยระยะชอบดระโค
ชงเหต่าหมุทวยหาญประมาณ ไช
แดดออก ไร่ทำเนียบหนอไม้พอกัน

TUDG
✓

จะอาศัยได้แต่เราเข้าไปอยู่
 ด้วยคนมิใช่หอยหตายร่อยพัน
 พระพมายน่านทางคดขวางทุ่ง
 เขาหยุดร่มพฤกษาเบนบารง
 เห็นน้ำใต้ใหญ่โตคดไต่ภา
 จะเชกมบรรพณ
 บางมอวนมแหดงแซ่เดี่ยว
 บางคนตงกบชอนคอนเขามุม
 คุดนุกนำด้น่านในชานชด
 มัจฉาชุมไพร่พดกระวนกระวาย
 เดินมาในกตางทุ่งมั่งเขม้น
 พระสร้อยศรีวงส์รคองนชกต
 กหยุดพกวพกวพดพดทหาร
 อยู่ทรมผงนามุดเนนพุนทราย
 บางเทาบวมจะเดินเห็นไม้ไหว
 ผายวาเจ้าคุณท่านมบญชา
 ครนรุงแ่งสร้อยยาพาระยับ
 ประด้าทศดาพรอมหนากน

๑ ครนถึงปราสาทหินเห็นภัญโญ

มหน้าบนมุขเด่นเห็นวิไล
 ชนนอกกรอบหินขอบกำแพงชด
 เต้ามุขใหญ่ทนนคูนคอง

ดั่งด้ารหมู่เหต่าพหตพดชนช
 จะหยุดนนไมมทกาบง
 เขม้นม่งทวไมควยใจหวัง
 อัยรมผงขอบดาแมนามด
 ผุงมัจฉากมกิดไมด้นลัญญ
 ดเพมพุนปรดาณกปดาชม
 ไตปดาเงยงปดางาหากนกดม
 บางกุ่มทตนตวนพุนทราย
 เหต่าผุคนเซ่งแซ่กระแ่งด้าย
 ครนควาบายตมตกเดรัจยกพด
 เหตอบแดเห็นพาดัดวมตมวฝน
 พามตมณฑกของเมองพมาย
 ยงททาดังกรานคกระแ่งด้าย
 พดนกายดาหตงยังไมมา
 บางเบนไซคองรอมอรกษา
 หยุดรอทพดพองามกว่าด้ามวัน
 เจ้าพระยาแม่ทพเดรัจผายฝน
 ชงตวนนพยายามคิตตามไป

ดั่งเคิบโตนไครด์ร้างแต่ปางไหน
 น้าปดมใจมอช่างสร้างบรรจง
 มปรองคมชดทศแดระหง
 บุชบงหินรบดัดบดา

อังก

ดอกดวงด้ายมะหวดกุดงามขิงชา
 ปราสาทช่างปราสาทเคียงดูเรียงราย
 พรอมรวงคดงหนวดวนศ์ดา
 รอบนอกทิมดาบรายงามพรายแพรว
 ในพระราชวงหทัยหงเรอน
 เอาศีลามาแต่ไหนก็ไม่รู้
 ไปเก็บหินจุดดากมาจากไหน
 อดสำหระแดงตงเบนวงเวียง
 มกาแพงปราการชนดานนอก
 เชงเทนคินศ์ดานำประจำ
 มกนหนินทางเดินดาเนินออก
 ไปนครหวดวงนครวัดทางคัตตรง
 ดวนหนมุดก้อเห็นเบนนกน
 เขาว่าไปแต่พมายหทัยราตรี
 เมืองนเต็มพารามหากษัตริย์
 ด้ดจระราพรพรรณาน่าให้พง
 แม่น้อยากรจุงคเรืองปาจิตร^(๑)
 ครนจระรากดาวจระชาเวดาเปดอง
 เจ้าพระยาแม่ทพบงคบหวง
 มาหมดศันตอดอดเบองเมืองพมาย
 เชิญพระทนต์พระจอมเกดาพระเจ้าราช

ด้ง่างาแดเลิศดูเด็ดนาย
 เห็นแยบคายคอดคดศันิทแนว
 ทาหตงคากินเคียงเรียงเบนแก้ว
 แดตวนแดวศ์ดานำจะด
 ทาเหมือนเหมือนรายเรียงเคียงกนอย
 ไม่มกฐาใหญ่อยู่โกดเคียง
 แทงใหญ่ใหญ่ก้อด้ร่างวางเฉดียง
 พศคเพียงเทวฤทษนมตทา
 มขางทศศะวณออกดูขงชา
 ด้ง่างาแซงชนเห็นมกน
 จากมุขดานศะวณออก โดยประด้งค
 ข้ามผาดงไปใบบ่าพนาดี
 นาดงนชมทางหวางวค
 จงถงทนครวัด โดยด้จจจ
 พรหมทศทราบเรองในเบองหตง
 ขอยบยงเรองนยายพมายเมือง
 ทานบณชคคดาวแกดงแดดงเรอง
 จงยกเยองหตกตคตนยาย
 บัญชาด้งนมกตด้งฆองคทงหทัย
 แดวถววยบัจจยไทยทาน
 ๒๕/๐๕/๒๕๖๓
 ชนเห็นออาذنปรางกหินในถิ่นฐาน

(๑) นิยายเรื่องพระปาจิตร เป็นนิยายโบราณ

ดัดปลงกรณเดรัจฉาเวจการ
 แดงเดยเที่ยวไปกระทั่งถึงยงถิ่น
 * เห็นชาวบ้านทอดแหแข่งแซ่ไป
 พวกชาวบ้านนำปลามาค้ำบ
 ทานกแจกเงินทวทุกตัวคน
 มาแจกจ่ายนายทพกับนายกอง
 คนละหดยหดยศแจกทวกัน
 ครนรังแดงดำริยาเวดากาด
 แต่งดำรบคบชนมาพนพว
 เจ้าคุณเรียกเงินไปแจกให้กับ
 ส้มควรรกับของเขาทเอามา
 ยกดำรบแบ่งบันสู่กันกิน
 แบ่งบันกันตามประดำเวดาจน
 กองทพแรมเมืองพมายหลายราตรี
 หายดาเดอยเมอยปัดทุกหมวดกอง
 ครนรังดำริยศร์คัสบเอ็ด
 ออกจากเมืองพมายหมายคำบด
 ดเวงว่งท่งทวแดดวดบ
 ถึงท่าโพหยดรอนพกผอนพดาง
 อยุทรมผงดาแมนามุด
 ชวนกันลงสู่ท่าหาปลาถิ่น
 ถึงบ้านคำดาหกหยดพกแรม
 แรมดำนภกพอยู่พร้อมผู้คน

แดงดำรายรณเวงบันเทิงใจ
 เรยกวงหนมดาแมนาใหญ่
 อยุทในชดชาวแน่นดำชด
 ให้เจ้าคุณแม่ทพอยู่ดัดบัน
 ตั้งให้ชนเอาปลานมาพดณ
 จิตปรองดองมิให้เคียดชงเคียดฉนท
 แจกจนชนไพร่พดคนละตัว
 พวกชาวบ้านชกพากนมาท
 ค้ำบพนทวจอมโยธา
 พวกเจ้าของดำรบทวถวนหนา
 แดงบุญชาดั่งให้พวกไพร่พด
 คนไต่ยนยกดำรบมาดัดบัน
 เหลดาผู้คนไต่ดมอามณบอง
 เหลดาโยชพรอมพรงต้นทงผอง
 จึงดำรองการเดินดำเนินพด
 เทรยมพรอมเดรัจฉกเขยอนเคดอนพด
 เข้าไพร่ธณทออกจาท่งม่งหนทาง
 เดินกองทัพคดไปทวไม้กว้าง
 แดงปดงชางหยดพกดำนภกพดณ
 ค้างเพิ่มพูนปัดเปรมเกษมสันต์
 พอดระวนบายเดินดำเนินพด
 พระจันทรแจ่มดองดำว้างกดาเงหน
 รมผงชดแมนามุดเพิ่มพูนใจ

๑ ครนจวนรุ่งตลับเข็ดพร้อมเด็กรังกรพ
 เตนคตทอทองท่งกว้างหนทางไกล
 ปรบรดไมรงรอมมาบหง
 ดวยสายแดงสร้อยศรีระหวร
 ครนรอนอ่อนแดงสร้อย
 เด็กรังกรตาเคดอน โยธาไม้ชานาน

๑๑

๑ มาถงบานนางอรอด้านก
 บานนางอ่อมผเฒ่าเขาเตากน
 คอวานางอรภมหมอนงค
 กษตรยเมืองพมายนิยายม
 กหูกปรากฏตงยงไม้ต้น
 ปรากฏตงประจำเห็นตำอาง
 ดวยวาชองนหนนหดายพนบ
 เบนเรื่องราว ไบราณนมมานมา
 ตรงนเดมต์รางเมืองแคเบองหลัง
 มเชิงเทนเคนรอบเบนขอบค
 ฝายกองทัพอรรงตงตั้งบ
 พวกไฟรพดตงดอมอยุพร้อมกน
 นามดเอยคกหน้าเฝ้ามาคอย
 ผนคคคคชนมายงอาคร
 แต่มงมตรของพคองนราค
 เฝ้าพบแต่แม่นำมุดราไป

ยกกองทัพจรจรตแดงทวนไหว
 ดกเขาในบาตะเมาะดตเดาะจร
 บรรดถึงทพกด้านกผอน
 หยดหนองบัวฉกรเวดาการ
 เหล่าไฟรพดปรตเปรมเกษมคานต์
 จากัดถานทพกด้านกพดณ ๆ
 เขาหยดพกชงพหตพดชนช
 แตกอนนหนเรองนทานนานเคมท
 ใต้เบนองคเอกเอมเหต์
 ถนทนเบนบานต์ถานนาง
 คดายเบนหินชดชดไม้ชดชวาง
 ชำรตรางพงทกประจกษตา
 เรองราวณนไม่แต่งแกดงมุด่า
 คอเรองปาจตรนนจงอานค
 แตคราวครงพรหมทคกษตรยต์
 ปรากฏอยู่ตาคนจนทุกวัน
 จวนจะพดบพร้อมพหตพดชนช
 เบนชนชนมดาแม่นำมุด
 พบบอยบอยอาบกันไม้ต้นดูลู
 ไม่เพิ่มพูน โหยหาแต่ชอาดย
 ช่างหายชารตมไคเห็นเบนไฉน
 แม่ชวัญใจอนิจจาไม่มาเยือน

๕ ๕๐ ๒ .
 ตงเทพรัตนราชธานี
 . ๒ . ๕ . ๕
 แดงดุดพรากจากมหาหฤหฤ
 ๐ ๐ ๒ ๕๕๐ ๕
 เวดาตายามองมดลดับเขด
 ยกจากบ้านนางอไม่รอนาน
 ๒ ๕ ๒ ๕ ๕ ๕
 ดวดยฝเทาคนเดินดาเนนดง
 ดมระบายชายชวยมารวดยริน

๕๕ ๒ ๕ ๕
 ๐ ครนถงหนองหวยหมุดัดนัก
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ดุ้ทาเนยบถัดรางไวกตางแปดง
 ค่างจตแจงปดงซ่างโคค่างหยุก
 บำงชนของเอะอะชุตมุน
 พอบายแด้งสุรียาฟาพายพ
 ๕ ๕ ๕
 ชามทองทุ่งเขาทางกตางอรวิญ
 ๕ ๕ ๒ ๕ .
 กเด็จรจชามแมนาดาดะแทก
 ๕ ๕ ๕ ๕ . ๕
 ดันเซตเดนพมายเมืองชาเดองแด

๕๕ ๒ ๕ ๕ . ๕
 ๐ ครนถงหนองชางนามทาเนยบ
 ๕
 ดงชอบหนองคตตามนามดำคัญ
 ๕ ๕ ๕ ๒
 หรอตงชอยชอนยอกแกดงหดอกพดาง
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ดงด้ไหววรินตมกนชด
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 กรอรงตงทพอยยบยง
 ๕ .
 ทงदानนอกหอกททหายอยดานใน
 ๒ ๕ ๕ ๕ ๕
 กรมการพรอมพรังมาคกงคป
 ๕ ๕ . ๕ . ๕ .
 เขานามำดตำมุงจำนง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ช่างหายขาดคดคนชดเอามดเฉอน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ไม่พบเพื่อนพศ่มยอาดัยถาน
 ๕ ๕ ๕
 พรกพรอมเด็จรจพหดพดทหา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เดียงดะทานดะเทอนพระชรนิน
 ๕ ๕ ๕ ๕
 มาคคกงโหวป่าพฤษาดีน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 รุงแด้งทนกกรอมพรแดง ฯ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เขาหยดพกพดนิกายพอด้ายแด้ง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 มาจตแจงเรยบรอยคอยเจาคณ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 บำงกมุดเขาอาคัยอโยไตถน
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 บำงคนวุนเวียนหวอหวอไม่พ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ยกกองทพพรอมนิกายจะผายผ
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 มงหมายมนเดินดาป่าดะแก
 ๕ .
 เบนดาแยกจากมุดค่นยกรแด
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เขาแขวงแควเมืองดาวชาวอรวิญ ฯ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 หยดประเทยบพกพหดพดชนช
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ชางนายนอยไเหนจไม่ยด
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เเห็นแต่ช่างกองทพอยด้บด้น
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ออกเกตอนกถนหนองนาคดะคดำไป
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 คนกงตงเวดตอมพรอมได้
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 พดไฟพรกพรอมตงดอมวง
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทานเจาคณออกบดงประดงค
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ดงใจจงนอมเกตาไหเจาคณ

ท่านเจ้าคุณแม่ทัพไม่รับไว้
 ด้วยเกรงเกรงหวงเมืองจะเปิดองทุน
 ๐ ครนพดบค้ายาแดงตั้งเรียง
 ทงคานนอกคานในส้มไฟกอง
 พอกรมการมาพร้อมนมอจ่าง
 มอายุณรายมารบราว
 อายุนรายพูดตำเนียงเคียงประหลาด
 ขอบารมช่วยคบบความออบปาง
 ท่านเจ้าคุณพวงแจ่งแกลดงใจ
 จงเออนโอบฐูปราศรัยแฉวได้เคียง
 บัญชาเยอองตั้งเจ้าเมืองบรมมัย
 ไปจับผู้รายมาในราตรี
 หดวงพิชัยเด่นาอาดำรับ
 ท่านเจ้าคุณอนุญาตค่างคดาดคดาย
 ชงกองทพอยทางยงหางเมือง
 หรือจะจับโตมหนในทหน
 เด็วจเคนกระบวนทัพไมยบยง
 สว่างแจ่งแดงตั้งระหวรรณ
 เข้าในเขตเมืองใหญ่พุทไธสง
 มชอมาแต่ปฐมกาดนมหาน
 พิศคเมืองใหญ่พุทไธสง
 เสงเทนคณดอมรอบขอบบวร

ท่านคนให้เขาพดนไม่หันหน
 กตวบุญคุณเขาจะคิดไม่คดปอง
 คนดอมวงพร้อมพวงตั้งนทงผอง
 บางคเกราะเคาะฆ้องกระแตค
 ว่าเมืองพุทไธสงนำบคต
 ชาวบรจวนจะแตกวงแหวกทาง
 เหมือนโคราชไคพิงชดไมชดชวาง
 เหมือนกอดร้างพุทไธสงให้คงเวียง
 เบนการใหญ่พวงศัพทตคบบเคียง
 เห็นแทเทยงขอความตามคต
 ชงมานาหนทางกดางไฟรศ
 กบชุนต์จจวาทอกหนงนาย
 จะไปจับพวกปล้นคนทงทตาย
 พร้อมล่านนายรับไปในราตรี
 คอยฟังเรอองผู้รายจะหนายท
 จนฆองคตบทุมคนกตมกน
 พร้อมตะพวงไฟรนายเตรยมผายผน
 กพร้อมกนจรมามาไม่ชานาน
 คนเรยกคองนามตั้งนทกณฐาน
 จะประมาณหมายมนทตายพนบ
 เห็นมนคกคกคกเบนคกคตค
 ทนองนามรอบเมืองคตเนอองกน

๑๐๕

๕๖

TJDC

16/05/2563

ถึงทาเนียบข้างประเทียบประทบพัก
 ชนของตั้งดวงปดงข้างพดน
 ฝ่ายหวดวงพิชยเด่นาพาอายคน
 เขากราบเรียนพรองพร้อมนอมจางง
 เมอมาดงเห็นเหตาววกชาวเมือง
 จวนจะแยกแตกหนหดกตดา
 หากมาทนปราบปรามห้ามว่าชา
 ชงพวกดาวชาวบรตางคใจ
 ทงเจาเมืองกรมการคตางเขาหา
 เดยวณอยุโรงเหตาวแยงเอาทรพย
 แดวเกดตมตรงไปพอได้พบ
 เอามาตอมควบได้เกอบไม้ทน
 ตองยอมให้จับตวมหนักตวบน
 คอพวก ในกองทัพนาอบอาย
 พวกโคราชคนหนงกตงจต
 กบตวยพวกกองทัพมารบงาน
 รวมนเงินตามอยุในสำมคตางเคษ
 เจาคณได้ทราบพดนมบญชา
 อายมรรายเบนตจแเดวชตเพอน
 เจาคณทราบระบิตคตตนคตวาม
 ให้มุดนายออกเงินใช้ให้เจาของ
 แม่นวนได้ชำระจะเอามา

หยุดพร้อมพกพดพดชนช
 บ้างหมายม่นวมไม้ด้วยใจจง
 พวกทปดนเข้าในพทไคตง
 โดยม่นคองเรียนแยกคตแแรกมา
 จตแจงเครองหาบวงทงเคหา
 มาตแมนชาแเดวแตกแยกกันไป
 เราจะมีอายคนร้ายหายไปไหน
 มากราบไหวร้องให้ชวยตวยชอรบ
 แดวบอกวามคนปดนได้ชบ
 ชาชยบม่นจะไปไม่ได้ม่น
 มนตหดบแอบหนงวงกตน
 จงบอกม่นชนวงกุงตวย
 หนงหยุดยนอยกบทไม้หนหาย
 มาทารายปดนตมภกรมการ
 มนคบคตกนมาจิงกตดาหาญ
 ชงชาวบานตงบญชตราคา
 เรยนตามเหตทตดาวเขากตดาวหา
 เอาตวมาชำระคตให้รคตวาม
 ไม่แชเชอนเรยนรบบงคตบถาม
 ใช้เงินตามชองทตราคา
 แดวรบรองตวพทกษตกรกษา
 ตะโพงกคาได้ประจำทำประจาง

คนในดอวทนหนงในสูริ๕

๑ เวธาคายาฆองคตองทุม

เห็นพระพมายหมอบราบมากราบกราบ

คนกองทัพพรูชาวงกราวกรู

ต่างคนมากอยพองงกนมง

ผายเจ้าพระยาแม่ทพรบทองตรา

ฉกฉกอนแต่ยงดำเนยงตง

ให้กองทัพยบยงตงนกอ

พวกกองทัพโยชิต่างคใจ

ต่างเปรมปรคตใจจะได้กตบ

ต่างคนเหิมใจอีกนิกคะนอง

ที่เหตาคคนเจ็บไข้ไปไม่รอด

ยินช่าวกตบโคราชหวาดคะนง

เจ้าคุณแจ่งท่านองไนทองตรา

ว่าจะทำฉนโคไฉนค

ซึ่งนายทพนายกองฉนองคอบ

ด้วยต่างคนเปรมปรคตคตใจ

ครนคตบเฮตทุมคนกตุมเกดอน

หยุดพักระยะนาหาดายตาบด

ดูท่าเนยบเกยพกฉนากกอน

ต่างคนเบนคโชทงโยธา

เมอฉนหนงฉงเจ้าคุณชวระเรอง

ผูกเขยหนาดบทคมนนง

ผคนกตมมฉาวแจ่งชวฉว

เชญชงพานทองตรามาแตกกรง

อยากจะรูงโคดกระโคตฉดง

ใจเพองพุงชกพากนมาพง

พรอมบรตฉนายทพมาคคก

ไนชอบงคคคาคฉวได

อยนครราชฉมาอยาไปไหน

ไดกตบไปโคราชฉมมาคปอง

นอนไมหตบยนคไมมคอง

บั้งใหรองฉกรวฉฉาอง

ครางออกออกครานเกยฉนอนเหยยคชง

ดกทะตงหายไซไดทนท

ฉงปรกษาปดมเปรมเกษมศร

ทองตรามบงคคใหกตบไป

ต่างเห็นชอบพรอมกนแต่ยงหวนไหว

อยากจะโครกตบโคราชไมชาคคน

ยกเขยอนกองทัพกตบพหต

ประจวบฉนฉงโคราชมุงมาคมา

ฉไมฉรเกษมฉนคทรรษา

พรอมฉวฉนชวมฉนคฉนคคค

ชายหคคฉนฉนเมองพทไชรฉง

แตฉกฉงฉาคกใหทุกชทน

๑/๒
๑/๓

มิให้เบนเขยงออกไปข้างหน้า
เขียนเบนควอย่างไว้แก่ไพร่พล

อินท
อินท

๐ ครนถงวณด์นบเดอนด์ดุด

โอเราเอยจากมากชานาน
พวกชาวเมืองวาวันท่าบุญทาน
ตวนแตงควดด้วยพอกอพระทราย
กองทัพผายเรากกอพระทราย
ตางจคคนมาทวงวงวด
เตนกกนถงเงินทองคอรองกน
เหต่าฝ่งคนคบกคงมาพรงพร
พวกเมืองโคราชมาวงนำชม
มาวงกบกองทัพรบพนน
ชาวโคราชทำป้อรองค้อม
โคราชหมายมีชยไม่จำนน
พอดตเชอกปดอยหางตางวางวง
วงกองทัพวงดกมชย
วงโคราชวงแตกแพกองทัพ
พวกเราเฮ้อาตงวงพรงพร
บางหวเราะเยาะเยาพวกชาวเมือง
ชาวเมืองเดยเงินยบอประมาณ
๐ ถงเดอนด์หกคจาไว้ด้น
เชญทของตราเดร์จถงอกหนึ่งใบ

พวกพาราเกะกะอกศัด
จะได้ยดเกรงระยอไม้ก่อการ
เบนวณตรุษปรดเปรมเกษมคานค
จะประมาณหกเดือนไม่เคตอนคตาย
เกษมคานคพวมพรงด้นทงหลาย
ทงหญิงชายพวมไปไพร่ผู้
ทงไพร่นายปรดเปรมเกษมศร
เดนกกนทหน้าทาเนยบเปรยบกนค
วงกนถงมากมายหลายหลายค
ออกเกรยวกรูไม่เคยเห็นเดนพนน
ชอวาชายเทยมตมควชยน
วงเดมพนชงหนงเดยงองคต
หกเอาด์พวกเรารบรองด้น
มนคอดน็ดองเอาหนงเดนถงใจ
มนเรวจริงนยจคหวิวไหว
พอดนยได้ชงแดงแกวงให้ดู
ตางคนอปปยคแต่นอดด
บางคนรูเตนราทาประจาง
นคโกรชเคองเมนหน้าไม่วาชาน
ด้นกถนานทตดเมอตรุษไทย
16/05/2563
พระราชาทรงพดนเดยงหวนไหว
กองทัพไตแจงชอวงดอพง

เจ้าพระยาแม่ทัพทรงตรา
 กรมการพร้อมหน้าประคอง
 ในตำราหม่ากั้งแม่ทัพ
 ให้เร่งรัดจุดแจ่งดูแบ่งบัน
 แต่ด่วนหนังสือพระยามหาอำมาตย์
 กรมเชนทองขวาซ้ายนายนิกร
 สัมทบทพกบพระยามหาอำมาตย์
 จัดทำนาหาเด็บบึงพร้อมเพรียงไว้
 แต่งบชวดอัฐกัไดยกทัพ
 อย่าให้ตงมวดมชุนหมกน
 กรมทหารออกกองไปหนองคาย
 ให้พวกดาวไวว่องคดองชำนาญ
 แแต่กรมพระสัสดีมให้ขาด
 กรมเรอกนทงดองตามทองตรา
 แแต่กรมพดพรคนนมแจ่ง
 จงยกกตบพร้อมเพรียงคนเวียงชัย
 นำตั้งตำรวจกตองไปหนองคาย
 อนิจจ่านำตั้งเวชนาเนตรหนอง
 ข้างพวกเรานนไซร้จะได้กตบ
 เขิกเกริกเริงรำนาดำรอด
 แต่เจ้าคุณแม่ทัพจะกตบกัน
 จะพดคพรากจากไปอาดัยดาน

พร้อมบรรดานายทพอยุคบคิง
 ไม่รอรังนิกดำรอกอานพต
 ให้ยกกตบคนไปไคศวรรย์
 บัคตนกระตุ่นบคนนกร
 ตามพระราชดำรัสตั้งออกษร
 พระราชวงบวรนนชนไป
 อย่าให้ชาตรวทพบงคับไซ
 อยุทในหนองคายจงหตายพัน
 เขาประจัญรบรบให้คบชน
 ในเขตชนทเมืองพวนให้ควรการ
 ทงไพร่นายดำหรับจัดหตทหาร
 ประจัญบานรบฮ้อตอศักดา
 พระพมุดยพระชาตบักซ้ายขวา
 บงคบมาเดร์จตุรพให้กตบไป
 กรมแต่งเดร์จตุรพบงคับไซ
 ต่างคใจได้ส้มอารมณ์ปอง
 ทงไพร่นายงวงเหงาจิตเค้รำหมอง
 ทกหมวดกองเหงาหงอยไค่กตบอัยครวญ
 ทงกองทพฮาดนเดียงสันตต์รอด
 แแต่แแต่วดวนกตบคนหน้าชนบาน
 จิตถวิดิใจพระวงคิดตั้งดำร
 เหล่าทหารทจะตองไปหนองคาย

๑๕ ๕ ๒ ๒๕ ๕ ๕
 ๑ ๑๐ ๒ ๒๕ ๕ ๕

เคยร่วมสุขทุกขยากจะจากกัน
 ดั่งดาร์ด้วยพหุพตนกาย
 แดวทานจุดพรอมเพรียงได้บยงกรง
 ปดาชาคนอนทผาดาทางนาคาด
 ทงพรกเกิดอเยอเคยนมเหนยนอก
 ชงชาวของกองคระอยู่ปะปน

๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙
 ๐ ครนเดือนหาดวงเขาชนเกาคา
 ทงนายไพร่สุขเกษมจิตเปรมปรกติ
 พวกเขาจะไปหนองคายณัณฉายมา
 ค่างครมตรองหมองมัวทุกคัวคน
 ท่านเจ้าคุณออกกรับด้ดับคำ
 แดวเดยร่าคำประภาษประธาทพร
 เดิมท่านอยู่พรอมหน้าชาพเจ้า
 ค่างคนเราค่างจะห่างไป
 พวกเขาไปได้ลำบากความยากเย็น
 อยาถอเปรยบตงบงทาชงกน
 ค่างคนทำอาดาหน้าด้ดต
 แด้นเค้ร่าไค่ก ไค่กาด้วยอาดัย
 ท่านเจ้าคุณแม่ทพชยบย่าง
 เหลดยวหดงตมทคองไปหนองคาย
 ครนได้ฤกษ์แดวให้เบกกระบวนทพ
 พวกเขาองทพโยชค่างคัวใจ

จะนับวันว่างเว้นไม่เห็นหาย
 จะแพรงพรายพตตไปโกดกนคาร
 ชนมบงกนยดทงจคหวาน
 ท่านเจ้อจกนแจกจ่ายทุกนายพด
 แดวด้งบอกไพร่มารบอยด้บด้น
 ผู้คนชนคนดะกองชองคค
 เบนวงกาหนดทพกตบกรงศ์
 ด้ยงองมพรอมพรกคกคกคกน
 เขาอาดาคานบหมอมจอมพหต
 เนตรนองชดธาราให้อาวรณ
 ท่านกราวาจกถาวด้งด้ดอน
 กถาวด้นทร โดยตามความอาดัย
 บคนเดามกรรมทำไฉน
 โดยแต่ไฉนวนนตบตกน
 จงให้เป็นล้ำมคคคคชยน
 จงหมายมนรชการอย้าคร้านใจ
 ค่างก้าด้รคหม่นหมองไม่ด้องได้
 ค่างกไปเตรียมคัวทวทุกนาย
 มาชนชางพรอมพหตพตทงหตาย
 ท่านไม่วรายอาวรณถอนฤทัย
 ยกพตกตบพรอมกนด้ยงหวนไหว
 ด้ยจะไค่กตบบ้านด้วารายมา

16/05/2563

พวกชาวเมืองเอนงหนาพากันดู
 บ้างตามตั้งกองทัพจนดับคา
 เดินกองทัพมาทาง โปกดางตรง
 พนบ้านยานยาววารอวัญ
 ครนถึงทเขาตาดอาวาศใหญ่
 บ้างปลดมาปลดชางแถวต่างคน
 ท่านเจ้าคุณอาศัย์ในศาลา
 พร้อมพหุดโยธาประตาดัง
 ท่านเจ้าคุณมีศรัทธาบุญญาวยง
 ทงลวดไหมมาทงอาราม
 เชิญพระบรมทนต์สู่บนพาน
 พระตั้งขมาตกาครบพอจบคำ
 เจ้าคุณถวายบังจยให้พระตั้งข
 แถวแจกเงินค้ชยวดจุดเบนคือน
 ครนเดร์จด์รรพดตบปกรณแถว
 ออกทุงเขาทางกวางจนา
 ถึงหนองตะแบกหยุดพักด้านกแรม
 เขาเตอบุพรมดาดคาคณาใบ
 พวกกกองทัพบยงอยู่ทงสัน
 ครนเดร์จด์รรพหตบนอนนอนดบาย
 กเดินกองทัพมาคบคอง
 ถึงต้องเนินเดินทงหมายมุ่งจร

ยนเบนหมเรียงรายทงชายชวา
 ด้วยคบหารักใคร่พอใจกัน
 พระสุริยงแดงดำยรบผายผน
 มุ่งหมายมณฑกถ่านกพด
 หยดอาศัย์ด้านกพทพท
 อาศัย์ค่นรมไม้ใบกำบัง
 อยู่ยงอารามใหญ่ด้วยใจหวัง
 เขายบยงอยหนาพระอาราม
 นมนคตั้งขหวงผลกค้ดตำ
 ด้วยมความเจตนาศรัทธาทา
 เกรองด์การแดงตอนวางช้อนดำ
 ดมภารนำพระขยบดตบปกรณ
 ถวนทุกองคองรบดตบดตอน
 ทมกด์อนคคเขยนราเวียนมา
 กกตาดแคววเขาในไพรพญกษา
 พระสุริยาเย็นยาดงรำไร
 พระจันทรแจ่มกระจ่างสว่างไสว
 ทอาศัย์แห่งเจ้าคุณแตะมุดนาย
 หุงคมกนกันเบนทงหวใจหาย
 พอจวงนายแดงสว่างกตางอัมพร
 ไม้อรองรบรตไม้หยุดหย่อน
 หยดพกรอนรมผงนาตาคะคตอง

พวกชาวบ้านมาพร้อมพรหมมาคงคบ
 ชาวเหนียวบนปดาราณสกตมพกทอง
 เบนมากมายเหตอเดหคระเหน็บ
 จงชกชวณกนมาประดาตั้ง
 ท่านเจ้าคุณแม่ทพนบเงินให้
 คนกยทพยกถำรบทงชาวปดา
 เมอหยุดทพโยธาพดากร
 ฝนชะอุมกตุมพำเมฆาฆน
 เกิดอนโยธจากทถำนกพก
 ตางคนเรงรชนถำราย
 ถิงทงแยกมรคาพระยาไฟ
 ท่านเจ้าคุณการุณโพรวด้วยใจปอง
 เพราะเห่นวาวดาหกตกไม้ท่าง
 ดวยทงตงพระยาเยนเบนระฮา
 เมอชนมาพหดมาบนป
 เมอชากตบจะตองกนถนตราย
 จงได้ยกพดไฟไปโดยทง
 ก็ไม่เกิดควมไ้แก่ไฟพด
 เดินทางมาในกตางพนาวถ
 เบนเมืองแกแควธาณมานานครน
 เชงเทนดินสูงเตนเช่นผเตมา
 แขงแรงกาแพงรอบชอบนคร
 เตนทพเซาทงถำนกตางเมือง

ทาถำรบจตเออชงชาวชอง
 คนดะตองถำมชามตมก่าตั้ง
 เคยได้รบเงินเฟองเตเบอหง
 มากกวาครงครากอนเมอจรมมา
 พวกดาวได้ถ่มมาตปรารถนา
 ดวยเวดาแถบทอหงาชองกน
 ตระว่นรอนออนแถงพระถำรยถน
 ผูกพรอมหมดคชถนทรกฏยชรชานู
 ตพรอมพรกตวยพหดพดทหาร
 เตนไม่นชามนาคาตะคตอง
 แยกหน่งไปพระยาถดางเบนทงถอง
 ได้ตรกตรองไวแเตเตมเมอเรมมา
 จะไปทงพระยาไฟเกรงไ้บ่า
 กถวโยธาเดินทางจะวางวาย
 ถุกไ้ชมบากนเสยถนหดาย
 เตนแยกยายมรคาทามงคต
 พระยาถดางถิงวจะตองทำฝน
 ทงไม่ย่นคตจะยวถิงเกาถน
 ถิงยงเมอชงโคราชคตบชน
 เดยวณนกกตายเบนชานาคร
 เบนเมืองเกาเรกถำวแถบ่างกอน
 ตถาวรแถงตงแถคทงโค
 แถชาเดอชงพถุกชวบ่าได้ถว

16/05/2563

ถามกรรมการว่ากว้างทางเท่าไร
 เดินทางมาไม่นานประมาณครู
 เจ้าคุณหยดช่างอยู่ท่าบชา
 ตั้งถัดตทเรือในเมองเกา
 ย่าให้โทษพารามายาย
 ครนเด็รจทาบชาค้ดาเดอน
 แล่ดวงทหยดพกด้่านกพด
 ครนถงหนองบวบานบ้านแกนน้าว
 กพกหยดกกองทัพโดยนับไว
 พวกดชวบานชกพากนมาควน
 ว่าอยากเห็นเจ้าคุณบุญอุดม
 ทานเจ้าคุณแม่ทพออกรบหนา
 แล่พดจาถามทก โดยภกค
 ครนรุ่งแด่งด้รยาพาพะยบ
 ไม่หยดยงแรมราราวอารญ

๐ ถึงบ้านหนองบวมททวเนียบ

หุงชาวปลตาทากนทนกร
 เพราะดวยนาเบองหนานนหายาก
 ชิงโคตางชางมาบรตาคน
 ครนเด็รจเด็พ โภชนาเวดาด้าย
 กเรงผกชางมารบคตาโคด
 กรบเคนกกองทัพมาฉบับเฉยว

พวกวัดโตหาดับเด้นนับเบนวา
 ออกประคตระวันตกรกพฤกษา
 ชิงเทวาอารกษ โดยภกค
 จงชวยเบ้าบดรายในไพร์ศรี
 ให้โยชกกองทัพได้อบจน
 รบคตาเคดอนกองทัพมาฉบับต้น
 พระด้รยนเย็นยาดงว่าไร
 มหนองยาวเวงวางทงกว้างใหญ่
 เบนด้มยมคคาฝนพราพรหม
 หาเจ้าคุณพุดด้่าเนียงยงเล็ยงชรม
 ขอเซยชมบุญญาบารม
 เอาเงนตราแจกดาวชาววัด
 พวกดาวตดากดับไปฉบับพดน
 ยกกองทัพเดินทางกตางไพร์ด้เณท
 พระด้รยนด้ายแด่งแจงอมพร
 หยดประเทยบชางด้่านกเซาพกผอน
 จะเรงรอนรบเคนดาเนนพด
 จะด้าบากแกด้ควเพราะชคด้น
 จะอบจนดวยนาจากรไร
 ทงไพร์นายพรอมกนเล็ยงทวนไหว
 ยกเซาในบารงไมรงรอ
 ไม่ตดเดยวมุ่งมาตมาปราคาปรอ

16/05/2563

TUDC

ให้นำไม้มัดกระบอกจะกรอกคอก
 ทนกรรอนนกกบายสัก โมง
 มแองนำพอได้อาศัยคน
 มอกแห่งหงดกถงวา
 มนำพ้ออาศัยไม่ใหญ่ยาว
 เจาคณบญชาดังทงกอนทพ
 นาขางหนาหายากดาบากเกิน
 ตกหน้าได้กระบอกไปจงให้ทว
 ดวยยามแดงแห่งหมดจะอดตาย
 พวกกองทพรบบญชาหากกระบอก
 เดียงเปาะเปกไปกปากถากไว ๆ
 ตางหามาเตรียมควดทวทุกหมู่
 ดัวเรจกจทงหตายววยคะนง
 เจาคณมาบนขางทางคะนง
 ดวยมาทแคบคบจวนอบจน
 แดวคดถงคณทตกระหม่อมพระจอมเกดดา
 ดวยเบนนทหนบถอไมคอดง
 ได้อาศัยนำฝนคนแเดะดัดว
 จะไดคบบคเคนโนเดนดง
 กเรงเดนรบรุดไม่หยุดหย่อน
 พอเกิดดมบาหมมากกรเกรียด
 ๑ ถงทาเนียบขางประเทียบประทบพก
 พิรุณร่วงรุดโรยดงไปรยปรอย

คนเดินท้อถอยหตงประทงตน
 ถงวงโดงหยดด้านกพกพหต
 แดเตมททกตาดกนเหมนชนคาว
 กวางสักหาหค้อกน้อออกชาว
 ประเมอคววมการกนตารเดิน
 ทานกาชบดวยทางยงหางเหิน
 ไครอยาเดินเดอจตชวตววย
 ด้าหรับตวจะไดกนถนทงหตาย
 เรงชวณชววยนากกรอกกระบอกไป
 บ้างคดไม้ไผ่ปอกอยู่ชวักไขว
 คนตะไบตองกระบอกเดียงออกถง
 หยตพกอยู่วงโดงสัก โมงครึ่ง
 เด็เรจแเดวจงออกเดินตาเนนพด
 ราบนถงเทวดาขอฟ้าฝน
 ดวยชดสันดวยนาคตราพง
 ระดกเอาเบนนทนเฝ้าบนถง
 ไปรดน้ำชงวดาหกมาตกถง
 ไมชองชดสันตามความประสงค์
 ขอฝนจตกให้ทนในวันเดียง
 ถงบ้านใหม่แกงรอนโดยฉบเฉียว
 พอฝนเชียวดมปลดวระดวดอย ๆ
 หยตด้านกททาเนียบรพอดสักหนอย
 ฝูงคนคอยมุงมองทรองราย

16/05/2563

พอดักครู่ซู่ซ่าดงมาใหญ่
คนแแต่สัตว์น้อยใหญ่ได้สบาย
ททของห้วยดาราธารในย่านหนทาง
ทงข้างโคกตากถนไคชนใจ

๑ พอเซามดคตบเอดพรอมเดร์จตุรท

รบเรงเดินดคหดกตงบกบน
ครนอรุณรุ่งพาเวตาเซา
กเดินดงตรงผ่าพระยากดาง
ในดงทบคทวคตมวมวด
เรงรบเดินเพ็ดนมาในอาวัญ
ดักด้ามโมงเคษดั่งเกดไคว
เดินเดียบเนินเขาใหญ่ไถดตง
ซามเซาเหวดาบัวนำกต้วโง
มีเขาใหญ่สูงชันอยู่ชบน
จาเพาะมมรคาล์องวาค้ออก
ซางชวามอเซาชนกคกนราย
จะดักดักเท่าไรเราไม่รู้
แมนคกตงคองเหวดเหวดาบัว
หนทางเดินดักไถดไถดตรง
ซางเดินดากซาหตงมันซางท่า
ถงทตาซามตาพระยากดาง
เซาแซวงเมืองบวชมเห็นพมพง
อยู่เซ่งเซาบงเหยตมเซยตา

เดินมา

เนินเขา

ต่างรองไต้หน้าฝนคนดะหตาย
ครนฝนหายเหือดพด้นในทันไค
ทวมทองซางดงพงพาบอาบอาศัย
มีแรงไปภายหน้าไคววริน
ยกกองทัพเดินไปในไพรดั้น
ตงพกกันชาวปดาซางหนาทาง
เกอบจะเซาปากดงตรงดว่าง
ในหนทางรกหนาดาวดัย
เบนพงพดชอนชบทางคบชน
รับผายผันโดยยากออกปากดง
กัพพพงดงใหญ่ไพรระหง
หนทางตรงรบเดินด่าเนินพด
ดูใหญ่โตสูงเยี่ยมเทียมเวहन
แดเหตอบยดแหงนฟ้าดูตาดาย
แดเบนหมอกมดมืดใจจคหาย
ซางเบองซายเหวดกคตนกกกตว
ไม่อาจดูชนพองดัยองหัว
ระวงคตพดคตคกคคมา
กตวซางดงเดินเดียบเหยชบถดา
กบเอียงควาซางหน้าเมอซาดง
เซาเดินทางทวไม้ไพรระหง
ตคทางตรงมาทาเนียบประเทยบพก
รมผงนาพระยากดางต่างประจกษ

16/05/2563

คณหวจรวงเวณเจยนจะชก
 ดยอชวเซาหวใจหววุ่น
 บางทงหาบผดงหงขาวแเดวเผาปลา
 เตยพกแรมยูนนไม่ผนผาย
 ไม่รบรุดหยุดหยอนผอนประทง
 ครนพตบคาคันชยารাত্র
 ค้อยด่างไคกโรคราคาญฤตานแเด
 ตมพระพายชายเซยราเพยผว
 หอมระเรอยเฉอยฉากถนดาควน
 พอดว่างดริยาดองอากาศ
 เเดินทางมรคาพนาวน
 ชามดาพระยากดางเรยกวาทามะกอก
 พนจชมพฤษาดวงนบารง
 ชามดาพระยากดางชอวาทามะกอก
 ครนออนแแต่งดริยาคคดาไคด
 ชามดานาดันนทตองปรปาก
 ดางคนเดินจตจองบางตองจุง

๐ ถึงทาปนแรมด้านกพกอยูนน

กออกเดินกองทพคบคองมา
 เขาบารงบงรมพระดริยน
 เรยกดาดันนทใหญ่ไม่ระแวง

๐ ถึงทาฉางดาดักหยุดพกรอน

เหลดากรมการเมองบวชมมากดุมกน

ถึงบ้ายดักตามโมงทองโต้งมา
 จิตฉิดนุโมโหเกิดโต้งตา
 พวกโยชาพกผอนออนกาดง
 ดยวอควายชางมาเดินดาหตง
 กยบยงทนนไม่ผนแปร
 หงชมดแแต่งดว่างกระจางแข
 อากาศทนต์เทหอมรนวน
 เยนฉวนฉวนาคางพรมเมอดมทวน
 เมอจะจวนรงแแต่งดริย
 เด็วจคดาคดากองทพโดยคบชน
 พระดริยนแแต่งวออนกาดง
 แดวเดินออกท่งใหญ่ดวยใจหวัง
 แดดะพรงตเพदनจาเรยใจ
 กหยุดรอปกรอนผอนอาศัย
 ยกครวไดออกทางชมมายง
 ชางเดินยากจรงจรงตดงดง
 ทเหลดาฝงคนเดินเกินระอา
 ครนดริยนดว่างกดางเวหา
 กานนพานาทางไม้คดางแคดง
 เด็วจเดินพตชามดาเมนาแหง
 บานประแดงจองกอพอกดางวน
 ดโมดริปริตเปรมเกษมดนต์
 ของกานดมากานบรบเจ้าคุณ

เจ้าพระยาแม่ทัพออกบรรอง
 ทำนบเงินตราให้ช่วยใช้ทุน
 ชงชาวตำรวจราคาตงให้ถงหนง
 ฆ่าแจกเงินให้เขาทงบาวนาย
 ออกมาเด้อแจกให้ชอบใจเขา
 กรมการดีใจได้รางวัล
 ครนว่าบายดมตกยกชยบ
 เห็นเขาใหญ่ขวางกนอรญญา
 เห็นครตเทแตกตายคตาย
 แดแต่ไทดชอบกตเหมอนคนนอน
 เขาว่าดังกรณตรชวา
 เบนแต่ค่าคนเขามาเด้อ
 ๐ ถึงท่าดำโรงดำตักจวนจกค่า
 ชามตรงคนพนทรายด์บายค
 เขาความจรเชเดรจฉาน
 ถามนเนาอยู่ในเขาตากบบาย
 เดร์จชามนาดำตักหยุดพักเนา
 เขาเขตแขวงเมืองไทยไซยบาดาด
 พกแรมทพอยทนนไมผนผาย
 จวนอรณรุ่งแจ้งเรอแดงทอง
 ถึงทหวยเดินชามถงดำมแห่ง
 กงทาวดาวดำตักพกนกร

ชงชาวของกานัดไม้หันหนู
 มีให้บุญคุณคิดด้วยคิตาย
 ดองด้ดังราคาชานาชาย
 ทงหญิงชายตามประดามาด้วยกัน
 คิตจะเอาบุญคุณไม้หันหนู
 แดผายผนเดร์จกตบคานับดา
 เคนกองทัพเข้าในไพรพฤกษา
 ชอเขาตากดงขวางหนทางจร
 หนักไม่วายหายกรงรูปตั้งชร
 มกายกรโหดหวตวเดระมอ
 บนยอดผาตากกรงมจรงหรือ
 หาดวคอใครไต่กไมมี
 ตางชามเนาปดมเปรมเกษมศรี
 ตูวารได้สะอาตมหาดทราย
 ตัวประมาณโตใหญ่ดูใจหาย
 ดวยเซงชายเขายงกระทงชาร
 ริมเซงเขาตากบบายชวยละหาน
 กรมการมาคานบคอยบรรอง
 ครนจวนงายพรอมพรงพตทงผอง
 ออกเดินกองทัพใหญ่ครวไจร
 ด้รยแดงดังฟาระอาอ่อน
 ด้านกผอนพอประทงกาตงคน

เหล่าพวกชาวนิคมกรมการ
 พรอมทงบาวทงนายมาหลายคน
 เจ้าคุณแจกเงินให้ไม่เดี่ยตาย
 บ้ายตมตกเดินได้ก็โคดคดา
 ถึงบ้าน โคนถดุงเบนท่งกว้าง
 มเรือนหลายดั่งหลังขงกระไร
 เจ้าคุณเดอกเงินชาวชาวแจกชาวบ้าน
 ชาวบ้านได้เงินตราไม่ราคน

๑ ครนกองทัพดวงพนตาบตบ้าน

เบนเหตุยมคดคดหลนดั่งชันตรง
 เขาประเทศเขตเบองเมืองพระบาท
 ดวนป่าไม้ใหญ่ตุงคณยุงยาง
 ครนถงหนองกระตาด้านก
 ดวนออนพบหตบนอนผอนประทง
 เด็วจคดาเคดอนเขยอนยกชยบ
 เหล่าคนเดินพรังพรูมากกรูกราว
 เขาปากดงวงด้อมร่มชอุม
 บังแผลงแสงดั่งดूरिया
 คีตาหลายอย่างต่าง ๆ ดี
 มาตงทำห็นได้แเดวไม่กตว
 ไม่ตองไซหนฝรังแเดวครงน
 ถาทาวงทาวดแเดวจคคน

ในเมืองไชยบาดาดมาดัดบับัน
 ดวยกวงนคอยรบกองทัพมา
 ทงบาวนายด้อมมาตปรารภนา
 ยกโยชากองทัพเดยดัดไป
 คนมาดัวรงเคหาอยู่อาศัย
 มาอยู่ในกตางบาทานากน
 กระทำทานดัดจะนบเดี่ยทรพยต้น
 คางคนยนดัดได้ดงใจจง ๆ

เจ้าเซ่งชานเจ้าใหญ่ไพรรระหง
 ชอเขาพระยาเดินชงอยรมทาง
 รบคตาคดาตพนเขาดาเนาชวาง
 คตนเคคางเคยมมะค่าพญารัง
 กแรมพทหยดทพคตคบคค
 ครนรุงรังดัดว่างกระจางพราว
 เดินกองทัพโยชเดี่ยมฉาว
 เดี่ยงฝเทาคนดะเทอนเมอเคดอนคดา
 ดวยยางพุ่มได้วไบพฤกษา
 ทในป่าดงคด้อมชอุมมัว
 อยู่ในพนปฐพตคตอดทว
 คงเอาควรอดได้เห็นไม้จน
 เมืองไทยมมากถนดไม่ชดัดน
 ชนมาชนดั่งไปเห็นได้การ

11/10/2563

11/10/2563

ด้วยหินอ่อนตายระอาตประหาดแดด
มีมากมายหลายต้นพันประมาณ
เจ้าคุณให้คนตำรวจตรวจดูทั่ว
ให้พวกช่างหินตุ้มตุ้ม

๑ มาถึงดงบ่อทองมองเขม่น

เขาวัวมีอยู่ในไคแผ่นดิน
แตกอนมากนบองชุดทองคำ
ทองโตทงหน้าสีดำแดง
ต้นมานะจึงไคตะไม้ลงชุด
คนเราทกวนหมไมอนง

๑ ครนถงทโบังตะแบกไม้แยกย้าย

อยูกดาวแจ้งบงแดงพระสุรียา
ครนออกจากชายดงเดินตรงมา
เดินกองทพฉบเฉยวไมเดยวดต
ครนถงพุกาจนมชารนา
พออ่อนแดงสุรียากคดาไคด
มาถึงทพุทชบาทถ่มมาดหมาย
ต่างคนเอิกเกริกใจเบิกบาน
พวกชาวบ้านพรอมพรงมานงราย
ฉายเจ้าเมืองกรมการถนถนมา
จัดปลาแห้งแดงความาคำนับ

งามทงเหนือตะเอยดคดัดต้นฐาน
จะทำบ้านป่วัดไม้ขัดเดย
เก็บเอาควอย่างมาไม้ชาเฉย
กชมเซยเหนือคี่ดาไม่วาคิน ๆ
ไม่แแต่เห็นทองจิตคิตถวิต
แต่ถวนหินคนจะชุดกุดตเวง
ครนทาทาชุดพบกระบถบเซง
เอาชะแดงเขาชุดลุดกาดง
เพราะต้นลุดความคิตทจคทวง
ทองอยูกตงโตใหญ่ไม้นำพา ๆ
เดินเดยบชายเขาไคโตใหญ่หนักหนา
ตั้งเยยมพาแดงเบนควนยอดบรพค
ถงทโคกตากฟารอนปรากฏ
รับชบคชดำรเบนการไว
เขาหยุดดำนกรอนผอนอาศัย
เวงครรไครบรณมาถนถน
ทงไฟรนายปรตเบรมเกษมค่านค
แแต่เขานมถการพระบาทา
ทวงจะชายเทยนชูปและบูปผา
คถานเขาหาเจ้าคุณอยูกถนถน
เจ้าคุณรับชบใจเขาไม่หาย

16/05/2563

หยบผาเดื่อแจกให้ไม่เดี่ยตาย
 พกแรมหยดอยู่ทพทชบาทนน
 ดวยทานเจาคณคตมจตจง
 ครนพรอมดวยพระหดวงทงปวงแเดว
 เช้าใน โปสต์ถบวรรัตนชชวาดย
 แดวอาราธนาพระดังขมาองคหนง
 ครนเคารพจบค้ำพระชรรมา
 แดวมนนคดังขมาทงอาวาด
 เชญพระทนต์ชนเด็วจเด็ดจพาน
 นมนคดังขทงดตบปกรณ
 ถวายบัจจยพระไม่ปะปน
 เด็วจดรรพกตบมาดุด้านก
 ครนจวนแจงแแต่งดุดริโย
 ออกทางหดวงดวงพนไม่วนวก
 เจาคณเด็วจณผายถวายพร

มู

มู

มู

๑ มาถึงบางโสมตเห็น โปสต์ถวัด
 ค้ำรพดางบัญญัติใช้ดังให้คน
 ถวายเงินแก่พระดังขมองคตบาท
 เดกคชยวดแจกให้เปิดองเงินเฟื่องงาม
 ๑ ครนมาถึงท่าเรือเหตอวเคษ
 ประคุดจดังโคดบพองพบพาน

ก. ๑๖๖

๒ .
 ทงบาวนายแจกเงินให้ดังใจจง
 หวงจะวนทาตามความประดังค
 หวงจ้านงในมนันนมัดการ
 กคตาดแเคดวชนไปในสถาน
 หคถประดังน โดยสฎภาพกราบวันทา
 ด้าแดงชงชรรวมวเคษเทศศนา
 ถวายผากบบัจจยไทยทาน
 วดพระบาทดวยศรัทธาทานกถาหาญ
 แดวกราบกรานบงคมบรมทนต์
 แดดัดอนพระอนคตบงดบด้น
 แดวแจกคนมรภษาพระบาโท
 ทแรมพกผอนทุกชเยนดุโซ
 จวนอ โนทยแเดวคตาดแเคดวจ
 ถึงค้ำตเจ้าเขาตกเชิงดังช
 แดวรบรอนเรงเตนตาเนนพด ๑
 เจาคณศรัทธาใครได้กุด
 ไปนมนคดังขมาชางอาราม
 ไม่หวนหวาดตระหนจตจะคิตชาม
 ดวยมคความศรัทธาบัญญัติชาญ ๑
 ด้วางเนตรเหมอนถงชงถสถาน
 ชงบุตรหลานภรรยาทราแรม

16/05/2562

ต่างคนต่างดีใจด้วยไกตบ้าน

บางพบปะพวกพ้องรองอะแหม

ชาวท่าเรือทพวกพ้องคองไปทัพ

ได้ปะพบกันใหม่ ๆ ซั้นใจครัน

พอเขาบอกกว่าผวของคัวตาย

บ้าง โหยหวนครวญครำแด่วว่าไร

บาง มขุรฐาเจ้าผวตาย

ทำตรอมตรมขมซานคัวมารยา

แต่ทแต่หนยมอยากขมขุ

เขาบอกกว่าผวตายววยประวิง

๑๗๕
๑๐ ครันมาถึงศาลาท่าส้มเต๋

ต่างคนตงปลตงข้างของวางราย

คัวไม่มีนาวาชนมารับ

คอยดเรือมารบยงตบตา

คองคางอยู่ทศาตาใหญ่หาเรือ

ยามต่งกรานต์ไม่เป็นลู่ซันใจ

ณวนหนงเรือถงมาจอตท่า

เรือชนมาด้อด้อเกินพอการ

เรือ โต โโตชนมาเบนวาเด็น

จัตเรือแพมาขงไมรงรช

มิหมายใจว่าเราโตของกันดั

เกษมด้านตักได้หัวใจแจ่ม

บางยมแยมทายทกรจกน

ย่นคอยรบตูกผวคัวกระเด็น

บางคนนคอยเปไตย่นเค้ว่าใจ

ดงทอคกายกตงซบตบได้ต

คัวผวไปกองทัพไม่กตบมา

ท่าฟุ่มฟายว่าไรร้องไห้หา

กตวแต่กว่าผวหายไม่ตายจริง

ถ้าผวอยู่กตวจะนงเกิดยงยง

นกกกรงกรงร้องไห้กตวไม่ตาย

เจ้าคุณเดร์จจรจรตบผนผาย

มุงมาคหมายอาศัยในศาลา

คองแรมทพรอคอยดะหอยหา

จนเวดาเทศกาดต่งกรานต์ไทย

ว่าคาวญเหลดหม่นหมองไม่ผองใต้

ตักเมื่อไรเรือจะมากอยท่านาน

ตวนนาวาจอตเรยงเคยงชานาน

คัวพวกบ้านหมายใจจะไม่พอ

เจ้าคุณเห็นตกใจนี้โครหนอ

เหมอนเงินขออกกระเบาอยู่มิรุกร

คงล้าคัญใจจิตคิดวิตถาร

จะมิอะไรด้วยไปราชการ
 ไม่เห็นนารบรตคตกระบอก
 กระเป่าอุ้งนบอกพอด
 ครนเรือแพนาวาพร้อมมาเดรัจ
 ท่านเจ้าคุณเจตเจงตบแต่งกาย
 เจ้าคุณตงแดงบอกให้ออกแจว
 เรือมาควางควางพอกดางวัน
 แดเห็นเรือกตไฟพระภยรัตน
 ฝ่ายวาเจ้าคุณท่านมบญชา
 แดวให้หากกรมการเจ้าบานเมือง
 ตามแบบอย่างราชการบูรณม
 ด้วยความทองตราให้หากดบ
 แดวเดรัจออกนาวาดวงคตาโคด
 กงวดเซงจอตประทบเซากบทา
 เจ้าคุณชนองจตบทจร
 แดวเซญพระบรมทนต์ชนบหวด
 แจกเงินให้ผู้เฝ้าเหตาศัยกง
 ดัดบปกรณพระทนต์ยุดบาท
 ถวายแผ่อุทิศผดกุดตตาม
 ครนดำเรจเดรัจตรงตงนาวา
 ผดกเรือออกกตางนาถอกาจน

คำโบราณเขาว่าตำราม
 จะตองออกแรงแบกแหวกกถ
 ด่มกบทจตเรือมาเหตอพาย
 วันแรมเจดคาเดือนหาเวดาดาย
 เดรัจผนผายดูท่านาวาพดณ
 ตางคตาดแคดวปรตเปรมเกษมด้นต
 ดงวงจหนทเกษมตางเปรมปรต
 ท่านใดจตชนมารบประทบทา
 เขาจอตหนาววงจหนทด้วยทหนท
 มาแจงเรองกองทพกตบกรงศรั
 ด้วยบคนกงทพจะกตบไป
 บอกรานบชแจงแถดงไซ
 เรือกตไฟจุงมาในสาคกร
 แวะนาวาจอตเรยงเคยงดัดอน
 ชุดกรพระใหญ่ตวยใจจง
 ด้วยจตศรัทธาปดมไมดมทตง
 นมนตดังขหมตมาทงอาราม
 พระจอมปราชญชงบารุงกรงดยาม
 เพราะตวยความกตัญญูรู้พระคุณ
 เรือไฟพอลอกพักใบจักรหมน
 ควันไฟกรุ่นกตุมมาในสาคกร

เรือดระดวดมาเวลาด้าย
 ไม่แฉะเวียนแห่งใดครรไกร
 เรอเฉยพ่นออกจากคอดองปากเกดด
 เพราะด้วยการทำนไปทางไทดมา
 บัญชาให้เรอถูกรอหยุดจักร
 จะบริบรตชดขวางเบนกตางวัน
 เขาจอดรอพอให้ยาค่าสักหน้อย
 ครนจอดอยู่ช้านานรำคาญใจ
 ด้วยมะปรางทำอิฐติดจะต้อ
 แม้นใครทวงออกปากของฝากเรา
 เทยวถามชอมะปรางใหญ่ก็ไม่พบ
 ด้วยจวนวายคตตายผลไม่ทนทาน
 ครนจวนเย็นแฉะกกดบมาฉบบพดน
 ตั้งเรือไฟให้ดอยปลดอยบุโด

๑ ถึงกรุงเทพมหานครวาราวุธเวลายืน

ด้วยไปทัพภดบมานนชานาน
 ถึงเดือนหาแรมแปดคาถวนการบ
 จิตเขิบอมมาในเรือเหตอดบาย

* ๑ จบฉบบทพเรือเมืองหนองคาย

ชงศควาญแต่งแฉะดงกตอน

แฉ่นด์บายต์ ไชด์ โมด์ร
 เรงรบรอนเรือเรอยแฉ่นเฉอยมา
 เจ้าคุณเซตคนจะครทา
 ไม่เห็นวามตั้งโตไปให้บัน
 เขาจอดพกตวยอายไม่ผายฉน
 ดวยกระชนถงบานรำคาญใจ
 จังจะค้อยไปให้ถึงจังจะได้
 แฉ่วเฉยไปทำอิฐคิตบรทา
 จะต้อชอไปให้มากได้ฝากเขา
 จะต้อเขามะปรางให้เห็นได้การ
 แฉวจนจบทวดฉนพณบ้าน
 มะปรางหวานหนานไม่มีโต
 ดวยตะวันจวนจักบายอกไซ
 ออกแฉ่นโรรับมาเวดากาด ฯ
 พอแฉเห็นปรดเปรมเกษมค่านต
 จะประมาณเจดเดือนไม่เคดอนคตตาย
 พอศรบเจดเดือนเหมอนยงหมาย
 ค้อยว่างวาททุกขใจอาดยวณ ฯ
 ฉ่นจคหมายแฉมนรำคคตาดฉมร
 ชอชวยพรแฉงไวเรือไปทัพ

ด้วนความจริงไม่แก่งมาแต่งปด

ถึงความร้ายการตทตตบ

* ซึ่งบางพวกไม่ได้ชนไปทัพ

แด้วกดาวโทษคดีนแก่งนันทา

ทเหตาววกหุ่ปาดากะต้อ

พูดเล่ริมต้งเดยถนไปจนเกิน

คอยผูกใจผูกจิตคอยอจณา

ถ้าใครอยากรูต้งทจริงจง

ทำอย่างนนตอย่างนทตรงไหน

ช่วยตรกตรองตงใจให้เบนธรรม

จงได้เดยงตบต้งนให้ถวนถ

อย่ากตาวโทษ โฉดเซตว่าเบาความ

ได้จัจตผูกพันจนวนกตบ

ได้ตตบเรองหมดจัจตมา

บางคนกตบผูกจิตริษยา

ขอตค่อนวากองทพเล่ยบเบียน

พงเซาตอเซอใจมได้เซน

อย่าควนเพदनเมตอพราพูดต่าพง

แอบนันทากองทพอยตบหตง

จงวานพงชอคาทราพน

ตตต้งให้เทยงเทอยาแปรณ

อย่าชวนกนันทามต่าตาม

กยอมมตคนไปต้งนหตตาม

พูดช่มช่าม โดยเตาเปต่าเปต่าเอย. ๑

— จบบริขุรณ —

ฌาปนสถาน “สันตติวุฒิ”

วัดมหาพฤฒาราม

TUDC

16/05/2563

สร้าง พ.ศ. ๒๕๕๗

เรื่อง เเมรุ

โดย พระวิสุทธิญาณมุนี วัดมหาพฤฒาราม

เมื่อพูดถึงเเมรุนี้ คนโดยมากมักเข้าใจกันเพียงว่าที่เผาศพมียอดแหลม ๆ เป็น
กระโจมขึ้นไป ใครสร้างเเมรุก็ได้บุญกุศลมาก แต่ถ้าจะถามว่าเเมรุมีความหมายอย่างไร
มีมูลเหตุเป็นมาอย่างไร มีประวัติเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร ผู้สร้างเเมรุได้
อานิสงส์อย่างไร เช่นนี้ เป็นต้น ก็มักจะตอบคำถามกันไม่ได้ ชำร่ายถ้าผู้ถูกถามเป็น
ผู้ใหญ่สูงอายุ และผู้ถามเป็นเด็ก ก็เลยพาลโกรธเคืองดุเด็กหาว่ารูกลักรบกวมนำเข้าเรื่อง
ยังจะแถมตำหนิเด็กนั้นว่าเสือกทะเล่งเสียวอีก ๆ ดังนั้น เพื่อทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งใน
เรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงคิดเขียนขึ้นเท่าที่นึกได้ ยังไม่ละเอียดแจ่มแจ้งดีเท่าไร เพราะมีเวลา
คิดค้นคว้าเขียนขึ้นในระยะเวลากะทันหัน เหตุนี้เมื่อท่านผู้เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต
พบเห็นข้อบกพร่องไม่เรียบร้อยอย่างไร โปรดให้อภัยแก่ข้าพเจ้า ๆ

มูลเหตุแห่งเเมรุ

เเมรุนี้มีมูลเหตุเป็นมาดังนี้ คือในชนเดิมนกอนันต์มเด็จพระดำดัมพทชเจ้าอบต
บังเกิดในโดก คอกอนพุกทกาด (ก่อน ๒๕๐๐ ปีมาแล้ว) มนุษย์เรามาความคืดเห็นเรื่อง
การจืดการกบคัพผตายอยู่ดองพวก ตามดทชค้ำดนาทเขาใจกัน คือ พวกทหนง ได้แก
พวกทถอ สดัดตระทฏฐี คนพวกนเบนพวกถอว่าดังทเกิดมามชวค้จะเบนมนุษย์หรือสัตว์
เตรฉานกตาม เมื่อตายแเดวฉนวนฉนวนยงเกาะเกยวอาค้ยอยุทรางเดมจนกว่าจะไปเกิดใหม่
แม้จะไปเกิดใหม่ก็ไปเกิดตามสภาพเดิม เช่นเบนมนุษย์ตายแเดวกกตบมาเกิดเบนมนุษย์อก
เบนสัตว์เตรฉานตายแเดวกกตบมาเกิดเบนสัตว์เตรฉานอกตามเดิม ใช้แต่แทนน ถาเบน
มนุษย์ผู้ชายมรูปร่างดกษณะผวพรรณกรยาทาทางอย่างไร กกตบมาเกิดเบนมนุษย์ผู้ชาย

มรูปรางดกษณะผวพรรณกรยาทาทางอย่างเดิม เบนมนุษย์ผุหญิงมรูปรางดกษณะผว-
 พรรณกรยาทาทางอย่างไร มจิตใจอย่างไร กกดบมาเกิดเบนมนุษย์ผุหญิงมรูปราง
 ดกษณะผวพรรณกรยาทาทางอย่างหน มจิตใจความรู้สึกนกกคดอย่างหนตามเดิม แม็ดคว
 เทรฉานกเหมือนกน เบนสั้นช เบนแมว เบนหม เบนเบค เบนโก เบนป เบนปดา เบน
 มค เบนปดวก คดอดดงเบนช่างมาวควาย ถาชาคนมรูปรางดกษณะผวพรรณอย่างไร
 แมชาคหนากกกดบมาเกิดในดกษณะอย่างเดิมเหมือนชาคกอน ๆ เมอมความเขาใจดงน
 จงไม่กดาทำอะไรรุนแรงต่อร่างกายของผู้ตาย ซึ่งปราศจากวิญญาณความรู้สึกนกกคดใดๆ
 แดวหน เพราะถาชนทำอะไรรุนแรงไป เช่นจับศพผู้ตายมดงยเขาเบนตน กเกรงวิญ-
 ญาณ (ผี) ของผู้ตายจะโกรชเคองทามตมรายแกตนจนถงหกกคตนกกอาจเบนได้ ดงหน
 เมอมผู้ตายได้ตายดงไปในดกษณะกรยาอย่างไร เช่นผู้ตายไดนงตายกจคทาที่ใต้ศพผู้ตาย
 ในดกษณะกรยาทาทางอย่างเดิม นคคอมตเหตุทคคจคทาโกศใต้ศพผู้ตายทาหน และถา
 ผู้ตายไดนอนตายหรือโดยนตายอย่างนกดส์บายหนอย ถ้าหรบผุมชวคตอยจะไดจคทา คอ
 จคทาหบใต้ศพนาค์พดงนอนในหบ หรือหาผา ชกไม้ไผ่ เบนตนหอพนค์พผู้ตาย เมอได
 จคทาไปแเดวอย่างไร คอทำค์พใต้ทอนเบนโกศหรือเบนแบบหบแเดวกนาค์พนไปผง ถา
 เบนค์พผุมเงน มยคัมเกยรคิ มคนเคารพนบถอมาก กกอทผงค์พนให้สูง ใหญ่ ดงางาม
 อย่างในด่มยนทชคคนพทผงค์พของคนชนดงในอนเคย หรืออยปคทเรยกวามมม หรือ
 จนเรยกวาอวงชย หรือกวงชย เหตฉานเบนตน ทงนโดยความมุงหวงวาวญาณผู้ตาย
 ยงไม่ไปทไหญงคองแอบองอาค์ยอยุทร่างกายทตายเนาเบอยไปน ถาไมใครไปกดากราย
 ดวงเกินอย่างไร วิญญาณ (ผี) ของผู้ตายจะโกรชเคองทามตมราย หดอกหดอนหรือ
 ทำให้เจบบวยไม่ส์บาย ทรายแรงกวานผของผู้ตายอาจเขามาหกกคให้ตายแเดวกนไปเดย
 (แบบยกษกนคน) ๆ การทำค์พวชนกมคเบนประ โยชนอยเพราะดุกหตฉานเบนตน ผยงม
 ชวคตอยจะไดเคารพยาเกรงคคค์พ เมอครบบนบจากเวลาทผู้ตายได้ตายไป หรือวชนบใหม่

พระเบนเจ้าแคว้นบาปหนักหมดไป ๗ แต่คนพวกทกล้ออะกรยะทฎฐินยงคกว่าพวกทถอทฎฐิน
หรือออกเฉาะทฎฐินข้างตน เพราะพวกข้างตนหนักอวัญญาณดับด้วย โดยปราศจากเหตุ
ผล คอถ่อว่าด้วยไปเองเฉย ๆ เพราะคนพวกคหาคหาเหตุผลไม่ได้จึงเข้าใจดงนนี้ ส่วนพวก
อะกรยะทฎฐินเพียงถ่อว่าบุญบาปไม่มีเท่านั้น แต่ยงคเห็นอวัญญาณของผู้ตายยอมจะ
ไปเกิดใหม่ยังไม่ได้ดับด้วย แต่ไปเกิดเองไม่มีบุญบาปนำไปเกิดหรือไปเกิดตามคำสั่งประกาศิต
ของพระเบนเจ้าพระพรหมสังค์กตต์ทช ๗ แต่อย่างไรกค คนล้องพวกหงน คอออกเฉาะ-
ทฎฐินหรืออนตถกะทฎฐินกค อะกรยะทฎฐินกค มีความเห็นตรงกันในข้อทว่า เมื่อตาย
แคววัญญาณก้อออกจากร่างกายไป วิญญาณนนี้ไม่อาดัยไม่อาดัยเกาะเกยวคคัพพัน ไม่เป็น
ห้วงเป็นโยอะไรกับร่างกายเดิม (ซากศพของตน) ซึ่งความคิดเห็นของคนทงด้องจำพวก
หงน แตกต่างจากความคคเห็นของคนจำพวกทหนงข้างตน คอพวกสังค์ตต์อะกรยะทฎฐิน
ความคคเห็นอวัญญาณไม่ได้ดับด้วยคงเป็นอยู่แอะจะเป็นไปตามเดิม ๗ เมื่อคนทงด้อง
จำพวกหงนมีความคคเห็นดงนนี้แควกจคทาคัพไปตามดะดวคดบ้ายแอะเหมาะดัม คอจะผ้ง
กได้ จะเผากได้ เพราะศพนนไม่มีวิญญาณไม่มีความรู้ดะอะไร ๆ แคว ๗

แมคนทถอทพระพุทศาคัดนา กมความคคเห็นเหมอนกนกับพวกนตถกะทฎฐินหรือ
ออกเฉาะทฎฐินกับพวกอะกรยะทฎฐินเหदानน แต่มีความเห็นแตกตางจากพวกมัจฉาทฎฐิน
เหदानนในขอน คอ พวกทหนบถอทพระพุทศาคัดนามความคคเห็นอวัญญาณไม่มีอยู่ ใครททำบุญ
ก็โคบุญ ใครททำบาปกก็โคบาป เมื่อตายแคววัญญาณก้อออกจากร่างกายนหนไป แต่
วิญญาณนนี้โคไปตามกรรม คอ บุญบาปเบนผู้นำไป เรยงง่าย ๆ ว่าบุญนากกรรมแตง
บุญกคตนาวิญญาณไปสู่ทคคความด้ชความเจริญซึ่งเรยงว่าดุคคิ (แปลว่าไปดี) เช่น
ไปเกิดในสวรรค์ หรือเกิดเบนคนชนคคใหม่มนุษย์โดกน ส่วนบาปอกคตนาวิญญาณ
ไปสู่ทชวคคความทกขปราศจากความด้ชไม่มีความเจริญ (อะบาย) ซึ่งเรยงว่า ทคคคิ
(แปลว่าไปชว) เช่น ไปเกิดในนรก ไปเกิดเบนเปรค เบนอดุร่างกาย ไปเกิดเบนสคค

TUDC

16/05/2563

เติรณาน ซึ่งความคิดเห็นของพวกพุทธศาสนิกชนนี้ ได้ปฏิสังขระพระเป็นเจ้า พระพรหม
 และตั้งศักดิ์ทศกัณฐกายนอก มีเมื่อนาคงคาเป็นต้น โดยถือว่าไม่ดามารถบันดาด่างบาป
 ได้ ไม่ดามารถนำไปเกิดในนรกสวรรค์ได้เลย ฯ และคติธรรมในพระพุทธรูปค้ำนำตั้งสอน
 ไว้ว่า คนผยองมากเดส์จะเป็นคนหมกเดส์หนาแน่นทเรียกว่าปลุกชกต จะเป็นคนทหมกเดส์
 เปาบางทเรียกว่ากตยาณชนหรือสุภาพชนกต แม่จะเป็นพระอรหะเจ้าชันทา คือ พระ
 โสธามนุษกต พระธกะทากามบุคคต พระอนาคามบุคคตกต ยกเวนพระอรหันตบุคคต
 เด็ยแต่ดวยงมบุญแต่บาปเหมอนกัน จะมแต่บุญอย่างเด็ยไม่มีบาปเด็ยหนเบนนอนไม่มี
 แต่พระอรหะบุคคตชันทาสำมาจำพวกหนตายแต่ดไปสวรรค์ไม่ไปเกิดในนรกหรือทคตฝ่าย
 ชวเด็ย ส่วนพวกโดกยชนคนมบุญบาปจะนำไปเกิดนหน ถ้าคณอยู่ทในเวลาโกดจะตาย
 คือเวลาจะตาย ถ้าบาปจะให้ผลจะนำไปเกิดกบนดาดให้หนักถึงบาปเด็ยดถอบาปเบนนมต
 ฝ่ายชว ถ้าบุญกศดจะให้ผลจะนำไปเกิดกบนดาดให้หนักถึงบุญกศดเด็ยดถอบบุญกศด
 เบนนมตฝ่ายดคตใจ เช่น เคยทำบุญกศดอะไรไว้ในชาตนกต ในชาตกอนกต กนก
 เห็นเหตุการณขณะทำบุญกศดนเบนมโนภาพเบนนมตทคตใจอยู่ ดงนหนเมอตายไปก
 ไปสู่คตฝ่ายดี ฯ แต่อย่างไรก็ตาม พวกพุทธศาสนิกชนกมความคิดเห็นว เมอตายแต่ด
 วิญญาณกออกจากร่างกายเด็มหนนไป ฉะนนวนร่างกายเด็มหนเมอปราศจากวิญญาณแต่ด
 กไม่มความรูด้กนกคตอะไร ผู้อนเขาจะทบุคคตบพนร่างกายนกกไม่เบนไร ไม่เบนบาป
 กรวมแกผู้ทบุคคตบพน ดงนหนจงชอวพวกพุทธศาสนิกชนมความคิดเห็นตรงกนกับพวก
 นตลกะทฐฐหรืออจุณณะทฐฐีแต่ตรงกนกับพวกอะกรหะทฐฐีเหล่านนในชอทว เมอตาย
 แต่ดวิญญาณกออกจากร่างกายเด็มหนนไป จึงจตทาศัพไปตามความละดวกด์บายแต่ด
 เหมาระดัม คือ จะยงเกบไวก็ได้ จะเอาเผากได้ ฯ และวธมเกบไวหนกนยมทาดงกดาว
 ไวชาตน ฯ ส่วนวธเมานน ได้ทไปตามความคิดเห็นในยุคหนึ่งดมยหนงเบนนไปตาม
 ยุคตามดมย กดาวคอ

ในชนเคมไตนาพทจะเบเนเชอเพดงเผาศ์พนนมารวมกองชนเบเนกองใหญ่เรียกว่า
เซ็งตะกอน แดววางหีบศพนนกงพนมไมยาว ๆ วางพาดบนหีบศพไวทงตั้งวางหีบศพนน
โดยมเซ็งไมคดยนไวทพนดิน เพอบองกนมให้ศพหลุดตกลงมาจากกองพน ไมนเรียกว่า
ไม้ข่มเหง (ภาษาโบราณ) เบเนไม้บังคับให้หีบศพใหม่ตรงกวางกองพนนจนหมดดิน
ไปเห็ดอแตกกระดูก (โบราณเรียกว่าชาค) ไม้ข่มเหงนมหนาตงกวางมานเทานน แต่
คนโบราณหลายคนไมรู้ความหมายทแท้จริง เดยให้บรรดาชบายไวเบเนปริศนาคิดแตะ
เบเนคต้อคนควา คนเรานทุก ๆ คนตองถูกข่มเหงตลอดชาติจนกระทั่งตาย เวดาเขาเผ
กตองถูกข่มเหง กดาวคอ เวดาเกิดกตองถูกข่มเหงบังคับให้อยทแคบ ออกจากทแคบควา
จะหลุดออกมาไดกเกือบตาย เบเนเด็กอ่อน เด็กเล็ก เด็กใหญ่ เบเนหนุ่มเบเนสาว ก็ถูก
ผูกครองผเดยงดข่มเหงบังคับให้อนให้กินให้อาบน้ำ ถูกข่มเหงบังคับจปาละ ครนเวดา
แตงงานมคูครอง ผเบเนภรรยาถูกล่ามข่มเหง คอ บังคับให้ทำตามใจชอบตามความคิด
เห็นของสามี จะทำอะไรเมื่อสามีไมยินยอมกไมได้ ผเบเนสามีถูกล่ามข่มเหง คอบังคับ
ให้ทำงานทำมาหาเดยง บังคับให้ทำตามใจชอบ จะเที่ยวจะกินจะดื่มอะไรจะทำอะไร
ตามอำเภอใจกไมได้ ครนเวดาถัดจากททำงานมาบานผตเวดาถูกล่ามว่า ว่าไถดไปไหน
บางรายยงชาราย คอ ถูกภรรยาตั้งกรอยทกระยะ นคอสามีถูกล่ามข่มเหงบังคับ รวม
ใจควาว่าทกคนตองถูกข่มเหงบังคับ เบเนผนอยกถูกผใหญ่บังคับ เบเนผใหญ่ถูกผผนอย
บังคับ เบเนถูกกถูกพอแม่บังคับ เบเนพอแม่ถูกกถูกบังคับ (เพราะเห็นเกอนาคคตของตูก
จึงตองทนดาบากทำการงานหาเงินทองสร้างตน) เบเนพระกถูกคฤหัสถ์บังคับ (บังคับ
ให้เครงครตคองการปฏิบตจจะเดอมได้ศรัทธา) ฯลฯ อยางไรกตเซ็งตะกอนนคงเพย
มาจากคาวาจิตกาธาร คอทเผาศ์พ ซึ่งไต่คกแตงประดับประดาทำให้สวยงามมวจตร
ศัลป์ ถัดานทเบเนบรเวณเผาศ์พ เรียกวาชา คอบาทผตายตองไปอยู่ชานานไมมวน
จะกตบมา หรือมณะนคงเบเนคาคัน ๆ ของคาวาฌาปน ซึ่งเพยไปเบเน ชา ซึ่งคาวา

ใช้ดอกเดี่ยวเทอกเดี่ยว เรียกว่า แม่น้ำต้นนคร และสถานที่จดจดหน้าจากเทอกเขาดัดตะ-
 บริเวณที่แม่น้ำต้นนครเหล่านางมาแถมยังมีภูเขาตูกอน ๆ เป็นบริวารอีกนับพัน ๆ ดอก
 (๘๕,๐๐๐ ดอก) จึงจะจดจดหน้ามาเป็นที่อยู่ของมนุษย์ได้ เมื่อเห็นว่าเขาพระสุเมรุสำคัญ
 ดงน คนโบราณจึงคิดจัดทำเผาศพให้สูงใหญ่ให้เป็นทอศจรรย โดยมีความมุ่งหวังว่าได้
 เผาศพนั้นในที่สูงกว่าพื้นโลกนดแล้ว วิญญาณผู้ตายก็จะไต่ชนดสวรรค์ได้ง่าย ทงนโดย
 ดมมตทกทกเขามาว่าทเผาศพนั้นคอยอดเขาพระสุเมรุ ดงนทเผาศพนั้นจึงเรียกว่าสุเมรุ
 เมื่อเห็นความค่าพูดคำเรียกยาก จึงทงคำว่า สุ คงเหลือเพียงเมรุและเหลือต้นเบนเมรุ
 (ศวมุการันต์ ไม่ออกเสียง) ทานองคำวารับประทานซึ่งเหลือเพียงคำว่าทาน ทานก
 ฐีเรื่องกน ๆ เมรุ ตามแบบไทยมีสองชน คือชนตาซึ่งสูงจากระดับพื้นประมาณ ๒ ศอก
 (๑ เมตร) ดมมตว่าเบนพทบริเวณหมู่เขาดัดตะบริเวณท, ชนสูงเบนทเผาศพดมมต
 ว่าเบนยอดเขาพระสุเมรุ ทอมายงคิดให้วิจิตรสวยงามชนเรื่อย ๆ จึงทาเบนยอดสูงเรียว
 ชนไปตามแบบคตปของไทย มีสองแบบ คือแบบปราสาท (แบบเมรุทวดมหาพฤตมาราม
 ซึ่งสร้างชนทเรียกว่าแบบปราสาท) เมรุแบบวิมาน คอยอดเมรุชนบหน้าให้ไปรงเบน
 ชอ ๆ ยอด ๆ คตยวิมานเทวดา (เคยเห็นเมอกราวพระราชทานเพลิงศพเจ้าคุณสุวรรณ-
 มณ อตตเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรีเมอเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒) ๆ เมรุทใหญ่และ
 สูงตามคตารจริง ๆ ในประเทศไทยได้แกเมรุทถวายพระเพลิงพระบรมศพพระมหากษัตริย
 เรียกว่าพระเมรุมาศ คือพระเมรุทอง เพราะคตว่า มาศ ได้แกทองคำ หรือ กำมะถัน พระ
 เมรุมาศนดวณใหญ่กวทไรก็จำไม่ได้ แต่จำได้เพียงดวณสูง คอสูง ๒ เส้นเศษ เทากบ
 ๕๐ วา หรือ ๘๐ เมตร ไปรดหดับตานกกวทภาพในใจดูชวว่าจะใหญ่ขนาดใด เมอด้วณ
 สูงมถง ๒ เส้นเศษ ซึ่งสูงเกอบเทายอดพระปรางกวคอรุณ หรือสูงเกอบเทายอดภูเขา
 ทอง วดด้วระเกศ ๆ อนง ดงทนาดงเกศ กคอเด้าโคมไฟ & เด้าตงชนจากมมทคทง ๕ แห่ง
 พนชนตาของเมรุท ซึ่งคนโบราณบอกวเด้า & เด้าเบนโคมไฟ ดมมตว่าเบนพน

แต่ดวงหทัยคนอนาถาที่ไม่มีใครเผาได้ถูกทอดทิ้งไว้ ณ ที่ต่าง ๆ นามานาเผาไฟเพื่อให้วิญญานผู้ตายได้ขึ้นสวรรค์ไปอยู่กับพระพรหมพระเป็นเจ้า ตามคติศาสดานาพราหมณ์ในสมัยนั้น ซึ่งมโนบัญญัติไว้ว่าเมื่อได้ตายไปแล้วต้องนำศพไปเผาไฟ แล้วนำกระดูกและฟันขึ้นมา (ธาตุ) ดอยลงในแม่น้ำคงคา จึงจะได้ขึ้นสวรรค์ไปอยู่กับพระเป็นเจ้า (ความจริงขึ้นไปอยู่สวรรค์ไม่ได้ ด้วยการกระทำดังนี้) ๑ วันหนึ่งพระยศและธิดาหายได้ทำการเผาศพหญิงอนาถาผู้หนึ่งอยู่ ขณะนั้นได้บังเกิดปฏิภุคตัญญา คือมีความคิดเห็นว่าร่างกายนี้ไม่สะอาดสกปรกเหมือนเนื้อไม้เป็นของดีเลิศจริงดังที่เข้าใจกันและหลงใหลรักใคร่กันอยู่ตามวิสัยธรรมดาสามัญชนซึ่งชอบ (ที่ได้ปฏิภุคตัญญา) จึงเป็นบุญกุศลดำคัญของพระยศในชาติก่อนนั้น ครั้นตายไปด้วยอำนาจบุญกุศลดำคัญนั้นจึงได้ไปเกิดในสวรรค์ (โคทพิยต์สมบัติ) ต่อมาได้จุติจากสวรรค์มาเกิดเป็นมนุษย์โลก บุญกุศลนั้นก็นำไปเกิดเป็นบุตรชายคนเดียวของท่านเศรษฐีผู้มั่งคั่งเมืองพาราณสีมีความลุ่มลึกช่ำชองมาก (ได้มนุษย์สมบัติ) ครั้นต่อมาในเวดชาติสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเริ่มประกาศตวงพระพุทธศาสดาได้เสด็จไปบิณฑบาตพระมฤคทายวันใกล้เมืองพาราณสี ทรงแต่งตั้งกรมจกรกปปวตนะผู้ตรึงเป็นปฐมเทศนา โปรดพระภิกษุบุญจวดคัย (ภิกษุผู้เป็นเพื่อนสหายกับ ๕ รูป) ให้ได้บรรดพระอรหันตแล้ว และทรงแต่งตั้งประทับอยู่ที่บิณฑบาตพระมฤคทายวันนั้นในครั้งนั้นท่านพระยศผู้หนึ่ง กาดังเป็นหนุ่มมีชื่อเสียงเกียรติยศเพราะเป็นลูกชายคนเดียวของเศรษฐีผู้มั่งคั่งมทรพยมหาค้าและได้แต่งงานใหม่ ๆ ทรงมั่งคั่งรอนเบนนางบำเรอนับจำนวนร้อย ๆ ซึ่งควรจะเพลิดเพลินเบิกบานสำราญใจเป็นอันมาก หากแต่บุญกุศลตามมาทันต้นนับต้นนั้น ให้ได้ผลดั่งซึ่งไป จึงคิดบั่นจิตใจให้พระยศนั้นเมื่อหน้าภรรยาและธิดานางบำเรอเหล่านี้ โดยดำคัญเห็นเป็นเหมือนอนาถาที่เขาทิ้งไว้ที่ป่าช้า จึงได้หนีออกจากบ้านในครั้งนั้น และได้หนีไปทางทิศตมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ ได้ตั้งรับฟังพระธรรม

เทศนาผลที่โตบรรด^{๑๒}เป็นพระอรหันต^{๑๓}เป็นพระสาวก^{๑๔} ๖ (โต^{๑๕}นพ^{๑๖}พ^{๑๗}พ^{๑๘}ต^{๑๙}ม^{๒๐}บ^{๒๑}) ๗ ขอ^{๒๒}ท^{๒๓}พระ^{๒๔}ย^{๒๕}ศ^{๒๖}
 รูป^{๒๗}น^{๒๘}โต^{๒๙}ม^{๓๐}น^{๓๑}ุช^{๓๒}ย^{๓๓}ต^{๓๔}ม^{๓๕}บ^{๓๖}ค^{๓๗} ท^{๓๘}พ^{๓๙}ย^{๔๐}ต^{๔๑}ม^{๔๒}บ^{๔๓}ค^{๔๔} น^{๔๕}พ^{๔๖}พ^{๔๗}า^{๔๘}น^{๔๙}ต^{๕๐}ม^{๕๑}บ^{๕๒}ค^{๕๓} ก^{๕๔}เพ^{๕๕}ระ^{๕๖}บ^{๕๗}ุ^{๕๘}ญ^{๕๙}ก^{๖๐}ุ^{๖๑}ศ^{๖๒}ด^{๖๓}เ^{๖๔}าศ^{๖๕}พ^{๖๖}อ^{๖๗}า^{๖๘}น^{๖๙}ว^{๗๐}ย^{๗๑}
 ต^{๗๒}้ง^{๗๓}ผล^{๗๔}ใ^{๗๕}ห^{๗๖} ๗ แม^{๗๗}ผู้^{๗๘}เ^{๗๙}าศ^{๘๐}พ^{๘๑}ร^{๘๒}า^{๘๓}ย^{๘๔}อ^{๘๕}น^{๘๖} ๗ ก^{๘๗}ย^{๘๘}อ^{๘๙}ม^{๙๐}ใ^{๙๑}ต^{๙๒}บ^{๙๓}ุ^{๙๔}ญ^{๙๕}ก^{๙๖}ุ^{๙๗}ศ^{๙๘}ด^{๙๙}ซ^{๑๐๐}ง^{๑๐๑}ใ^{๑๐๒}ห^{๑๐๓}เ^{๑๐๔}า^{๑๐๕}ม^{๑๐๖}ร^{๑๐๗}ถ^{๑๐๘}อ^{๑๐๙}า^{๑๑๐}น^{๑๑๑}ว^{๑๑๒}ย^{๑๑๓}ผล^{๑๑๔}ใ^{๑๑๕}ห^{๑๑๖}ใ^{๑๑๗}ต^{๑๑๘}ม^{๑๑๙}บ^{๑๒๐}ค^{๑๒๑}
 ท^{๑๒๒}ง^{๑๒๓}ใ^{๑๒๔}ห^{๑๒๕}น^{๑๒๖}น^{๑๒๗}เ^{๑๒๘}ห^{๑๒๙}ม^{๑๓๐}อ^{๑๓๑}น^{๑๓๒}พ^{๑๓๓}ระ^{๑๓๔}ย^{๑๓๕}ศ^{๑๓๖}ร^{๑๓๗}ู^{๑๓๘}ป^{๑๓๙}ท^{๑๔๐}ก^{๑๔๑}ด^{๑๔๒}า^{๑๔๓}ว^{๑๔๔}อ^{๑๔๕}ง^{๑๔๖}น^{๑๔๗} ๗ แม^{๑๔๘}ผู้^{๑๔๙}ช^{๑๕๐}ร^{๑๕๑}ว^{๑๕๒}ย^{๑๕๓}เ^{๑๕๔}ห^{๑๕๕}ด^{๑๕๖}อ^{๑๕๗}ใ^{๑๕๘}ห^{๑๕๙}การ^{๑๖๐}เ^{๑๖๑}าศ^{๑๖๒}พ^{๑๖๓}ก^{๑๖๔}ก^{๑๖๕} ใ^{๑๖๖}ต^{๑๖๗}ใ^{๑๖๘}ร^{๑๖๙}าง^{๑๗๐}เม^{๑๗๑}ร^{๑๗๒}
 ห^{๑๗๓}ร^{๑๗๔}อ^{๑๗๕}เ^{๑๗๖}มา^{๑๗๗}ป^{๑๗๘}น^{๑๗๙}ระ^{๑๘๐}ต^{๑๘๑}ถ^{๑๘๒}าน^{๑๘๓}ก^{๑๘๔}ก^{๑๘๕} ใ^{๑๘๖}ต^{๑๘๗}ใ^{๑๘๘}ร^{๑๘๙}าง^{๑๙๐}ท^{๑๙๑}เ^{๑๙๒}ก^{๑๙๓}บ^{๑๙๔}ค^{๑๙๕}พ^{๑๙๖}ก^{๑๙๗}ก^{๑๙๘} ก^{๑๙๙}ย^{๒๐๐}อ^{๒๐๑}ม^{๒๐๒}ใ^{๒๐๓}ต^{๒๐๔}บ^{๒๐๕}ุ^{๒๐๖}ญ^{๒๐๗}ก^{๒๐๘}ุ^{๒๐๙}ศ^{๒๑๐}ด^{๒๑๑}ท^{๒๑๒}ใ^{๒๑๓}ห^{๒๑๔}เ^{๒๑๕}า^{๒๑๖}ม^{๒๑๗}ร^{๒๑๘}ถ^{๒๑๙}อ^{๒๒๐}า^{๒๒๑}น^{๒๒๒}ว^{๒๒๓}ย^{๒๒๔}ผล^{๒๒๕}ใ^{๒๒๖}ห^{๒๒๗}
 ใ^{๒๒๘}ต^{๒๒๙}ม^{๒๓๐}บ^{๒๓๑}ค^{๒๓๒}ท^{๒๓๓}ง^{๒๓๔}ใ^{๒๓๕}ห^{๒๓๖} ใ^{๒๓๗}ค^{๒๓๘}อ^{๒๓๙}ม^{๒๔๐}น^{๒๔๑}ุช^{๒๔๒}ย^{๒๔๓}ต^{๒๔๔}ม^{๒๔๕}บ^{๒๔๖}ค^{๒๔๗} ท^{๒๔๘}พ^{๒๔๙}ย^{๒๕๐}ต^{๒๕๑}ม^{๒๕๒}บ^{๒๕๓}ค^{๒๕๔} น^{๒๕๕}พ^{๒๕๖}พ^{๒๕๗}า^{๒๕๘}น^{๒๕๙}ต^{๒๖๐}ม^{๒๖๑}บ^{๒๖๒}ค^{๒๖๓} ค^{๒๖๔}า^{๒๖๕}ม^{๒๖๖}ท^{๒๖๗}ค^{๒๖๘}น^{๒๖๙}ช^{๒๗๐}อ^{๒๗๑}บ^{๒๗๒}ใ^{๒๗๓}จ^{๒๗๔}อ^{๒๗๕}ย^{๒๗๖}า^{๒๗๗}ก^{๒๗๘}ใ^{๒๗๙}ห^{๒๘๐}
 ปร^{๒๘๑}า^{๒๘๒}ร^{๒๘๓}ถ^{๒๘๔}นา^{๒๘๕}ใ^{๒๘๖}ว^{๒๘๗}ใ^{๒๘๘}ห^{๒๘๙}ทุก^{๒๙๐}ป^{๒๙๑}ระ^{๒๙๒}กา^{๒๙๓}ร^{๒๙๔} ๗

๑๒๑ น^{๑๒๒}ค^{๑๒๓}อ^{๑๒๔}ผล^{๑๒๕}อ^{๑๒๖}า^{๑๒๗}น^{๑๒๘}ใ^{๑๒๙}ง^{๑๓๐}ใ^{๑๓๑}ห^{๑๓๒}เ^{๑๓๓}ง^{๑๓๔}ใ^{๑๓๕}ห^{๑๓๖}การ^{๑๓๗}เ^{๑๓๘}าศ^{๑๓๙}พ^{๑๔๐}แ^{๑๔๑}ด^{๑๔๒}ระ^{๑๔๓}ใ^{๑๔๔}ร^{๑๔๕}าง^{๑๔๖}เม^{๑๔๗}ร^{๑๔๘} ๗

การสร้างฌาปนสถาน "สันตคามิ"

ณ วัดมหาพฤฒาราม

เพื่ออุทิศกุศลแก่ท่านขุนสันตคามิวิถิ

ด้วยบรรดาท่านทเคารพนบถอทานขุนสันตคามิวิถิ อดีตนายช่างหัวหน้ากอง
การโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ ได้ปรารภกันว่า ในการที่ได้สูญเสียท่านไปครั้นยอม
เบบที่สดใจและเสียชีวิตกันไป จึงได้ปรึกษาหารือกันว่าสมควรจักได้สร้าง "ฌาปน-
สถาน" ขนทวัดมหาพฤฒาราม ซึ่งเบบวัดที่ท่านได้อุปการะอยู่ตลอดเวลาดาท่านได้ม
ชีวิตอยู่ เพื่อบุคคลส่วนกุศลแก่ท่านขุนสันตคามิวิถิ ผู้ที่ได้อุปการะไปแล้ว และเพื่อบ
อนุสรณ์แก่ดวงมตรพดและกตัญญูแก่กตเวท เพราะท่านได้เบบผู้ให้ความอุปการะและ
อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มาเบบอย่างตลอดเวลาดาท่านบรรดาการอยู่ แต่การที่จะดำเนินการ
สร้าง "ฌาปนสถาน" นี้ให้เบบการบรรดผลสำเร็จไปโดยดั่งประสงค์ กจาเบบของ
ได้รบความรวมมอจากบรรดาท่านทมจตุรทิศและเคารพนบถอทานขุนสันตคามิวิถิ รวม
กันเสียชีวิตบริจาคนั้น จึงได้เชิญบรรดาท่านทเคารพนบถอไปประชุมปรึกษาหารือกัน
ทของนายช่างหัวหน้ากองก่อสร้าง กรมโยธาเทศบาล (ปัจจุบันคือกรมโยธาธิการ)
เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๖.๑๕ น. ผู้ที่ไปร่วมประชุม คือ :-

๑. คุณกาญจนา เอ่งสุวรรณ นายช่างหัวหน้ากองก่อสร้าง กรมโยธาเทศบาล
(ปัจจุบันคือกรมโยธาธิการ)
๒. คุณอุดม ศรีสวัสดิ์ นายช่างหัวหน้ากองการโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ
๓. คุณสวัสดิ์ เสริมสุวรรณ
๔. คุณประเสริฐ ภัทรพฤษ
๕. คุณดพ อัครพานิช

๖. คุณเปรม นัครกฤต
๗. คุณเด็ก นายระถ
๘. ท่านเจ้าคุณพระวิสุทธิญาณมุนี เจ้าอาวาสวัดมหาพฤฒาราม
๙. คุณนายแก้ว ดันตดวณ
๑๐. คุณประเสริฐ ยงประยูร
๑๑. คุณเอิบ เดิศจินดา
๑๒. คุณกำจร เกียรติเฟื่องฟู แห่งบริษัท มหกิจ จากัด
๑๓. คุณถมคน แซ่ฮอง แห่งห้างหนัด่วนจากัดซ่งเฮ่ง
๑๔. คุณไทเซียง แซ่ต แห่งบริษัทเจียงเฮ่งกอด์ราง จากัด
๑๕. คุณหุดาก มณยษเรูียร แห่งบริษัทประดัดทภาพ จากัด
๑๖. คุณบุญทอง ผ่องดัดจาด แห่งบริษัท ผ่องดัดจาด จากัด
๑๗. คุณนายดาภุ ทพยัดนทร แห่งร้าน ด. ศัดาภณท
๑๘. คุณนายพรเพญ หงัดดการมภ แห่งบริษัทห้างหนัด่วนชยวณนา
๑๙. คุณดัดนค เตชะปนค แห่งห้างหนัด่วนดัดนคพานช
๒๐. คุณนพท เจียมประดัดจาด แห่งบริษัทการชาง และหอดหนาแผนกทุกแผนก
ในกองการโยธา

ที่ประชุมได้เลือกท่านอธิบดีกรมโยธาธิการเป็นประธานชั่วคราว แลวงดดาวเบ็ด
ประชุมถึงการลัญญ์เตยท่านขุนต้นตดวณจวดวา ยอมเบนนทนาดัดใจและเตยตายอย่างยง
และใครจะดัดรางอนัดรณชองท่านไว โดยดัดาริจะดัดรางณานเพื่อออกศัดัดวงกศัดและ
แต่ดัดงดัดมทรพดและกตัญญูกตเวท แต่ในการนจาเบนนคองชอความรวมมอจากบรรดา
ท่านทไคัดละเวดาอนหมความาประชุมในวณน ครนแต่ควคุณประดัดจาด ภัทรพฤกษ์ ได้ชอ
ให้เดออกประธาน รองประธาน กรรมการทปรกษา และเดชานุกการ ที่ประชุมรับรอง
และคกดงเดออกไคัดงคอปน คอ :—

๑. คุณกาญจนะ เสงส์วณิช อธิบดีกรมโยธาธิการ เป็นประธานกรรมการ
๒. คุณอุดม ศรีเด้าวชาติ นายช่างหัวหน้ากองการโยธา เทศบาลนครกรุงเทพ
เป็นรองประธานกรรมการ
๓. เจ้าคุณพระวิสุทธญาณมุนี เจ้าอาวาสวัดมหาพฤฒาราม เป็นกรรมการ
ทปรรักษา
๔. คุณสวัสดิ์ เดิมสุวรรณ เป็นกรรมการ
๕. คุณเปรม ฉัตรกุด "
๖. คุณตพ อคคพานิช "
๗. คุณหตาท มณียชเชียว "
๘. คุณเด็ก ฉายะรัก "
๙. คุณเอิบ เดิศจินดา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ครบถ้วนประธานฯ ได้ขอความร่วมมือจากบรรดาท่านที่มาร่วมประชุมให้ช่วยกัน
 เฝ้าสังเกตบริจาควัตถุและค่าแรงงานตามแต่จะศรัทธา และได้มอบจุดศรัทธาบริจาควัตถุ
 ดังต่อไปนี้ คือ :-

๑. คุณกำวูชิ เกียรติเฟื่องฟู แห่งบริษัท มหกิจก่อสร้าง จำกัด ให้ปูนซีเมนต์
จำนวน ๓๕ ตัน
๒. คุณบุญทอง ผ่องสวัสดิ์ แห่งบริษัท ผ่องสวัสดิ์ จำกัด ให้เสาเข็มทั้งหมด
๓. คุณหตาท มณียชเชียว แห่งบริษัท ประดิษฐ์ภาพก่อสร้าง จำกัด ให้เหล็ก
เส้นขนาดต่าง ๆ
๔. คุณไทเชียง แซด แห่งบริษัท เจียงเฮงก่อสร้าง จำกัด ให้ไม้โครงหลังคา
และไม้แบบ
๕. คุณนายดาญุ ทพยสุนทร แห่งบริษัท ด. ศิลาภรณ์ จำกัด ให้ปูนซีเมนต์
ทนไฟและอิฐทนไฟ

๖. คุณณคน แซ่ฮอง แห่งร้านหุ้นส่วนจากตชงเฮ้ง ช่วยจัดหาช่างพิมพ์จัดร่าง
ให้จนแล้วเสร็จ พร้อมทงให้อบรมอญและวัดตต่าง ๆ ทขาดขณะก่อร่างจนแล้วเสร็จเรียบร้อย

๗. คุณฉนต เศษะปนิต แห่งห้างหุ้นส่วนฉนตพานิช ให้ทรายหยาบและทราย
ละเอียดคดตอดงาน

๘. คุณนายพรเพญ หงัดดตารมภ แห่งห้างหุ้นส่วนจากตชวยตมนา ให้หิน ๒
และกรวดคดตอดงาน

๙. อธิบดีกรมโยธาธิการ ให้ตปู ๒๕ หีบ

๑๐. คุณชงชย ดาวณยศร์ แห่งบริษัทตารงก่อร่าง จากต ช่วยค้ำร่าง
เตาเผาพร้อมทงประค

๑๑. คุณกาน รตนดำธา แห่งบริษัทตทนก่อร่าง จากต ให้ปูนขาว

๑๒. คุณทว มานิกบุตร แห่งสำนักช่างวิษณุกร ให้ปูนขาว

๑๓. คุณเด็ก นายะรภ ศักษาธิการอำเภอบางรัก ให้สายไฟและดวงโคม

๑๔. ท่านเจ้าคุณวัดมหาพฤฒาราม ช่วยออกค่าแรงให้ ๖๗,๐๐๐.๐๐ บาท

๑๕. คุณนายแกวด ฉันทตวตม ช่วยออกค่าแรงให้ ๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท

๑๖. คุณตง แซ่ตง แห่งบริษัทตงเฮ้ง ให้สมทบค่ารูป ๕๐๐.๐๐ บาท

ตามจำนวนวัดตและค่าแรงงานททานเห็นยอดจากทานผู้มจตศร์ททาบรจาคมมาชาง
บนน ยงมเบนการเพยงพอ เพราะณาปนฉถานนฉร่างแล้วแล้วคดเงนรวมทงค่าแรงงาน
และค่าวตถกก่อร่างเบนเงนถึง ๓๖๐,๐๐๐.๐๐ บาท (สามแฉ่นหกหมนบาทถวน) ในงาน
นคุณณคน แซ่ฮอง แห่งห้างหุ้นส่วนจากตชงเฮ้ง เบนสมทมความกตญญูกตเวทคตทาน
ชนฉนตทตวตมวถเบนอยางมาก เพราะได้พยายามเบนอยางยงทจะใหณาปนฉถานนฉร่าง
เรียบร้อยโดยเร็ว ถึงแม่วัดตบางฉงบางอยางขาดมอขณะทาการกก่อร่างก็ใช้ทุนฉนวนต
ออกให้ ยงกวณยงออกเงนฉนวนตวตทรองจายเบนค่าแรงและค่าฉงของทยงชาดอยูก
๕๕,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าหมนห้าพันบาทถวน) ออกวย

ฉาปนสถาน "สันตติคุณ" นี้ ได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วด้วยความพยายาม
และความสามารถของท่านประธานกรรมการ และท่านรองประธานกรรมการตลอดจน
กรรมการทุกท่าน และได้กำหนดการใช้ฉาปนสถานแห่งนี้พระราชทานเพลิงศพท่านขุน
สันตติคุณวัดตามความมุ่งหวังเป็นอันครบถ้วนแล้ว

บัดนี้ ขอมหากุศลแห่งการก่อสร้าง ฉาปนสถานสันตติคุณ แห่ง
เบญจกษพยานอนดัดเดศ ในกาบบ่าเพญทานบารมี บรรดาท่านทมิศศรัทธา
ร่วมกาดงกาย กาดงทรัพย์ กาดงบุญญา ช่วยกันทุกวิถีทางจนสำเร็จเป็นกุศล
ประโยชน์ชนชน และจักได้ใช้เบญจสถานทีฉาปนกิจศพต่อปวงชนทั่วไป ในฐานะ
ที่เกิดมาร่วมโลก ร่วมเป็นร่วมตายกัน มีจิตเป็นอันตั้งดีร่วมกัน ย่อมสำเร็จ
ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต ขอตั้งฉาปนกิจนี้ จูงยงยงกุโถก จักได้
เบญทพของสรรพสัตว์มนุษย์ ในเมื่อถึงกาลดับขันธทุกรูปทุกนาม ทุกชาติ
ทุกชน ทุกภาษา อนอญกนด้วยคัมภีร์ธรรม จงตายไปด้วยดีในคัมภีร์ธรรม
ขออันตั้งดีอันได้สร้างฉาปนสถานนี้ จงเป็นผลตามที่ตั้งตามท่านขุนสันตติ-
คุณวัด ไปในสันนิษฐานภาพ แม้วินญาณอันบริสุทธิจักไปอยู่ในแดนไตรภพใด
จงทราบด้วยญาณนั้น ๆ ด้วยว่า บรรดาผู้ทศเคารพและคุณเคยในท่าน และผู้
ราดกถาทานอยู่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ได้พร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลทานนเพื่อประโยชน์
แก่ปวงชนทั้งมวลอนจกมาในภายหน้า จงเป็นอนุคามนิตตามไปตั้งผลตามที่ตั้ง
โดยพร้อมมูลทุกประการ เทอญ.

